



**ΑΝΟΙΚΤΟ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ  
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ  
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

## **ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ**

**ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ:**

*«Πρόσφατες εξελίξεις στην Τραπεζική Εποπτεία και  
οι επιπτώσεις στο Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό  
Χρηματοπιστωτικό Σύστημα»*

**ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ:  
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Θ. ΒΛΑΧΟΣ**

**ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ:  
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ**

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ, 2013**



## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή πραγματεύεται τις πρόσφατες εξελίξεις στην Τραπεζική Εποπτεία σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο, το νέο Πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας της Βασιλείας, έτσι όπως θεσπίστηκε από την Επιτροπή Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζών (Basel Committee on Banking Supervision), καθώς επίσης και την συμβολή των άλλων διεθνών οργανώσεων όπως είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και το συμβούλιο των «G-20». Στην καρδιά της προσπάθειας αυτής βρίσκεται η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία η οποία διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό το εποπτικό και ρυθμιστικό τοπίο και γι αυτό χαίρει ιδιαίτερης σημασίας στην μελέτη μας. Υπό το ίδιο πρίσμα θα εξεταστεί και θα γίνει η κριτική της νέας παγκοσμιοποιημένης αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος ενώ θα δοθεί έμφαση τις επιπτώσεις των νέων συμφώνων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια, στο πρώτο γίνεται μια σύντομη αναφορά στο ιστορικό της παγκοσμιοποίησης και στην ανάγκη συνεργασίας δια μέσω των Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών, ενώ ταυτόχρονα πραγματοποιείται ιστορική ανασκόπηση των εν λόγω Οργανισμών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο χρονικό των πρόσφατων κρίσεων σε Ασία, Λατινική Αμερική και ΗΠΑ, στις μεταρρυθμίσεις που υιοθετήθηκαν για να αποσοβηθούν και να αντιμετωπιστούν οι μελλοντικές κρίσεις, ενώ εξετάζουμε την τρέχουσα κρίση χρέους στην Ευρώπη και την ελληνική περίπτωση, και αναλύουμε τα αίτια και τις συνέπειες.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζονται οι προκλήσεις που έχει αναδείξει το νέο, μετά την κρίση παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, αναλύοντας τα ειδικά θέματα της εθνικής κυριαρχίας και της πολιτικής επιρροής, ενώ καταδεικνύεται η ανάγκη υιοθέτησης διεθνών κανόνων και προτύπων σε πιο ισχυρή νομική βάση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα νέα νομοθετικά πλαίσια της τραπεζικής εποπτείας σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις επιταγές της Βασιλείας III.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται οι επιπτώσεις των νέων συμφώνων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, προσδιορίζονται οι στόχοι και οι ωφέλειες των νέων εποπτικών κανόνων ενώ μέσω της εμπειρικής έρευνας και τις απαντήσεις στελεχών των αρμόδιων τμημάτων διαχείρισης κινδύνων και εποπτείας (των ελληνικών τραπεζών, της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών καθώς και της

επίσημης θέσης της Τράπεζας της Ελλάδος) επιχειρείται η πρωτογενής διερεύνηση των επιπτώσεων των υπό υιοθέτηση νέων εποπτικών κανόνων σε εθνικό επίπεδο.

Τέλος θα κλείσουμε με τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας διενεργώντας μια συνολική κριτική ανάλυση του νέου ρυθμιστικού καθεστώτος, το οποίο θα συνεχίσει να μας απασχολεί για τα χρόνια που έρχονται.

## **ABSTRACT**

This paper looks at recent developments in Banking Supervision in International, European and national level, the new Capital Adequacy Framework of Basel, as established by the Basel Committee on Banking Supervision (Basel Committee on Banking Supervision), as well as contribution of other international organizations such as the International Monetary Fund and the Board of «G-20». At the heart of this effort is the Basel Committee on Banking Supervision, which forms much of the supervisory and regulatory landscape and therefore enjoys special importance in our study. Following the same approach will be examined and make the review of the new globalized architecture of the financial system while emphasizing in the impact of new consonants in Greek banking system.

This thesis consists of six chapters, the first is a brief reference to the history of globalization and the need for cooperation by using the international financial institutions, while simultaneously performed historical review of these organizations.

The second chapter refers to the period of recent crises in Asia, Latin America and the U.S., reforms adopted to avert and address future crises, while considering the current debt crisis in Europe and the Greek case and analyze the causes and the consequences.

The third chapter discusses the challenges they bring out the new post-crisis global environment, analyzing the specific issues of national sovereignty and political influence, and demonstrate the need to adopt international norms and standards on more solid legal basis.

In the fourth chapter, the new legal framework of banking supervision at international, European and national level, with a particular emphasis on the requirements of Basel III

The fifth chapter analyzes the impact of new consonants in Greek banking system, identify the goals and benefits of the new prudential rules and through empirical research and answers executives of relevant departments of risk management and supervision (of Greek banks, the Union of Greek Banks as and official position of the Bank of Greece) attempted primary investigation of the effects of the adoption of new prudential rules at national level.

Finally we'll close with the conclusions of the thesis by conducting a comprehensive critical analysis of the new regulatory regime, which will continue to be concerned about for years to come.

<b>ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΚΡΩΝΥΜΩΝ</b>	
Αρχικά	Πλήρης Περιγραφή
I.M.F.	International Monetary Fund
F.S.A.P.	Financial Sector Assessment Program
F.S.S.A.	Financial System Stability Assessment
R.O.S.C.s	Reports on the Observance of Standards and Codes
B.I.S.	Bank for International Settlements
B.C.B.S.	Basel Committee on Banking Supervision
L.C.R.	Liquidity Coverage Ratio
N.S.F.R.	Net Stable Funding Ratio
G20	Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors
F.S.B.	Financial Stability Board
F.S.F.	Financial Stability Forum
O.E.C.D.	Organisation for Economic Co-operation and Development
I.A.S.B.	International Accounting Standards Board
C.P.S.S.	Committee on Payment and Settlement Systems
C.P.S.S. I.O.S.CO.	CPSS and the International Organization of Securities Commissions
F.A.T.F.	Financial Action Task Force
I.A.I.S.	International Association of Insurance Supervisors
S.I.F.I.	Systemically Important Financial Institution
E.B.A.	European Banking Authority
C.E.B.S.	Committee of European Banking Supervisors
S.S.M.	Single Supervisory Mechanism
C.R.D.	Capital Requirements Directive
H.F.S.F.	Hellenic Financial Stability Fund

## ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

*Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή δεν θα ήταν δυνατό να ολοκληρωθεί χωρίς την υποστήριξη και τη βοήθεια αξιόλογων ανθρώπων.*

*Καταρχήν, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της διατριβής μου, κ. Δασκαλάκη Νικόλαο για την πολύτιμη καθοδήγηση του, όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Τραπεζικής & Χρηματοοικονομικής του Α.Π.ΚΥ για τις γνώσεις που μου προσέφεραν κατά την διάρκεια των σπουδών μου, καθώς και τους συμφοιτητές μου Δημήτρη και Ευφροσύνη.*

*Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω θερμά τους συναδέλφους και στελέχη των αρμόδιων Δ/σεων σε θέματα Διαχείρισης Κινδύνου, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εποπτείας όλων των εμπλεκόμενων Τραπεζών για τον χρόνο που διαθέσανε σε μια δύσκολη χρονική συγκυρία όπως αυτή του Μαΐου του 2013, ώστε να έχω την τοποθέτησή τους στα πλαίσια της πρωτογενής μου έρευνας, και ειδικότερα:*

*Τους συναδέλφους από την ΤτΕ, όπου έχω την τιμή να εργάζομαι, κα Τζώρτσου Κωνσταντία Υποδιευθύντρια ΔΕΠΣ, κ. Χριστόπουλο Διονύσιο, Προϊστάμενο Τμήματος Ανάλυσης Μεθοδολογίας Κινδύνων Αγοράς & Ρευστότητας, την κα Κορμπή Αικατερίνη, Αναπληρώτρια Τμήματος Θεσμικού Πλαισίου ΧΠΣ καθώς και τον κ. Μυλωνά Διονύσιο, για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές, ώστε να μου παράσχουν τις επίσημες θέσεις της ΤτΕ.*

*Τον Βασίλειο Παναγιωτίδη, Ειδικό Σύμβουλο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών για την εκτενή και ολοκληρωμένη πληροφόρηση που μου παρείχε.*

*Τον συνάδελφο από Τράπεζα Αττικής, όπου είχα την τιμή να εργαστώ τα έτη 2006-2009, κ. Δελή Ευάγγελο, Γενικό Διευθυντή Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων - Οικονομικών & Λειτουργικής Στήριξης, καθώς και τον ειδικό συνεργάτη του κ. Σιακούλη Βασίλειο.*

*Τον συνάδελφο συστημικής Ελληνικής Τράπεζας, στέλεχος της Δ/σης Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου.*

*Την αγαπητή κα Αντωνοπούλου Θεοδώρα, Υποδιευθύντρια της Δ/σης Capital Management & Τραπεζικής Εποπτείας της Alpha Bank, για την επαγγελματικότητα και την ευγένεια που την διακατέχει.*

*Τον κ. Παππά Δημήτριο, Δ/ντή της Δ/σης Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Νέου Ταχυδρομικού Ταμειοτηρίου, για τα χρήσιμα σχόλια και παρατηρήσεις στο εμπειρικό σκέλος της διατριβής.*

*Τέλος, οφείλω ένα τεράστιο ευχαριστώ στην σύζυγό μου **Ειρήνη Καραμανώλη, Οικονομολόγο Msc**, για την ουσιαστική βοήθεια που μου παρείχε στην παρούσα διατριβή, την υπομονή και την συμπαράστασή της.*

**Στον αγαπημένο μου Υιό, Θεοδωρή..**

# ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12
1. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΙΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ.....	13
1.1. ΎΝΤΑΞΗ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ.....	15
1.2. ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ.....	17
1.3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ-ΑΡΧΩΝ: IMF, G20, FSB, ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ (BCBS) ΚΑΙ ΕΒΑ.....	18
1.3.1. IMF ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ.....	19
1.3.2. G7, G10 ΚΑΙ G20 ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ.....	20
1.3.3. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΧΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (EUROPEAN BANKING AUTHORITY-EBA & SINGLE SUPERVISORY MECHANISM- SSM).....	21
1.3.4. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ (BIS) ΚΑΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ (BCBS).....	23
1.3.5. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ (FINANCIAL STABILITY BOARD-FSB).....	25
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	26
2.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΑΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΣΕ ΑΣΙΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΚΑΙ ΗΠΑ.....	27
2.2. Η ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	31
2.2.1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ.....	32
2.3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ.....	39
3. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ, ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ, ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	42
3.1. ΕΘΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ.....	43
3.2. Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΑΠΑΙΤΕΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ.....	45
3.3. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ.....	46
4. ΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ.....	47
4.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	47
4.1.1. ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ.....	50
4.2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	59
4.3. ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	63
4.4. Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	67



5.	ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	68
5.1.	Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	69
5.1.1.	Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΑΠΟΜΟΧΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ .....	70
5.1.2.	ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	72
5.1.3.	ΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΣ ΜΟΝΤΕΛΟΥ .....	72
5.2.	ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ).....	73
5.3.	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ .....	83
6.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	84
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	87

## ΛΙΣΤΑ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (2008 – 2012) .....	33
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ & ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ .....	34
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ – ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ .....	35
ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ VS ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ .....	71

## ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ (ΕΤΗΣΙΕΣ % ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ) .....	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΕΤΗΣΙΕΣ % ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ) .....	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ .....	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ & ΚΩΔΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ .....	49
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ «ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙΙ».....	56
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ «ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙΙ».....	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ & ΟΜΙΛΩΝ .....	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ (ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ).....	76

## Εισαγωγή

Ένα καλά σχεδιασμένο και αξιόπιστο τραπεζικό σύστημα μπορεί να επιτύχει ένα υγιές, σταθερό και ανταγωνιστικό χρηματοπιστωτικό περιβάλλον το οποίο με την σειρά του μπορεί να δημιουργήσει υψηλότερη οικονομική ανάπτυξη. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ειδικά στις αναδυόμενες αγορές, είναι η σπονδυλική στήλη της οικονομίας.

Ένα αδύναμο χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει καθιερωθεί παγκοσμίως ως η κύρια αιτία πρόκλησης μίας οικονομικής κρίσης. Το γεγονός αυτό έχει επιβεβαιωθεί μέσω μιας σειράς πρόσφατων τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών κρίσεων που εκδηλώθηκαν και έπληξαν σοβαρά πολλές οικονομίες παγκοσμίως. Από την χρηματοπιστωτική κρίση στην Ανατολική Ασία, τη Ρωσία, τη Βραζιλία, την Αργεντινή, την κρίση ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου και χρηματοπιστωτική αναταραχή στις ΗΠΑ έως την πρόσφατη κρίση χρέους των κρατών μελών της Ευρωζώνης, οι κυβερνήσεις έχουν παραδεχτεί ότι οι κρίσεις αυτές έχουν προκληθεί λόγω αδυναμίας των τραπεζικών τους συστημάτων, των μεγάλων δημοσιονομικών τους ελλειμμάτων ή των απρόσμενων εκροών κεφαλαίων. Το εμπειρικό συμπέρασμα είναι σαφές: εάν η σύνδεση μεταξύ της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης και της μακροοικονομικής ανάπτυξης δεν λειτουργήσει σωστά, οι οικονομικές κρίσεις θα έχουν ως συνέπεια την συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας παγκοσμίως και κατ' επέκταση την μείωση της ευημερίας του πληθυσμού.

Για να αποφύγουν την επανάληψη παρόμοιων οικονομικών κρίσεων στο μέλλον, οι κυβερνήσεις έχουν υιοθετήσει μια σειρά κανόνων χρηματοπιστωτικής εποπτείας. Η πιο πρόσφατη Συμφωνία προς αυτή την κατεύθυνση είναι η Συμφωνία της «Βασιλείας III» που ενισχύει τους κανόνες της μακροπροληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της είναι η αντικυκλική διαχείριση των κινδύνων. Στο τιμόνι των προσπαθειών για να μειωθούν οι συνέπειες των κρίσεων, βρίσκονται επίσης οι Διεθνείς Οργανισμοί όπως το ΔΝΤ (IMF), οι G20 (FSB) και σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ΕΒΑ (ESSM).

Η πρόσφατη κρίση, όπως και οι προηγούμενες κρίσεις στην Ασία και τη Λατινική Αμερική έχουν δείξει ότι η χρηματοδότηση της παγκόσμιας οικονομίας μέσω της ελεύθερης αγοράς έχει επιφέρει τεράστιες συνέπειες, τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Έτσι, έχει ξεκινήσει ένας νέος γύρος μεταρρυθμίσεων του κανονιστικού πλαισίου ενώ οι αναδυόμενες οικονομίες αναζητούν καθοδήγηση από τους κορυφαίους οικονομικούς

διαμεσολαβητές, τους προαναφερόμενους Διεθνείς Οικονομικούς Οργανισμούς. Η συζήτηση έχει επικεντρωθεί στην ανάγκη συνεργασίας για συντονισμό του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος για να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη ρύθμιση των ίδιων των αγορών.

Η παγκοσμιοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος απαιτεί τη σύγκλιση της νομοθεσίας και των οικονομιών των κρατών, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ολοκλήρωσής του και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο κόστος μιας κρίσης στο μέλλον. Για να γαλουχηθεί μια τέτοια σύγκλιση στις προηγμένες και αναδυόμενες οικονομίες και να δημιουργηθεί μία νέα παγκόσμια οικονομική αρχιτεκτονική, πρωταρχικό ρόλο θα διαδραματίσουν οι Διεθνείς Οικονομικοί και Εποπτικοί Οργανισμοί..

## **1. Το ιστορικό της παγκοσμιοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών και η ανάγκη συνεργασίας δια μέσω των Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών**

Η παγκοσμιοποίηση έχει καθορίσει την εγχώρια και την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη από τα τέλη του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και ειδικότερα τα τελευταία τριάντα χρόνια. Οι προηγμένες οικονομίες ανέπτυξαν πολυσύνθετα και ολοκληρωμένα δίκτυα για την εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων, ενώ οι αναδυόμενες οικονομίες και τα αναπτυσσόμενα κράτη ακολούθησαν και συμμετείχαν σε αυτά τα δίκτυα με χαμηλότερο κόστος παραγωγής και μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία στο ΑΕΠ τους. Τα συγκριτικά αυτά πλεονεκτήματα και η αποτελεσματικότητα που δημιούργησε η παγκοσμιοποίηση έχουν καθιερώσει ως παγκόσμιους οικονομικούς παίκτες, αναδυόμενες οικονομίες, όπως αυτές της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας και της Κίνας. Ωστόσο, η έκθεση και η επέκταση αυτών στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές και στα τραπεζικά ιδρύματα ήταν περιορισμένη.

Οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν αναπτυχθεί με ταχείς ρυθμούς και έχουν διευκολύνει την παραγωγή και το παγκόσμιο εμπόριο. Πολλοί παράγοντες έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη αυτή και εάν θα έπρεπε να τους κατονομάσουμε ειδικά θα λέγαμε ότι είναι οι διάφορες πολιτικές απελευθέρωσης και απορύθμισης της οικονομίας, οι τεχνολογικές και χρηματοοικονομικές καινοτομίες και η διευρυμένη βάση επενδυτών. Αυτοί οι παράγοντες επέτρεψαν τόσο στις προηγμένες όσο και στις αναδυόμενες οικονομίες να συμμετάσχουν στις

διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές γεφυρώνοντας πέραν των συνόρων τις πλεονασματικές οικονομίες με αυτές που αναζητούσαν κεφάλαια και τεχνογνωσία.

Η οικονομική δραστηριότητα αρχίζει να κάνει έντονη την παρουσία της μόλις το 1970, αρχικά στις ανεπτυγμένες χώρες, και έφτασε στην ακμή της το 1990. Η οικονομική διαμεσολάβηση μέσω των αποταμιευτικών ιδρυμάτων, των ασφαλιστικών εταιρειών και της αγοράς τίτλων επεκτάθηκε σε μεγάλο ποσοστό όταν το φάσμα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και προϊόντων έβαιναν σε ουσιαστική ανάπτυξη. Για παράδειγμα το σύνολο των πιστώσεων από τα τραπεζικά ιδρύματα, την κεφαλαιοποίηση στις αγορές μετοχών και τα ιδιωτικά ομόλογα υπέρ-διογκώθηκαν και έφτασαν κατά μέσο όρο, περίπου στο 260% του ΑΕΠ των 7 μεγαλύτερων ανεπτυγμένων χωρών (G7) το 2004, συγκρινόμενες με το 100% το 1975<sup>1</sup>, ως αποτέλεσμα αυτής της επενδυτικής ασυδοσίας ήταν η πρόκληση μιας νέας μορφής χρηματοπιστωτικής κρίσης με τις γνωστές συνέπειες που ακολούθησαν.

Προκειμένου να προληφθούν οι δυνητικοί κίνδυνοι μιας τόσο μεγάλης ανάπτυξης, αναδείχθηκαν διεθνείς οργανισμοί που καθόρισαν τα εποπτικά πρότυπα. Οι οργανισμοί αυτοί δεν ήταν ξεχωριστές νομικές οργανώσεις που δημιουργήθηκαν απλά από συγκεκριμένες χώρες, αλλά άτυπες μικτές ενώσεις που δημιουργήθηκαν από εκπροσώπους κρατών και τεχνοκράτες, οι οποίοι συνέρχονταν για να προβλέψουν, να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Στην πραγματικότητα, αυτοί οι διεθνείς φορείς θέσπισης προτύπων έθεσαν τα ελάχιστα εποπτικά πρότυπα που τα μέλη τους (κυβερνήσεις κρατών), κατόπιν εκτεταμένης διαπραγμάτευσης, συμφώνησαν να ακολουθήσουν. Τα ελάχιστα αυτά πρότυπα έγκεινται σε συμβιβασμούς και συμφωνίες διακρατικών ανταλλαγών, οικονομικών υπηρεσιών και προϊόντων.

Επιπλέον, η παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και αγορών, δημιούργησε την ανάγκη συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών των κρατών, σε θέματα εποπτείας και ρύθμισης ενώ η υπερμόχλευση της «Νέας Οικονομίας» που σήμαινε την απρογραμματίστη διοχέτευση ρευστότητας και τις επενδύσεις σε πολύπλοκα χρηματοοικονομικά προϊόντα, οι αποδέκτες των οποίων δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στους τόκους και της σωρευμένες ζημιές που δημιουργήθηκαν και με τις κυβερνήσεις ανά τον κόσμο να αδυνατούν να ελέγξουν τις επενδυτικές

---

<sup>1</sup> Augusto and Schmukler, Sergio L., *Emerging Capital Markets and Globalization: The Latin American Experience* 26 (Stanford University Press, 2007).

τους τράπεζες, είχε ως αποτέλεσμα τη σύγκλιση προς αυτά τα εποπτικά πρότυπα τις τελευταίες δεκαετίες<sup>2</sup>.

Τέλος, θα λέγαμε ότι το οποιαδήποτε κόστος που ενυπήρχε στην υιοθέτηση αυτών των διεθνών προτύπων και μη δεσμευτικών κανόνων (εθιμικό δίκαιο), θα υπερκαλύπτονταν από τα δυνητικά οφέλη της οικονομικής σταθερότητας και της αποτελεσματικότητας των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ειδικά για τις αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς.

Σύμφωνα με απόψεις που δυναμώνουν τα τελευταία χρόνια στους οικονομικούς κύκλους ανά τον κόσμο, μια πιο βιώσιμη εναλλακτική λύση για την παγκόσμια οικονομική έννοια της διαμεσολάβησης και της ρύθμισης, θα ήταν, αυτοί οι μη δεσμευτικοί κανόνες εποπτείας να τεθούν υπό μια πιο ισχυρή νομική βάση, άποψη η οποία συνεπάγεται μια διεθνής συνθήκη και την ίδρυση ενός παγκόσμιου Χρηματοοικονομικού Οργανισμού. Σε κάθε περίπτωση, το βασικό μέλημα των διεθνών οργανισμών μέσω της εποπτείας είναι να αποφευχθεί η διάχυση των προβλημάτων από τη μία χώρα στην άλλη και οι κανόνες προληπτικής εποπτείας να εφαρμόζονται από όλες τις χώρες ανεξαιρέτως και στον ίδιο βαθμό, ώστε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν ανά τον κόσμο να διέπονται από τις ίδιο καθεστώδες εποπτείας.

## **1.1. Ένταξη στις διεθνείς αγορές**

Η ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίων στις ανεπτυγμένες οικονομίες συνοδεύτηκε με την ενοποίηση των αγορών μεταξύ των εθνών. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και του εμπορίου δεν δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια αλλά υφίσταται ήδη από το 15<sup>ο</sup> και το 16<sup>ο</sup> αιώνα. Οι Πορτογάλοι είναι οι πρώτοι που φτάνουν στο νότιο άκρο της Αφρικής, στο δρόμο τους για την Ινδία και την Κίνα, για το εμπόριο μπαχαρικών, μεταξιού και χρυσού. Τον δρόμο που άνοιξαν οι τελευταίοι ακολούθησαν οι Άγγλοι και οι Δανοί, και σύντομα αναπτύχθηκε η παγκόσμια οικονομία και το εμπόριο. Σύμφωνα με κάποιες έρευνες, το εύρος της τότε παγκόσμιας κινητικότητας κεφαλαίων, την χρυσή εποχή του 1880 με 1914 θα μπορούσε κάποιος να το συγκρίνει με το επίπεδο της σύγχρονης παγκόσμιας οικονομίας Παρόλα αυτά η συμμετοχή στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία ήταν τα χρόνια εκείνα προνόμιο λίγων εθνών.<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup> Alexander, Kern, Global Financial Standard Setting, The G10 Committees, and International Economic Law, (2009)

<sup>3</sup> Augusto and Schmukler, Sergio L., Emerging Capital Markets and Globalization: The Latin American Experience 26 (Stanford University Press, 2007) 4 - 9.

Από την άλλη πλευρά σήμερα, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας έχει επιφέρει ως συνέπεια την συγκέντρωση της αγοράς κεφαλαίων και την ρευστότητα σε λίγα διεθνή οικονομικά κέντρα, όπως εκείνο του Λονδίνου, της Νέας Υόρκης, του Τόκιο και του Χονγκ Κονγκ.<sup>4</sup> Η οικονομική δραστηριότητα σε αυτά τα κέντρα υπερκαλύπτει και επισκιάζει οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα, οπουδήποτε αλλού πάνω στη γη.

Όπως προαναφέρθηκε, το κύριο χαρακτηριστικό της παγκοσμιοποίησης είναι η διεθνοποίηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η αυξημένη παρουσία διεθνών χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών, μέσω των υποκαταστημάτων και των θυγατρικών κολοσσιαίων τραπεζικών οργανισμών, στις τοπικές αγορές και η χρησιμοποίηση διεθνών διαμεσολαβητών από κυβερνήσεις (local issuers)<sup>5</sup> και επενδυτές, έχουν επιφέρει τεράστια ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας.

Ωστόσο, αυτή η εκρηκτική ανάπτυξη της ροής κεφαλαίων τη δεκαετία του 1970 και στις αρχές της δεκαετίας του 1980 ακολουθήθηκε από την κρίση χρέους στις αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς, η οποία ξεκίνησε στο Μεξικό το 1982. Η επίλυση της κρίσης, επήλθε με ένα διεθνώς συμφωνημένο πλαίσιο, την πρωτοβουλία του Νίκολας Μπρέντι που αναφέρεται στην δημιουργία των ομολόγων «Brady» που χρησιμοποιήθηκαν για την αναδιάρθρωση του χρέους της χώρας περί τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Η αναδιάρθρωση αυτή οδήγησε τελικά στη επανείσοδο των αναδυόμενων χωρών στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και στην ανάπτυξη της αγοράς κρατικών ομολόγων για τις χώρες αυτές.

Οι αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς αλλά και οι αναπτυσσόμενες χώρες έκαναν τα αδύνατα δυνατά για να προσελκύσουν διαθέσιμα κεφάλαια από τις ανεπτυγμένες χώρες, μέσω της πλήρους χρηματοπιστωτικής απελευθέρωσης τους, η οποία έλαβε χώρα στα τέλη του 1980 και στις αρχές του 1990. Η τάση που επικράτησε ήταν ο παγκόσμιος προσανατολισμός προς τις αγορές αυτές. Έτσι αναδείχτηκε μια νέα δυναμική, με νέα κέντρα εξουσίας όπως αυτά της Βραζιλίας, της Ρωσίας, τη Ινδίας και της Κίνας (BRIC nations), κάνοντας τα φυσικά σύνορα ενός κράτους να μην περιορίζουν πλέον την οικονομική του δραστηριότητα εντός των χωρικών του ορίων.

Η αυξανόμενη οικονομική ανάπτυξη και η απελευθέρωση της αγοράς, η αυξανόμενη σημασία των αναδυόμενων αγορών, οι διασυνοριακές ροές κεφαλαίων και οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές ενθάρρυναν την δημιουργία διεθνών οργανισμών καθορισμού προτύπων, όπως είναι η

---

<sup>4</sup> Augusto and Schmukler, Sergio L., *Emerging Capital Markets and Globalization: The Latin American Experience* 26 (Stanford University Press, 2007)

<sup>5</sup> Augusto and Schmukler, Sergio L., *Emerging Capital Markets and Globalization: The Latin American Experience* 26 (Stanford University Press, 2007) 4 - 11.



Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας υπό την αιγίδα των G 20 και άλλους πολυμερείς οργανισμούς που έχουν επιφορτιστεί με το έργο της ρύθμισης των διασυνοριακών δραστηριοτήτων πολυεθνικών εταιρειών, ιδρυμάτων και επιχειρήσεων όπως επίσης και με τον έλεγχο και την ελαχιστοποίηση του οικονομικού και χρηματοπιστωτικού κινδύνου που μπορεί να προκληθεί από τα αντικρουόμενα συμφέροντα και την βελτιστοποίηση του κέρδους καθεμιάς από τις παραπάνω οικονομικές μονάδες.

Αυτοί οι πολυμερείς οργανισμοί θα διαδραματίσουν αποτελεσματικό ρόλο όσο η οικονομική ολοκλήρωση επεκτείνεται και όσο οι αναπτυσσόμενες οικονομίες αναζητούν καθοδήγηση για την ένταξη τους στην παγκόσμια οικονομία.

## **1.2. Εμφάνιση της Διεθνούς Συνεργασίας και Οργανισμών**

Όσο η παγκοσμιοποίηση συνέχιζε να αλλάζει την δομή των εγχώριων οικονομιών και της παγκόσμιας οικονομίας, η απουσία αποτελεσματικής διεθνούς συνεργασίας φαινόταν να αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για την παγκόσμια οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη. Η επέκταση και η διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας των τραπεζών, μαζί με τον αυξανόμενο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζικών και των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών είχε σαν αποτέλεσμα την συσσώρευση των τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε παγκόσμιες εταιρείες παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών οι οποίες υιοθέτησαν κάποιους διεθνείς οικονομικούς κανονισμούς.

Ως διεθνείς οικονομικοί κανονισμοί νοούνται γενικά οι παρεμβάσεις των διεθνών οργανισμών και των κυβερνήσεων των κρατών στις οικονομικές δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων και των ατόμων. Σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται οι κανόνες και τα πρότυπα που αναπτύχθηκαν από τους διεθνείς οργανισμούς και οι οποίοι υλοποιούνται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές που είναι υπεύθυνες για την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και την οικονομική δραστηριότητα των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στην χώρα τους<sup>6</sup>. Αυτές οι ρυθμίσεις έχουν σχεδιαστεί για να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο, την αφερεγγυότητα εκ μέρους των καταθετών, τον πιστωτικό κίνδυνο, τον επενδυτικό κίνδυνο ή τον κίνδυνο της αγοράς, όπως επίσης τον συστημικό κίνδυνο λόγω της αποτυχίας ενός οικονομικού διαμεσολαβητικού οργανισμού.

---

<sup>6</sup> Weber, Rolf H. and Arner, Douglas, W., *Toward a New Design for International Financial Regulation*, (2007)

Το 1944, κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εκπρόσωποι από 44 χώρες συμμετείχαν σε μια Νομισματική και Χρηματοοικονομική Διάσκεψη στο Bretton Woods του New Hampshire για να συζητήσουν την δημιουργία ενός συνόλου διεθνών χρηματοπιστωτικών θεσμών. Στην διάσκεψη αυτή αποφασίστηκε η δημιουργία της παγκόσμιας τράπεζας η οποία θα παρείχε χρήματα για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά τον πόλεμο, του ΔΝΤ το οποίο θα παρείχε βραχυπρόθεσμα δάνεια στις κυβερνήσεις των κρατών όπως επίσης αποφασίστηκαν και οι κανόνες που θα διέπουν τις εμπορικές και οικονομικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, ο κύριος στόχος της διάσκεψης ήταν να σταθεροποιήσει την παγκόσμια οικονομία διασφαλίζοντας την παγκόσμια ευημερία ειδικά στον απόηχο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Από εκεί και έπειτα αυτοί οι Διεθνείς Οργανισμοί (το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα) αποτελούσαν το σημείο εκκίνησης για οποιαδήποτε προβλήματα εμφανίζονταν στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, γεγονός το οποίο επιβεβαιώθηκε με τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξαν στην αντιμετώπιση της κρίσης του Μεξικό το 1995 και της Ανατολικής Ασίας το 1997-1998. Η δημιουργία ισχυρότερων διεθνών οργανισμών και ο ενισχυμένος συντονισμός μεταξύ των εθνικών αρχών των κρατών έγινε ζωτικής σημασίας και αυτό γιατί πριν το 1980 οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις είχαν περιορισμένη παγκόσμια επίδραση αλλά μετά την ένταξη στις παγκόσμιες αγορές και την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας οι κρίσεις γενικά φάνηκε ότι έχουν επιπτώσεις τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και σε αγορές.

### **1.3. Ιστορική Ανασκόπηση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών-Αρχών: IMF, G20, FSB, Επιτροπή της Βασιλείας (BCBS) και EBA**

Οι πολιτικές σχεδιασμού και οι προσπάθειες των διεθνών οργανισμών για την καλύτερη πρόληψη των κρίσεων ήταν εκτενείς, είχαν ευρύ πεδίο εφαρμογής και περιλάμβαναν πρωτοβουλίες που είχαν ως στόχο την διαφάνεια, και την καλύτερη διαχείριση του κινδύνου γενικά. Προκειμένου να εφαρμοστούν οι πολιτικές αυτές για να προωθηθούν οι ανωτέρω στόχοι, οι διεθνείς οργανισμοί υιοθέτησαν μια σειρά από προγράμματα και πρωτοβουλίες όπως τα παρακάτω: το Πρόγραμμα Αξιολόγησης Χρηματοπιστωτικού Τομέα (FSAP) και τα διαρθρωτικά προγράμματα σταθερότητας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, οι συναντήσεις των Υπουργών οικονομικών των εθνών και των διοικητών των κεντρικών τραπεζών τους στα πλαίσια των συναντήσεων των G20, η επιτροπή της βασιλείας και οι βασικές αρχές της για αποτελεσματική εποπτεία των τραπεζών, το Συμβούλιο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (FSB) και η πρόωθηση

της συνεργασίας για την εφαρμογή αποτελεσματικών οικονομικών πολιτικών και η Ευρωπαϊκή Αρχή τραπεζών (EBA) η οποία έχει την εξουσία να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις σχετικά με την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου.

### **1.3.1. IMF και προγράμματα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας**

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα, μέσω του κοινού τους Προγράμματος Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Τομέα (Financial Sector Assessment Program -FSAP), επιδιώκουν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών για την προώθηση της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών συστημάτων στις χώρες μέλη τους. Για να το επιτύχουν αυτό χρησιμοποιούν εμπειρογνώμονες από εθνικούς οργανισμούς και φορείς καθορισμού προτύπων προκειμένου να προσδιορίσουν τα δυνατά σημεία, τους κινδύνους και τις ευπάθειες του οικονομικού συστήματος των κρατών και να τα βοηθήσουν να διαμορφώσουν τις κατάλληλες πολιτικές.<sup>7</sup>

Η βασική συνεισφορά του FSAP όμως, είναι η ανάπτυξη και η αξιολόγηση της τήρησης από τις χώρες ,μιας σειράς προτύπων και κωδίκων ορθής πρακτικής (ROSC), με στόχο το σχεδιασμό και την υλοποίηση οικονομικών και χρηματοοικονομικών πολιτικών. Μια σημαντική έκθεση του FSAP είναι η Αξιολόγηση Σταθερότητας του Χρηματοοικονομικού Συστήματος (Financial System Stability Assessment – FSSA), στην οποία τα στελέχη του οργανισμού αναλύουν θέματα αναφορικά με την παρακολούθηση που διεξάγεται σε κάθε χώρα, στην οποία συμπεριλαμβάνονται και στοιχεία για την ικανότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα της χώρας να απορροφήσει ένα μελλοντικό μακροοικονομικό σοκ.

Το ΔΝΤ υποστηρίζει μέσω διάφορων διαρθρωτικών προγραμμάτων, δανεισμού ή μηχανισμών ρευστότητας, χώρες που έχουν ανάγκη χρηματοδότησης διευκολύνοντας την προσαρμογή τους σε περίπτωση κρίσης του ισοζυγίου πληρωμών τους. Η στήριξη που τους παρέχει έγκειται σε απαίτηση από πλευράς του ΔΝΤ για μεταρρυθμίσεις της δομής της εθνικής τους οικονομίας με τον ανάλογο σεβασμό της αγοράς και των τραπεζών. Η τήρηση των δεσμεύσεων των χωρών για μεταρρυθμίσεις όμως είναι εξαιρετικά δύσκολη καθώς έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα διάφορων ομάδων, όπως για παράδειγμα των δανειοληπτών, των φορολογούμενων ή των ομολογιούχων του κράτους που τελεί υπό την βοήθεια του ΔΝΤ.

---

<sup>7</sup> Financial Sector Assessment Program, <http://www.imf.org/external/np/fsap/fsap.asp#P>

Το ΔΝΤ σε στενή συνεργασία με τους άλλους διεθνείς οργανισμούς θα μπορούσε να βοηθήσει στην χρηματοπιστωτική αναδιάρθρωση των χωρών και η προσπάθεια αυτή να είναι ευεργετική. Τα προγράμματα και οι συμβουλευτικές πολιτικές του δεν έχουν απομακρυνθεί παραδοσιακά από τις πολιτικές απελευθέρωσης και ανοιχτής αγοράς της λεγόμενης «Συναίνεσης της Ουάσιγκτον»<sup>8</sup> ενώ οι αναδυόμενες οικονομίες που τελούν υπό καθεστώς δανεισμού από το ΔΝΤ, αναγνωρίζουν ότι το πρόγραμμα του Ταμείου αντιπροσωπεύει την καλύτερη ευκαιρία τους να διορθώσουν τις αδυναμίες των οικονομιών τους που τις οδήγησαν σε κρίση.

### **1.3.2. G7, G10 και G20 συναντήσεις**

Η Ομάδα των Είκοσι (Group of Twenty-G20) Υπουργών Οικονομικών και Διοικητών Κεντρικών Τραπεζών ιδρύθηκε το 1999 για να ενώσει τις μεγάλες βιομηχανικές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες και για να συζητήσουν σημαντικά θέματα της παγκόσμιας οικονομίας.<sup>9</sup> Στόχος τους είναι να προωθήσουν ισχυρή, βιώσιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη.

Πριν την ίδρυσή της, η Ομάδα των Επτά (Group of Seven- G7), η Ομάδα των Δέκα (Group of Ten- G10) και άλλοι είχαν συγκληθεί για τους ίδιους ακριβώς λόγους, μόνο χωρίς τη συμμετοχή των αναδυόμενων αγορών.

Η ομάδα των είκοσι δύο (Group of Twenty two - G-22 συναντήθηκαν στην Ουάσιγκτον τον Απρίλιο και τον Οκτώβριο του 1998. Στόχος τους ήταν να κερδίσουν την συμμετοχή μικρότερων οικονομιών από αυτές των G7 ώστε να συζητήσουν και να επιλύσουν τις πτυχές της οικονομικής κρίσης που έπληττε τότε τις αναδυόμενες οικονομίες. Οι δύο επόμενες συνεδριάσεις περιλάμβαναν μια ακόμα μεγαλύτερη ομάδα συμμετεχόντων (Group of Thirty three- G33), διεξήχθησαν τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 1999 και συζητήθηκε το θέμα της μεταρρύθμισης της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι προτάσεις που έγιναν από τους G-22 και τους G-33 στις συναντήσεις αυτές, ήθελαν να αποτρέψουν το σκεπτικισμό που είχε δημιουργηθεί γύρω από τις πρόσφατες κρίσεις, από το διεθνές οικονομικό περιβάλλον και να αναδείξουν τα δυνητικά οφέλη καθιέρωσης ενός τακτικού οικονομικού φόρουμ όπου θα συμμετείχαν ανεπτυγμένες και αναδυόμενες οικονομίες. Αυτός ο τακτικός διάλογος σε συνδυασμό με μια σταθερή ομάδα συνεργατών θεσμοθετήθηκε με την δημιουργία της ομάδας των G20 το 1999.

---

<sup>8</sup> Goldstein, Morris, IMF Structural Programs, 413 (Martin Feldstein ed., University of Chicago Press 2003)

<sup>9</sup> [www.g20.org](http://www.g20.org)

Η ομάδα των G20 δημιουργήθηκε ως απάντηση τόσο για τις οικονομικές κρίσεις του τέλους του 1990 όσο και για να αναγνωριστεί ότι οι αναδυόμενες οικονομίες δεν συμμετείχαν επαρκώς στον πυρήνα της παγκόσμιας οικονομικής συζήτησης και διακυβέρνησης. Τέλος θα λέγαμε ότι η ομάδα των G20 αποτέλεσε το κλειδί για την ανάπτυξη της συνεργασίας και την εφαρμογή των διεθνών προτύπων και αρχών.

### **1.3.3. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority-EBA & Single Supervisory Mechanism- SSM)**

Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη να συμπληρωθεί και να ενισχυθεί σημαντικά η υφιστάμενη αρχιτεκτονική της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE). Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων τεσσάρων ετών, αναζητήθηκαν και συζητήθηκαν τα μέσα που θα επιτρέψουν να ενισχυθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η ανθεκτικότητα της ONE τους επόμενους μήνες και έτη, σε μια βάση μεγαλύτερης ολοκλήρωσης και αυξημένης αλληλεγγύης στους κόλπους της ζώνης του ευρώ.

Κατά τα τέσσερα τελευταία έτη, στην Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει χώρα μια διαρκής διαβούλευση αναφορικά με την αντιμετώπιση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Οι οδηγίες που προτείνονται στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) είναι προς την σωστή κατεύθυνση ενώ παράλληλα εφαρμόστηκε ένα σημαντικό μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο συντονισμός μεταξύ των εποπτικών αρχών υπήρξε ζωτικής σημασίας, αλλά η κρίση έδειξε ότι ο συντονισμός από μόνος του δεν επαρκούσε. Οι συνέπειες της τραπεζικής κρίσης οδήγησε σε ένα φαύλο κύκλο, στη διάρρηξη του δεσμού μεταξύ δημόσιου χρέους και τραπεζικού χρέους και στη χρησιμοποίηση περισσότερων από 4,5 τρισεκατ. ευρώ των φορολογουμένων για τη διάσωση τραπεζών στην ΕΕ.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε μια τραπεζική Ένωση που θα έθετε τον τραπεζικό τομέα σε πιο υγιείς βάσεις και θα αποκαθιστούσε την εμπιστοσύνη στο ευρώ στο πλαίσιο ενός μακροπρόθεσμου οράματος για οικονομική και δημοσιονομική ολοκλήρωση. Η μεταφορά της εποπτείας των τραπεζών στο ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί βασικό στοιχείο αυτής της διαδικασίας, που στη συνέχεια θα πρέπει να συνδυαστεί με άλλα μέτρα όπως ένα κοινό σύστημα για την προστασία των καταθέσεων, και ολοκληρωμένη διαχείριση τραπεζικών κρίσεων. Η έκθεση την οποία συνέταξαν οι Πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρώ-ομάδας και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) τον Ιανουάριο του 2011 ενέκρινε το όραμα αυτό. Η Ευρωπαϊκή Αρχή τραπεζών (European Banking Authority- EBA)

θεσμοθετήθηκε με τον κανονισμό 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και ιδρύθηκε την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου του 2011<sup>10</sup> και άρχισε την λειτουργία της από αυτήν την ημερομηνία και έπειτα ως διάδοχος της CEBS, εδρεύει στο Λονδίνο, αποτελεί ενωσιακό φορέα και δεν έχει μέλη. Τα καθήκοντά της συνοψίζονται στην καθιέρωση υψηλής ποιότητας<sup>11</sup> κοινών ρυθμιστικών και εποπτικών προτύπων και πρακτικών, συμβολή στην συνεπή εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών ενωσιακών πράξεων, προώθηση της εκχώρησης καθηκόντων ανάμεσα στις αρμόδιες αρχές των χωρών, στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου- ΕΣΣΚ, διενέργεια συγκριτικών αναλύσεων των εποπτικών αποτελεσμάτων των χωρών, παρακολούθηση των εξελίξεων των αγορών, συμβολή στο σύστημα εγγύησης καταθέσεων , μέτρηση του συστημικού κινδύνου κτλ.

Αυτός ο ενιαίος χαρακτήρας κανόνων είναι αναγκαίος για τη σταθερότητα και την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Παρέχει μια κοινή βάση που επιτρέπει τη μετάβαση στην τραπεζική ένωση χωρίς κίνδυνο κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς. Επίσης, οι κανόνες αυτοί πρέπει να εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο σε ολόκληρη την Ένωση, μέσω της συνεκτικής και συγκλίνουσας εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις εθνικές εποπτικές αρχές και την ΕΚΤ. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) διαδραματίζει καίριο ρόλο για την επίτευξη του στόχου αυτού, ειδικότερα, με το σύνολο των μέσων και των εξουσιών που προβλέπονται από τον ιδρυτικό της κανονισμό (αντιμετώπιση παραβάσεων του δικαίου της Ένωσης, διαμεσολάβηση, δεσμευτικά τεχνικά πρότυπα, κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις).

Τέλος τον Σεπτέμβριο του 2012 η Επιτροπή προτείνει έναν ενιαίο εποπτικό μηχανισμό για τις τράπεζες στη ζώνη του ευρώ (Single Supervisory Mechanism- SSM)<sup>12</sup>, τον οποίο θα διαχειρίζεται η ΕΚΤ. Πρόκειται να διατεθεί επίσης και για χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Η Επιτροπή προτείνει επίσης το ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων, καθώς και τα επόμενα βήματα για τον ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης των τραπεζών.

Το πρώτο σημαντικό βήμα για τη δημιουργία τραπεζικής ένωσης είναι η σύσταση ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (ΕΕΜ). Θα καλύπτει τις τράπεζες της ζώνης του ευρώ και θα είναι ανοικτός προς όλα τα κράτη μέλη. Η συμφωνία επ' αυτού επετεύχθη τον Δεκέμβριο και θα διευκολύνει την προεδρία του Συμβουλίου στις διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την ταχεία επίτευξη τελικής συμφωνίας, ούτως ώστε ο ΕΕΜ να μπορέσει να τεθεί σε εφαρμογή

---

<sup>10</sup> Κανονισμός 1093/2010

<sup>11</sup> Γκόρτσος 2008 α (σελ 13-17)

<sup>12</sup> <http://www.europa.eu>

το συντομότερο δυνατόν. Ο ΕΕΜ θα απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή θα διατηρήσει τον ρόλο της στην επεξεργασία προτύπων και στην εξασφάλιση συνοχής ενώ ο ευρωπαϊκός μηχανισμός σταθερότητας (ΕΜΣ) θα είναι σε θέση να προβαίνει άμεσα στην ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών. Ο ΕΕΜ θα αρχίσει να ασκεί εποπτεία τον Μάρτιο του 2014, ή 12 μήνες μετά την έναρξη ισχύος της σχετικής νομοθεσίας, αναλόγως του ποια ημερομηνία είναι μεταγενέστερη.

### **1.3.4. Παγκόσμια Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS) και η Επιτροπή της Βασιλείας (BCBS)**

Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS), στη Βασιλεία της Ελβετίας, είναι μια πολυμερής τράπεζα αρμόδια για τις κεντρικές τράπεζες των εθνών. Παραδοσιακά, έχει υποστηριχθεί από τις G-10 χώρες δηλαδή το Βέλγιο, τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, την Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία και τις Ηνωμένες Πολιτείες και με την σημαντική συμμετοχή φυσικά της Ελβετίας. Ο ρόλος της Επιτροπής της Βασιλείας συνιστάται, μεταξύ άλλων, στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου των διεθνών συμφωνιών για δανεισμό και στην ανάπτυξη του κανονιστικού πλαισίου εποπτείας, ρόλος ο οποίος ενδυναμώθηκε μετά τις πρόσφατες οικονομικές κρίσεις<sup>13</sup>.

Το 1974, μετά την χρεοκοπία μιας σχετικά μικρής τράπεζας, της Franklin National, η οποία απείλησε όχι μόνο το μέλλον άλλων τραπεζών στις ΗΠΑ αλλά και ολόκληρης της αγοράς ευρωδολαρίων και μετά το κλείσιμο της Herstatt Bank στη Γερμανία που σχεδόν προξένησε την κατάρρευση του αμερικανικού συστήματος διατραπεζικών εκκαθαρίσεων, οι G10 προήγαγαν μια άτυπη συμφωνία για την επίλυση κρίσεων προερχόμενων από κρίσεις του τραπεζικού συστήματος γνωστή ως το Κονκορδάτο της Βασιλείας. Επιπροσθέτως, η κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods λίγο νωρίτερα το 1970 ενθάρρυνε επίσης την ανάπτυξη της Επιτροπής της Βασιλείας ενώ οι διοικητές της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών αναγνώρισαν την ανάγκη δημιουργίας ενός πλαισίου πολυμερούς εποπτείας τραπεζών και έτσι δημιούργησαν την Επιτροπή τραπεζικών διακανονισμών και εποπτείας, γνωστή ως Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία. Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS) προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, προσπαθεί να καθιερώσει τα όρια και τις αρχές ώστε να

---

<sup>13</sup> Malloy, Michael P., Emerging International Regime of Financial Services Regulation., 329-330 (2005)

καθοδηγήσει τα εθνικά ρυθμιστικά συστήματα προκειμένου να ενσωματώσουν αυτούς τους λεπτομερείς διακανονισμούς.<sup>14</sup>

Από την έκδοση του κοινού κειμένου το 1974, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία έδινε μεγάλη προσοχή στην εποπτεία των διασυνοριακών τραπεζικών επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, το 1991 μετά την κατάρρευση της Bank of Credit and Commerce International (BCCI)<sup>15</sup>, η Επιτροπή της Βασιλείας επανεξέτασε την διεθνή συνεργασία για την τραπεζική εποπτεία η οποία φάνηκε ότι δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα ειδικά μετά την εξέλιξη της κατάρρευσης της BCCI. Τον Ιούνιο του 1992, η BCBS εξέδωσε έκθεση με την οποία καθόριζε τα ελάχιστα πρότυπα για την εποπτεία των τραπεζικών διεθνών ομίλων, η οποία αν και δεν ήταν δεσμευτική εφαρμόστηκε από όλα τα κράτη.

Πρόσφατα, η BCBS, σε συνδυασμό με το ΔΝΤ και τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (International Bank for Reconstruction and Development) ανέπτυξε ένα σύνολο βασικών αρχών για την αποτελεσματική εποπτεία των τραπεζών. Οι τελευταίες είναι 25 βασικές αρχές αναφερόμενες από προϋποθέσεις τραπεζικής εποπτείας μέχρι αρχές για τις διασυνοριακές τραπεζικές εργασίες, αναφέρονται λεπτομερώς στους κανονισμούς και τις απαιτήσεις της προληπτικής εποπτείας όσο και στην ανάγκη υιοθέτησης μεθόδων εσωτερικού ελέγχου και εποπτείας των εργασιών διαχείρισης των τραπεζικών ιδρυμάτων<sup>16</sup>. Αυτές οι αρχές έχουν ληφθεί υπόψη από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα και έχουν συμπεριληφθεί στα Προγράμματα Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Τομέα (FSAPs) και αποτελούν γενικά τον πυρήνα της τραπεζικής εποπτείας σε διεθνές επίπεδο. Τέλος, συγκαταλέγονται ανάμεσα στα 12 βασικά πρότυπα που προτείνονται να υιοθετηθούν από τα κράτη διεθνώς, από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB).

---

<sup>14</sup> Malloy, Michael P., Emerging International Regime of Financial Services Regulation., 329-330 (2005)

<sup>15</sup> Το 1991 από έρευνα που έγινε στην οποία συμμετείχε και η Τράπεζα της Αγγλίας, αποκαλύφθηκε ότι η τράπεζα BCCI είχε αποκρύψει ζημίες ύψους \$16 δις. Το αποτέλεσμα ήταν να σταματήσει η δραστηριότητα της τράπεζας και να ρευστοποιηθεί το ενεργητικό ώστε να αποζημιωθούν οι καταθέτες της. Τότε η λογιστική εταιρεία Deloitte & Touche που είχε αναλάβει τη ρευστοποίηση της, κατέθεσε αγωγή ύψους £1 δις εναντίον της Τράπεζας της Αγγλίας ελλείψει επαρκούς εποπτικού ελέγχου προς την BCCI μέχρι την κατάρρευση της. Τα αίτια της κατάρρευσης της BCCI συνοπτικά θα λέγαμε ότι είναι έλλειψη θεσμικού πλαισίου εποπτείας μεταξύ μητρικής και χώρας δραστηριότητας, η διαφθορά διοικητικών στελεχών της τράπεζας και κυβέρνησης, ανεπάρκεια ελέγχου και εσωτερικής επιθεώρησης της τράπεζας

<sup>16</sup> Malloy, Michael P., Emerging International Regime of Financial Services Regulation., 331-332 (2005)



### **1.3.5. Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Financial Stability Board-FSB)**

Το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Financial Stability Board-FSB)<sup>17</sup> δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 2009 και διαδέχτηκε το Φόρουμ για τη Χρηματοπιστωτική σταθερότητα (FSF) με διευρυμένη όμως την εντολή της προώθησης της οικονομικής σταθερότητας. Καθιερώθηκε για πρώτη φορά το 1999 ως οργανισμός από τους υπουργούς Οικονομικών των G-7 και της Κεντρικής Τράπεζας ενώ στόχος του ήταν η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνών σε θέματα εποπτείας<sup>18</sup>. Το FSB συντονίζει το έργο των εθνικών οικονομικών αρχών και των διεθνών οργανισμών καθορισμού προτύπων για την ανάπτυξη και την προώθηση της εφαρμογής ρυθμιστικών, εποπτικών και άλλων χρηματοπιστωτικών πολιτικών. Το FSB δημιούργησε ένα φόρουμ όπου συμμετέχουν οι αρχές των χωρών που είναι υπεύθυνες για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα στα σημαντικά χρηματοοικονομικά κέντρα, παγκοσμίως όπως είναι αυτό της Νέας Υόρκης, του Λονδίνου, του Τόκιο και της Ευρώπης, τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διεθνείς όμιλοι ρύθμισης και εποπτείας καθώς επίσης και επιτροπές εμπειρογνομόνων της κεντρικής τράπεζας.

Οι αρμοδιότητες του FSB είναι μεταξύ άλλων, ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των τρωτών σημείων του χρηματοπιστωτικού και η υιοθέτηση της δράσης που απαιτείται για την αντιμετώπιση τους. Δεύτερον, η προώθηση του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών που είναι υπεύθυνες για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Τρίτον, η παρακολούθηση και η παροχή συμβουλών σχετικά με τις εξελίξεις στις αγορές και τις συνέπειες πάνω σε αυτές από τις ρυθμιστικές πολιτικές που ακολουθούνται. Τέλος, η συνεργασία με το ΔΝΤ για διεξαγωγή έγκαιρων προειδοποιήσεων. Ο όλο και αυξανόμενος ρόλος του FSB συνιστάται στην ομαδική συνεργασία των μελών του, που προσπαθούν να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν την συναίνεση γύρω από την πολυμερή τους ατζέντα για την ενδυνάμωση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Προκειμένου να επιτύχει διευρυμένη προβολή, διεξάγει συναντήσεις τόσο στις χώρες μέλη του όσο και σε χώρες που δεν είναι μέλη του. Οι χώρες μέλη του FSB, συμφωνούν μεταξύ άλλων, να εφαρμόζουν τα διεθνή πρότυπα που το FSB έχει καθορίσει ως ζωτικής σημασίας για ένα υγιές χρηματοοικονομικό περιβάλλον.

---

<sup>17</sup> Financial Stability Board, [www.financialstabilityboard.org/about/history](http://www.financialstabilityboard.org/about/history)

<sup>18</sup> Financial Stability Board, [www.financialstabilityboard.org/about/history](http://www.financialstabilityboard.org/about/history)

## 2. Ιστορική Αναδρομή της Παγκόσμιας Οικονομικής Κρίσης και Μεταρρυθμίσεις

Οικονομολόγοι, ρυθμιστικές αρχές και ερευνητές της αγοράς έχουν αναλύσει εκτενώς τα αίτια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης και έχουν προτείνει μεταρρυθμίσεις ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο μιας παρόμοιας κρίσης στο μέλλον. Σημειώνουν δε ότι οι βασικοί παράγοντες που συνετέλεσαν στη κρίση αυτή, με τις παγκόσμιες μακροοικονομικές συνέπειες, ήταν μεταξύ άλλων ασυνεπείς και ανεπαρκείς μακροοικονομικές πολιτικές και έλλειψη διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Συγκεκριμένα, το ΔΝΤ υπέδειξε ότι αυτή η κρίση ήταν κραυγαλέο παράδειγμα και αποτέλεσμα των κατακεραματισμένων επιτηρήσεων, της διασποράς απόψεων μεταξύ των Διεθνών Οργανισμών και της περιορισμένης συνεργασίας.

Στην εποχή της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, της άφθονης ροής κεφαλαίων και της παρατεταμένης σταθερότητας, οι οικονομικοί παίκτες των αγορών απαίτησαν υψηλότερες αποδόσεις χωρίς να εξετάσουν επαρκώς τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο. Στην άγνοια αυτή του κινδύνου προστέθηκαν αφερέγγυα πρότυπα και ρυθμίσεις, εσφαλμένες πολιτικές διαχείρισης, σύνθετα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπερβολική μόχλευση τα οποία έφεραν τελικά στο προσκήνιο τον συστημικό κίνδυνο και αποκάλυψαν τα τρωτά σημεία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι ρυθμιστικές αρχές και οι εποπτικές αρχές αντιλήφθηκαν εκ των υστέρων ότι δεν είχαν εκτιμήσει επαρκώς τους κινδύνους που δημιουργήθηκαν στις χρηματοπιστωτικές αγορές ενώ συνειδητοποίησαν ότι οι όποιες αποφάσεις τους θα πρέπει να συμβαδίζουν με την οικονομική καινοτομία και να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τον συστημικό κίνδυνο.

Μια αποτελεσματική ρύθμιση ή κανόνας είναι θέμα που άπτεται της αποτελεσματικής εποπτείας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Έχει αποδειχθεί από τις οικονομικές κρίσεις των τελευταίων 30 χρόνων ότι οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις εξελίσσονται εν μία νυκτί και έχουν άμεσο αντίκτυπο στις χρηματοπιστωτικές αγορές, οπότε μια αποτελεσματική ρύθμιση θα πρέπει να ισορροπεί τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο έναντι του συστημικού και της κρίσης.

Ωστόσο, η πρόσφατη κρίση είναι σε εξέλιξη και ενώ πολλά από αυτά τα συμπεράσματα φαίνονται σωστά, δεν μπορούμε να ξέρουμε επακριβώς τις επιπτώσεις της κρίσης για τα επόμενα χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι απαιτούνται άμεσες μεταρρυθμίσεις και θεμελιώδης βελτίωση του θεσμικού και του νομικού πλαισίου, η έκταση του οποίου δεν έχει ακόμη σαφώς καθοριστεί, που

θα έχουν εφαρμογή στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές και όλα αυτά πριν εμφανιστούν τα αποτελέσματα και οι συνέπειες της τρέχουσας κρίσης. Το ΔΝΤ αναφέρει ότι αυτές οι θεμελιώδεις βελτιώσεις θα πρέπει να αποτελούν έναν δεσμευτικό κώδικα συμπεριφοράς μεταξύ των εθνών, ο οποίος κώδικας άπτεται στην πολιτική εξουσία εκάστου κράτους και ξεφεύγει από τα όρια των ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών. Αν οι χώρες μπορέσουν να υπερπηδήσουν το δημοσιονομικό κόστος που συνδέεται με αυτόν τον διεθνώς δεσμευτικό κώδικα συμπεριφοράς τότε τα δυνατικά οφέλη θα είναι πολλά. Οι προτάσεις του ΔΝΤ σχετικά με τον δεσμευτικό κώδικα συμπεριφοράς περιλαμβάνουν ένα διεθνές καταστατικό για τις τράπεζες που λειτουργούν διασυνοριακά, σύμφωνα με το οποίο επεξηγούνται οι διαδικασίες για την από κοινού αξιολόγηση των κινδύνων, λαμβάνονται υπόψη οι εκτιμήσεις των εποπτικών αρχών, εφαρμόζονται θεραπευτικά μέτρα και γίνεται καταμερισμός των βαρών. Εξετάζοντας τις προτάσεις θεραπείας της τρέχουσας κρίσης και αποφυγής μιας επόμενης, κρίνεται αναγκαία η εξέταση κάποιων ιστορικών παραδειγμάτων κρίσεων, των συνεπειών που αυτές είχαν στην οικονομία και των προσπαθειών που έγιναν για την αντιμετώπιση τους.

## **2.1.Οικονομικές κρίσεις του πρόσφατου παρελθόντος σε Ασία, Λατινική Αμερική, και ΗΠΑ.**

Καθώς η διεθνής οικονομία άρχισε να ανακάμπτει αμέσως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (αρχικά με τη μορφή των Euromarkets-τη βάση του σημερινού παγκόσμιου οικονομικού συστήματος), λόγω του Bretton Woods και του σχεδιασμού ενός διεθνούς οικονομικού συστήματος, της έμφασης που έδωσε στην απελευθέρωση του εμπορίου, στις σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα κλειστά εγχώρια χρηματοπιστωτικά συστήματα, η διεθνής κοινότητα απέτυχε να κατευθύνει οποιαδήποτε σημαντική προσπάθεια προς την διεθνή ρύθμιση της οικονομίας, και αυτό γιατί άφησε τα κράτη και την εγχώρια νομοθεσία τους να ασχοληθούν με τους εν λόγω ρυθμίσεις.

Από την εποχή, όμως, του Bretton Woods οι οικονομίες των κρατών έχουν αλλάξει, έχουν ενοποιηθεί υπό τη σκέπη της παγκοσμιοποίησης. Έτσι, μια πρώτη ουσιαστική επέκταση της παγκόσμιας κεφαλαιαγοράς έχουμε στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και του 1990 με την ταχεία

αύξηση του ιδιωτικού χρέους και των ιδίων κεφαλαίων, καθώς και των ξένων επενδύσεων στις αναδυόμενες οικονομίες.<sup>19</sup>

Καθώς η διεθνής οικονομία αναπτύσσονταν και παγκοσμιοποιούνταν, άρχισε να προσβάλλεται από μια σειρά κρίσεων και ενδεικτικά θα αναφέρουμε τις παρακάτω : η κρίση χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών τη δεκαετία του 1980, η παγκόσμια κατάρρευση της αγοράς μετοχών το 1987, η κρίση των αναδυόμενων αγορών στην Ασία τη δεκαετία του 1990 και οι περιοδικές καταρρεύσεις διεθνών διαμεσολαβητικών οργανισμών, όπως η Bank of Credit and Commerce International και επενδυτικών οργανισμών όπως ο Long Term Capital Management hedge fund.<sup>20</sup> Οι δεκαετίες 1980 και 1990 διακρίνονται από ποικίλες αλλαγές στο παγκόσμιο πολιτικό περιβάλλον, στην τεχνολογία της οικονομίας και στις προτιμήσεις των επενδυτών. Επιπλέον υφίσταται μια γενικότερη στροφή παγκοσμίως, προσανατολισμένη προς τις κεφαλαιαγορές, προς πιο δημοκρατικές πολιτικές όπως επίσης υφίσταται και μια ελκυστικότητα δανεισμού και επενδύσεων κεφαλαίων στις αναδυόμενες αγορές.

Οι οικονομικές αυτές κρίσεις είχαν διεθνείς επιπτώσεις στην Ευρώπη, στο Μεξικό, στην Ανατολική Ασία, στη Ρωσία, στην Τουρκία και στην Αργεντινή και κάθε μία από αυτές οδήγησαν σε διεθνείς προσπάθειες για την πρόληψη παρόμοιων καταστάσεων μέσω της οικονομικής και ρυθμιστικής συνεργασίας.

Για παράδειγμα, μια μαζική εισροή κεφαλαίων τη δεκαετία του 1970 και του 1980, ειδικά στην Λατινική Αμερική, οδήγησε στην κρίση χρέους του Μεξικό το 1982. Όπως, προαναφέραμε η επέμβαση που πραγματοποιήθηκε ήταν μια διεθνής προσπάθεια και υπό μορφή της «Πρωτοβουλίας Brady». Αυτό έδωσε την δυνατότητα στις υπερχρεωμένες χώρες να διαπραγματευτούν μειώσεις του χρέους που είχαν στις πιστώτριες εμπορικές τράπεζες, με την υποστήριξη του ΔΝΤ και των προγραμμάτων του, και να μετατρέψουν το χρέος τους στα αποκαλούμενα «Ομόλογα Brady».<sup>21</sup>

Μετά από αυτή την διαπραγμάτευση, η εμπιστοσύνη των επενδυτών άρχισε να κλονίζεται και να προσανατολίζεται στις αναπτυσσόμενες χώρες, γεγονός το οποίο ενθάρρυνε με την σειρά του την αυξημένη εισροή κεφαλαίων και την ανάπτυξη της αγοράς ομολόγων στις αναδυόμενες οικονομίες το 1990. Η κατάσταση αυτή μεταμόρφωσε το είδος του κεφαλαίου, τώρα δηλαδή αντί

---

<sup>19</sup> Feldstein, Martin, Economic and Financial Crises in Emerging Market Economies1 (Martin Feldstein, ed.,2003)

<sup>20</sup> Toward a new design for International Financial Regulation (Rolf H. Weber & Douglas W. Arner 2007)

<sup>21</sup> Feldstein, Martin, Economic and Financial Crises in Emerging Market Economies1 (Martin Feldstein, ed.,2003)

δανείων από τις τράπεζες, οι αναδυόμενες οικονομίες λάμβαναν ροές κεφαλαίων, που ήταν σε προσφορά, από τις αγορές ομολόγων και μετοχών τους. Οι αγορές αυτές προσέλκυαν όλες τις ξένες άμεσες επενδύσεις.

Ωστόσο, στη δεκαετία του 1990 εκτυλίχθηκαν και οι κρίσεις της Ασίας, της Ρωσίας και της Βραζιλίας. Αυτές οι κρίσεις, προκάλεσαν εκ νέου την προσοχή στις αναδυόμενες αγορές που πάλευαν με την αστάθεια των ροών κεφαλαίων τους ενώ το φαινόμενο της μετάδοσης εμφανίστηκε και πάλι σαν ένα από τα παράγωγα της παγκοσμιοποίησης προκαλώντας πονοκέφαλο στις παγκόσμιες αγορές. Οι κρίσεις αυτές ήταν τελείως διαφορετικές από τις προηγούμενες, ήταν ένα νέο είδος κρίσης και αυτό γιατί τα χρέη των χωρών δεν ήταν πια συγκεντρωμένα στις μεγάλες πολυεθνικές εμπορικές τράπεζες αλλά είχαν μετακυλήσει στα ομόλογα και στα τιτλοποιημένα δάνεια και οι οφειλέτες δεν ήταν πια τα κράτη αλλά οι ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες και οι μη χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

Οι Βιομηχανικές χώρες ανταποκρίθηκαν άμεσα στις κρίσεις που εξελίχθηκαν τη δεκαετία του 1990, μέσω του ΔΝΤ, με σημαντικά πακέτα οικονομικής στήριξης και υπό την προϋπόθεση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η υποστήριξη ήταν αναγκαία για τις χώρες με αδύναμο τραπεζικό σύστημα ενώ αντίθετα οι χώρες με ισχυρό τραπεζικό σύστημα και καλή εποπτεία των τραπεζών τους, όπως η Σιγκαπούρη, απέφυγαν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι υπό κρίση χώρες.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προσέγγιση του ΔΝΤ ποικίλλει από χώρα σε χώρα, αλλά παρέμενε η ίδια ως προς το ότι απαιτούσε την υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος και την αυστηρή δημοσιονομική πολιτική με σκοπό να περιορίσει την ύφεση και να μειώσει το έλλειμμα του προϋπολογισμού, τα αποτελέσματα βέβαια δεν φαίνεται να επαληθεύουν την επιλεγμένη ακολουθούμενη πολιτική. Ανέπτυξε σχέδια διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα τομέων, μεταξύ των οποίων και των εμπορικών και κεντρικών τραπεζών, τερμάτιζε την υποστήριξη των ιδιωτικών επιχειρήσεων εκ μέρους των κυβερνήσεων, άλλαζε την εργατική νομοθεσία και τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, καταργώντας τις επιδοτήσεις κ.ο.κ

Η κρίση που εκδηλώθηκε στην Ασία και που θα αναλύσουμε συνοπτικά παρακάτω θα φέρει στην επιφάνεια τις θεμελιώδεις συζητήσεις σχετικά με το ρόλο των κυβερνήσεων και των αγορών στην καπιταλιστική ανάπτυξη<sup>22</sup>. Η Ασιατική κρίση όπως και η τρέχουσα κρίση σημειώθηκε ενώ όλοι πίστευαν ότι όλα πάνε καλά ήταν άξιον απορίας το ξέσπασμα αυτής της κρίσης, γιατί τα

---

<sup>22</sup> Khan, Haider A., *Global Markets and Financial Crisis in Asia: Towards a Theory for the 21st Century* 4(Palgrave Macmillan 2004)

λεγόμενα θεμελιώδη μακροοικονομικά μεγέθη έδειχναν να είναι υγιή στην Ασία σε αντίθεση με την κατάσταση που επικρατούσε στο Μεξικό και στις άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής την δεκαετία του 1980. Η κρίση στην Ασία ήταν μια κρίση χρέους του ιδιωτικού τομέα και εκ των υστέρων μια σειρά παραγόντων μεταξύ των οποίων:

1. Πολύ υψηλά ποσοστά εγχώριας αποταμίευσης και με τις τράπεζες να διαμεσολαβούν μεταξύ των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, δημιουργώντας ένα βαθύ εγχώριο χρέος.
2. Καθεστώς σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας, με το συνάλλαγμα να είναι συνδεδεμένο με το δολάριο των ΗΠΑ (εκτός από την Ιαπωνία και μερικώς από την Κορέα), γεγονός το οποίο δημιούργησε την αντίληψη ότι ενέχεται μικρός κίνδυνος στην διακίνηση των κεφαλαίων από την μία αγορά στην άλλη.
3. Η απελευθέρωση της αγοράς κεφαλαίου και η απορρύθμιση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών συστημάτων στα μέσα της δεκαετίας του 1990, χωρίς το αντιστάθμισμα ενός συστήματος ελέγχου και ρύθμισης.
4. Τεράστιες εισροές διεθνών χρηματοοικονομικών και περιουσιακών στοιχείων, τα οποία προέρχονταν από την υπερβάλλουσα ρευστότητα σε Ιαπωνία και Ευρώπη, τα οποία διοχετεύονταν μέσω των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αναζητώντας στην Ασία υψηλότερες αποδόσεις και δανεισμό σε ακόμη χαμηλότερα ονομαστικά επιτόκια από αυτά που οι ίδιοι, οι εντός χώρας δανειολήπτες, μπορούσαν να επιτύχουν, δημιουργώντας έτσι ένα βαθύ εξωτερικό χρέος.

Έτσι, το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας εξεπλάγη καθώς, ούτε οι υφιστάμενοι μηχανισμοί επιτήρησης ούτε οι αγορές δεν προειδοποίησαν επαρκώς τους επενδυτές για την επικείμενη καταστροφή.<sup>23</sup> Η δε συνέχεια, ήταν αναμενόμενη, η επιβράδυνση των εξαγωγών, ο σκεπτικισμός σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης και η τελική απομάκρυνση των επενδυτών από την περιοχή έκανε την φούσκα να σκάσει. Και όπως έχουμε δει συλλήβδην τα τελευταία χρόνια, η κρίση οδήγησε στην έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους διαμεσολαβητικούς οργανισμούς.

Γι' αυτό το λόγο οι Διεθνείς Οργανισμοί θα πρέπει να παίζουν ένα πιο σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση της διεθνούς οικονομίας και στην ενθάρρυνση των διαφόρων μορφών ρύθμισης. Μετά την κρίση στην Ανατολική Ασία, το σκεπτικό που επικράτησε ήταν ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές, ιδιαίτερα αυτές των ομολόγων, θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη «ρεζέρβα» του συστήματος στις αναδυόμενες οικονομίες, διατηρώντας την χρηματοδότηση, τη

---

<sup>23</sup> Khan, Haider A., *Global Markets and Financial Crisis in Asia: Towards a Theory for the 21st Century* 4(Palgrave Macmillan 2004)

στιγμή που οι τράπεζες, η κύρια πηγή χρηματοδότησης, είχαν ισοπεδωθεί από την κρίση. Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι η ασιατική κρίση απέδειξε ότι η απρόσκοπτη δυνατότητα για παγκοσμιοποίηση μπορεί να δημιουργήσει μαζική οικονομική αστάθεια με μεταδοτικές συνέπειες.

Σε αντίθεση με την ασιατική οικονομική κρίση, οι κρίσεις στη Λατινική Αμερική βασίστηκαν σε χειροπιαστά και πραγματικά επίπεδα χρέους. Η κρίση χρέους της Λατινικής Αμερικής πρωτοστάτησε τον Αύγουστο του 1982, όταν το Μεξικό ανακοίνωσε ότι δε μπορούσε να εξυπηρετήσει το χρέος του. Τεράστια ποσά εξωτερικών δανείων είχαν δοθεί στη δεκαετία του '70 από τις χρηματιστηριακές αγορές που κολυπούσαν στη ρευστότητα εξ' αιτίας της απορρύθμισης του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την υψηλή τιμή του πετρελαίου. Το γεγονός αυτό τροφοδότησε μια αλματώδη ανάπτυξη, η «φούσκα» όμως έσκασε όταν η Αμερική αύξησε τα επιτόκια και οι τιμές των προϊόντων κατέρρευσαν<sup>24</sup>.

Το γεγονός αυτό έφερε τις αμερικανικές και τις βρετανικές τράπεζες στα πρόθυρα της χρεοκοπίας, ειδικά αν σταματούσε η αποπληρωμή του χρέους της Λατινικής Αμερικής. Το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα επενέβησαν και προσέφεραν δάνεια διάσωσης του χρέους της Λατινικής Αμερικής, χωρίς να προσφύγουν οι χώρες αυτές (για πρώτη φορά στην ιστορία του ΔΝΤ) σε στάση πληρωμών ως εργαλείο επίλυσης της κρίσης χρέους τους. Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά, καθώς οι οικονομίες συρρικνώθηκαν κατά 7% τη δεκαετία του 1980, οι λαοί τους ζούσαν στα όρια της φτώχειας και περίπου το 6% του ΑΕΠ των χωρών έφευγε στο εξωτερικό για αποπληρωμή των χρεών τους. Ενώ μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980, οι δυτικές τράπεζες είχαν μειώσει την έκθεση τους στο ανωτέρω χρέος. Στη συνέχεια ακολούθησε, με τις τράπεζες ασφαλείς, μικρή απομείωση του χρέους των χωρών αυτών, αύξηση του ιδιωτικού δανεισμού, ξέσπασμα της κρίσης του Μεξικό το 1995, ξέσπασμα της κρίσης της Αργεντινής το 2000 και κήρυξη της στάσης πληρωμών της χώρας το 2001.

## **2.2. Η τρέχουσα Κρίση Χρέους Στην Ευρώπη**

Η πρόσφατη ιστορία των κρίσεων σε διεθνές επίπεδο φαίνεται ότι δεν πρόσφερε στους επικεφαλής της Ε.Ε. την απαιτούμενη εμπειρία και γνώση, προκειμένου να είναι σε θέση να προβλέψουν την τρέχουσα κρίση χρέους που ξέσπασε στην Ευρώπη.

Όλα ξεκίνησαν στον απόηχο της παγκόσμιας κρίσης, όταν η κρίση μετατράπηκε σε ελληνική και ευρωπαϊκή περί τα τέλη του 2009, την στιγμή που οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης άρχισαν να

---

<sup>24</sup> <http://antapocrisis.gr/index.php/template/item/36-lapavitsas?tmp>

μνημονεύουν τις ατέλειες του οικοδομήματος της Ευρώπης, εστιάζοντας στην δημοσιονομική αναρχία του ευρωπαϊκού Νότου.

Όταν δημιουργήθηκε η ευρωζώνη, ήταν φανερό τόσο οι διαρθρωτικές και όσο και οι δομικές διαφορές ανάμεσα στις χώρες του Ευρωπαϊκού Βορρά και Νότου, με τον Βορρά να έχει το πλεονέκτημα της εκκίνησης και τον Νότο να συσσωρεύει ελλείμματα. Υπό άλλες συνθήκες οι ελλειμματικές χώρες του Νότου θα έπρεπε να υποτιμήσουν το νόμισμα τους ή να υιοθετήσουν μέτρα εξυγίανσης των δημοσιονομικών τους προβλημάτων δυστυχώς όμως για πολλά χρόνια οι χώρες αυτές ακολουθούσαν λανθασμένες πολιτικές με αποκορύφωμα τις αυξήσεις μισθών πάνω από την παραγωγικότητα των χωρών τους, με αποτέλεσμα χώρες όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Ιταλία και η Ελλάδα να απολέσουν ένα μεγάλο μέρος της ανταγωνιστικότητάς τους και να συσσωρεύουν ελλείμματα και χρέη οδηγώντας την ευρωζώνη στην πρώτη σημαντική κρίση της σύντομης ιστορίας της την Άνοιξη του 2010<sup>25</sup>.

### **2.2.1. Η ελληνική περίπτωση**

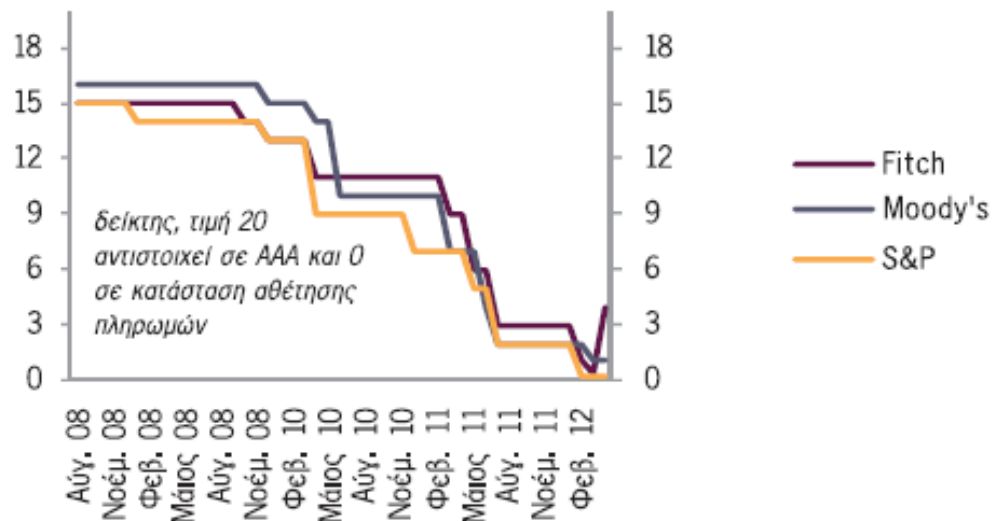
Οι δυσμενείς συνθήκες άρχισαν να επιδεινώνονται μετά την κατάρρευση της Lehman, όταν ξεκίνησε ο πρώτος γύρος σημαντικών πιέσεων στις αποτιμήσεις των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου και η τεχνική έναρξη των εκροών καταθέσεων μη κατοίκων, που αποτέλεσαν τα προειδοποιητικά σημάδια της καταιγίδας που πλησίαζε. Ωστόσο, η καταθετική βάση παρέμεινε αλώβητη έως τα μέσα του 2009 υποστηριζόμενη και από τις ρευστοποιήσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του μη-τραπεζικού ιδιωτικού τομέα κατά το 1ο εξάμηνο του 2009, οι οποίες αύξησαν το επίπεδο τραπεζικών καταθέσεων.

---

<sup>25</sup> EET Ιούνιος του 2011



## Πιστοληπτική αξιολόγηση ελληνικού Δημοσίου

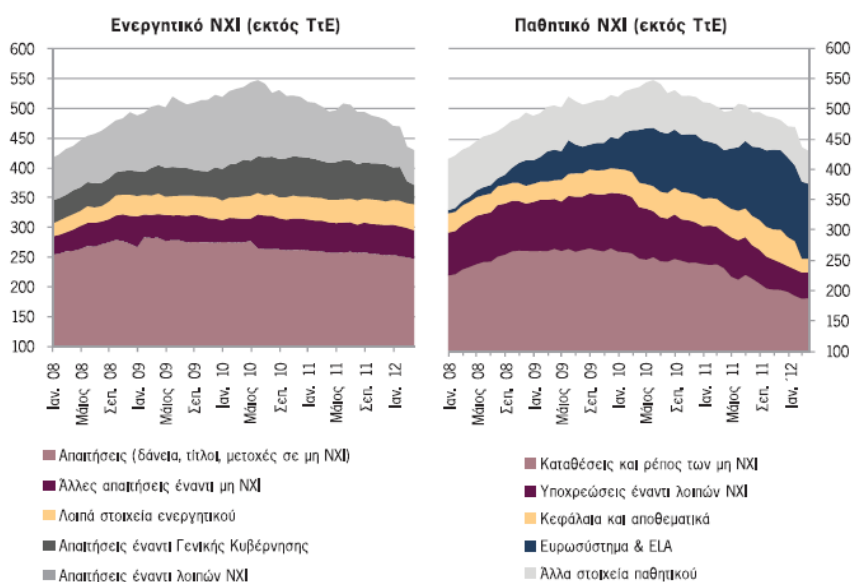


Η ραγδαία μείωση των αποτιμήσεων του ελληνικού χρέους εξαιτίας της αβεβαιότητας και των επιθετικών υποβαθμίσεων της πιστοληπτικής αξιολόγησης του ελληνικού Δημοσίου από τα τέλη του 2009 - που τελικά το οδήγησαν στην κατηγορία χρέους υψηλού κινδύνου – συμπαρέσυρε και τις αξιολογήσεις των τραπεζών και των υπολοίπων ελληνικών χρεογράφων. Οι αγορές έκλεισαν ουσιαστικά από τις αρχές του 2ου τριμήνου του 2010, τόσο για το ελληνικό Δημόσιο όσο και για τις τράπεζες και ο δανεισμός από την ΕΚΤ, μετά τη χαλάρωση των κριτηρίων αποδοχής κρατικών χρεογράφων ως ενέχυρο στους μηχανισμούς αναχρηματοδότησης, αποτέλεσε τη μοναδική εναλλακτική επιλογή. Το κλείσιμο των αγορών σήμανε τη σταδιακή αποστέρηση του τραπεζικού συστήματος από το μεγαλύτερο τμήμα της ρευστότητας (περίπου € 30 δισ.) που αντλούσε από την αγορά, η οποία θα έπρεπε να υποκατασταθεί πλήρως από δανεισμό μέσω της ΕΚΤ.

Από τα μέσα του 2009 άρχισε και η πορεία ραγδαίας συρρίκνωσης των ιδιωτικών καταθέσεων στις τράπεζες, η οποία εντάθηκε από τις αρχές του 2010, ενώ η δυναμική τους παραμένει εξαιρετικά δυσμενής υπό την επίδραση της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας για τις προοπτικές της χώρας, καθώς και της βαθιάς ύφεσης. Η μείωση των ιδιωτικών καταθέσεων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα υπερέβη τα € 90 δισ. ευρώ μεταξύ 3ου τριμήνου του 2009 (οπότε οι καταθέσεις έφθασαν στο υψηλότερο επίπεδό τους ιστορικά) και Μαΐου του 2012, που αντιστοιχεί σε απώλεια σχεδόν 35% της συνολικής καταθετικής βάσης σε μια τριετία. Εκτιμάται ότι περίπου € 33 δισ. καταθέσεων κατοίκων και μη κατοίκων έφυγαν στο εξωτερικό, € 40 δισ. χρησιμοποιήθηκαν για να καλύψουν χρηματοδοτικές ανάγκες του ιδιωτικού τομέα (εκρέοντας

έμμεσα στο εξωτερικό, λόγω του ελλειμματικού εξωτερικού ισοζυγίου της χώρας), ενώ άνω των €15 δισ. αποθησαυρίζονται εκτός τραπεζικού συστήματος (κυρίως υπό τη μορφή μετρητών, ενώ τμήμα τους ενδεχομένως έχει μεταφερθεί στο εξωτερικό παρακάμπτοντας το τραπεζικό σύστημα ή έχει επενδυθεί σε εναλλακτικές μορφές περιουσιακών στοιχείων, όπως χρυσό ή ξένα χρεόγραφα). (ΕΕΤ 2013)

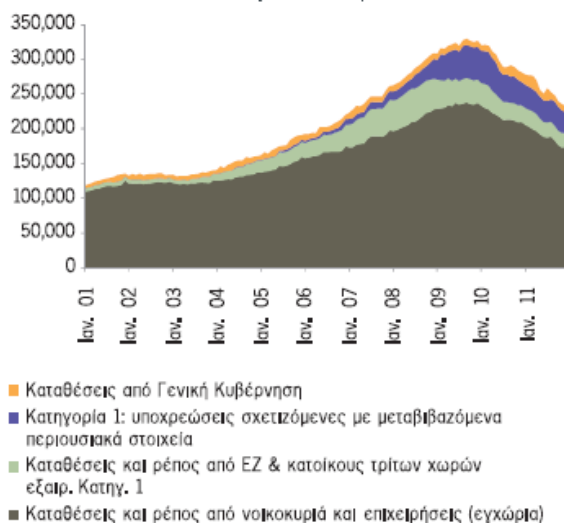
### Συγκεντρωτική λογιστική κατάσταση των Νομισματικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων (NXI) εκτός της ΤτΕ



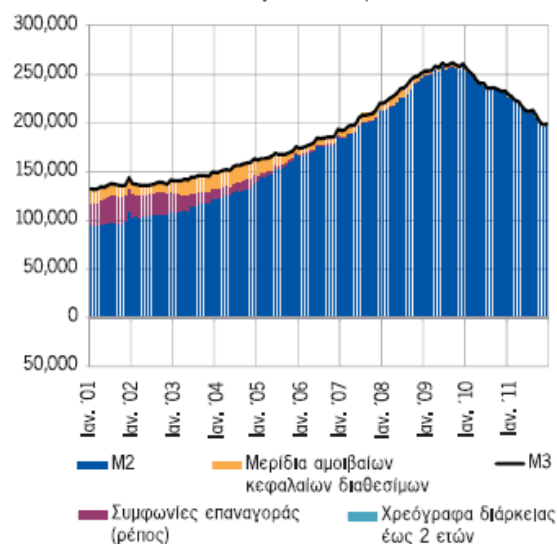
Πηγή: ΤτΕ και εκτιμήσεις ΕΤΕ (τα στοιχεία εμπεριέχουν προσαρμογές για την εξομάλυνση επιδράσεων από αλλαγές στη λογιστική καταγραφή των τιλοποιήσεων)

Το σύνολο των καταθέσεων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος κορυφώθηκε τον Σεπτέμβριο 2009 φτάνοντας στα € 329 δισ. Ο βασικός πυρήνας της καταθετικής βάσης αποτελείται από τις καταθέσεις ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών, ωστόσο τα τελευταία χρόνια οι ελληνικές τράπεζες είχαν αποκτήσει σημαντική πρόσβαση τόσο στη διατραπεζική αγορά όσο και σε καταθέσεις από τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης. Από το χρονικό σημείο αυτό και καθώς η κρίση εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία αρχίζει να αποκτά δυναμική, αρχίζει και η πτώση των καταθέσεων στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Το αποτέλεσμα είναι τον Δεκέμβριο 2011 οι συνολικές καταθέσεις να έχουν μειωθεί κατά € 96 δισ. σε € 233 δισ. (ΕΕΤ 2013)

Καταθέσεις τραπεζικού συστήματος  
(εκατ. €)



Νομισματικά μεγέθη  
(εκατ. €)



**Σημείωση:** M2 = Νόμισμα σε κυκλοφορία + Καταθέσεις μίας ημέρας + Καταθέσεις προθεσμίας έως 2 ετών + Καταθέσεις υπό προειδοποίηση έως 3 μηνών.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Piraeus Bank Calculations

Επιπλέον, ανησυχητικό στοιχείο για τους αναλυτές είναι το ότι εντοπίζεται αυξανόμενη τάση «διάβρωσης» της ελληνικής καταθετικής βάσης, που πέρα από την φυγή καταθέσεων στο εξωτερικό, προκύπτει και από την μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και των κερδών των επιχειρήσεων, λειτουργεί ως επιβαρυντικός παράγοντας στην λειτουργία του «μηχανισμού δημιουργίας ρευστότητας» στην εσωτερική αγορά, μιας και όπως γνωρίζουμε υπάρχει μια δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ νέων χορηγήσεων και νέων καταθέσεων που βελτιώνει τις συνθήκες ρευστότητας σε μια οικονομία. (EET 2013)

Οι κίνδυνοι έχουν να κάνουν με την ταχύτητα απεγκλωβισμού της ελληνικής οικονομίας από την ύφεση των τελευταίων ετών, τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος, την πολιτική βούληση και διαχειριστική ικανότητα για την προώθηση ουσιαστικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και ιδιωτικοποιήσεων, τη δυνατότητα της Ελλάδας να επανακτήσει τη χαμένη αξιοπιστία της στις αγορές, την εκροή καταθέσεων, την αντοχή της ελληνικής κοινωνίας στον καταυγισμό των μέτρων του Προγράμματος Προσαρμογής, ενδεικτικά στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνεται σε αριθμούς η επίδραση της πρόσφατης κρίσης στους επιμέρους κλάδους και τους βασικούς δείκτες της Ελληνικής οικονομίας. (ALPHA BANK 2013)

**ΠΙΝΑΚΑΣ 1**

**Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ**  
(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

Ετήσια στοιχεία	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές αγοράς)	5,5	3,6	-0,2	-3,2	-4,9	-7,1	-6,4
Ιδιωτική Κατανάλωση	4,3	3,6	4,3	-1,6	-6,3	-7,7	-9,1
Δημόσια Κατανάλωση	2,3	7,1	-2,6	4,9	-8,7	-5,2	-4,2
Ακαθάριστες Επενδύσεις	20,4	22,8	-14,3	-13,7	-15,0	-19,6	-19,2
- Κατοικίες	31,4	25,6	-33,6	-20,7	-21,6	-18,0	-32,9
- Εξοπλισμός	15,6	27,4	-4,8	-18,4	-8,2	-18,1	-17,4
Μεταποίηση	2,0	2,2	-4,7	-11,2	-5,1	-8,5	-3,9
Αναρτία (%)	8,9	8,3	7,6	9,5	12,5	17,7	24,4
Συνολική Απασχόληση	1,9	1,2	1,1	-1,0	-2,8	-6,6	-9,2
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (μέσα επίπεδα)	3,2	2,9	4,2	1,2	4,7	3,3	1,5
Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (1995=100)	2,2	5,0	8,7	6,6	-1,7	-3,0	-8,1
Πιστωτική Επέκταση (προς ιδιωτικό τομέα)	21,1	21,5	15,9	4,1	0,0	-3,1	-4,0
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-5,7	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4	-6,0
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών με κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (% ΑΕΠ)	-9,6	-12,4	-13,3	-10,3	-9,2	-8,6	-2,2

Πηγή: ΔΟΜ Alpha Bank, ΕΛΣΤΑΤ, European Commission, Autumn 2012

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2**

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2011	2012				2012	2013
	έτος	I	II	III	IV	έτος	διαθέσιμη περίοδος
<b>Οικονομική Δραστηριότητα</b>							
Όγκος Λιανικών Πωλήσεων (εκτός κερμάτων)	-8,7	-12,1	-11,4	-9,9	-13,8	-11,8	-15,0 (2μην)
Νέες εγγραφές ΙΧΑυτ οκινήτων	-29,8	-36,0	-49,9	-45,7	-30,9	-41,7	-15,5 (1 ο3μην)
Οικ οδομική δραστηριότητα	-37,7	1,9	-26,2	-43,7	-44,1	-30,6	-32,8 (1ον)
Ματαποίηση	-8,5	-9,6	-3,9	-3,8	1,9	-3,9	-0,8 (2μην)
δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών PMI στη ματαποίηση	43,6	40,0	41,3	42,0	41,4	41,2	42,1 (Μάρτ)
δείκτης Οικονομικού Κλίματος	80,6	78,5	79,0	79,7	82,7	80,0	88,1 (Μάρτ)
δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Ματαποίηση	76,9	72,9	77,6	76,7	81,6	77,2	87,1 (Μάρτ)
δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-7,4	-8,1	-7,5	-6,9	-7,5	-7,5	-71,2 (Μάρτ)
<b>Πιστωτική Επέκταση</b>							
Ιδιωτικός Τομέας	-3,1	-4,0	-4,8	-4,5	-4,0	-4,0	-3,5 (Μάρτ)
Επιχειρήσεις	-2,0	-3,3	-4,1	-4,9	-4,4	-4,4	-3,6 (Μάρτ)
- Βιομηχανία	0,1	-2,3	-3,4	-4,2	-2,1	-2,1	0,7 (Μάρτ)
- Κατασκευές	-7,4	-6,6	-6,6	-6,6	-1,9	-1,9	-0,6 (Μάρτ)
- Τουρισμός	-2,3	-0,5	-0,2	-0,2	1,1	1,1	0,2 (Μάρτ)
Νοικοκυριά	-3,9	-4,4	-4,4	-4,2	-3,8	-3,8	-3,6 (Μάρτ)
- Καταναλωτική Πίστη	-6,4	-6,6	-5,3	-5,3	-5,1	-5,1	-5,3 (Μάρτ)
- Στεγαστικά δάνεια	-2,9	-3,4	-3,6	-3,7	-3,4	-3,4	-3,2 (Μάρτ)
<b>Τιμές</b>							
δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,3	-0,9	1,9	-1,5	1,7	1,5	-0,2 (Μάρτ)
δομικός Πληθωρισμός	1,5	-1,8	1,9	-1,6	1,2	0,3	-1,2 (Μάρτ)
δείκτης Τιμών Διαμερισμάτων	-5,5	-10,2	-10,8	-12,6	-13,2	-11,7	...
<b>Επιτόκια</b>							
Ταμιευτηρίου	0,40	0,41	0,42	0,42	0,42	0,42	0,42 (Φεβρ)
δάνεια προς επιχειρήσεις	7,46	7,81	7,67	7,52	7,46	7,61	7,47 (Φεβρ)
Καταναλωτικών δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	12,37	11,41	11,26	11,22	10,76	11,16	10,47 (Φεβρ)
Στεγαστικών δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	4,71	4,13	3,78	3,31	3,16	3,60	3,19 (Φεβρ)
Απόδοση 10-παούς Ομολόγου	15,75	24,74	25,40	23,89	16,16	16,16	11,36 (Μάρτ)
<b>ΑΕΠ σε σταθερές τιμές</b>							
Τελική Κατανάλωση	-7,1	-6,7	-6,4	-6,7	-5,7	-6,4	-5,7 (4ο 3μην)
Επενδύσεις	-7,2	-7,5	-7,3	-8,8	-9,0	-8,1	-9,0 (4ο 3μην)
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-19,6	-22,8	-21,5	-21,5	-10,3	-19,2	-10,3 (4ο 3μην)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	0,3	4,2	-3,0	-4,2	-4,8	-2,4	-4,8 (4ο 3μην)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-7,3	-14,9	-12,9	-18,7	-8,1	-13,7	-8,1 (4ο 3μην)
<b>Ισοζύγιο Πληρωμών σε δις €</b>							
Εξαγωγές Αγαθών	20,2	4,9	10,4	16,1	22,0	22,0	3,7 (Φεβρ)
Εισαγωγές Αγαθών	47,5	10,8	21,5	31,7	41,6	41,6	6,9 (Φεβρ)
Εμπορικό Ισοζύγιο	-27,2	-5,9	-11,1	-15,7	-19,6	-19,6	-3,1 (Φεβρ)
Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων	8,8	2,2	5,0	13,8	16,3	16,3	2,7 (Φεβρ)
Αισιολογία Αδήλων Πόρων προς Εμπορικό Έλλειμμα	32,4	37,5	46,5	88,0	83,4	83,4	86,3 (Φεβρ)
Ισοζύγιο Τρεχόνων Συναλλαγών (κ απαλ. μεταβιβ.)	-18,4	-3,7	-6,0	-1,9	-3,3	-3,3	0,4 (Φεβρ)
Άμεσες Επενδύσεις (καθ. μεταβολή ροής)	0,03	-0,4	0,3	2,0	2,3	2,3	1,3 (Φεβρ)
Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου (καθ. μεταβολή ροής)	-17,3	-37,0	-72,0	-76,0	-100,5	-100,5	1,4 (Φεβρ)
<b>Χρηματιστήριο</b>							
Γενικός Δείκτης Τιμών ΧΑ	680,4	729,0	611,0	739,0	908,0	908,0	869,2 (Μάρτ)
(% μεταβολή ΓΔ)	-51,9	7,1	-10,2	8,6	33,4	33,4	19,2
Χρηματιστηριακή Αξία (% ΑΕΠ)	11,8	13,4	11,5	13,6	17,7	17,7	14,8

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος και ΕΛΣΤΑΤ.

Περί τα τέλη Δεκεμβρίου 2012 δημοσιεύτηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος «Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα».<sup>26</sup>

Οι κεφαλαιακές ανάγκες για το σύνολο των ελληνικών εμπορικών τραπεζών εκτιμήθηκαν τον Μάιο του 2012 σε 40,5 δις. ευρώ, εκ των οποίων τα 27,5 αντιστοιχούν στις τέσσερις (4) «συστημικές τράπεζες». Τον Οκτώβριο του 2012, η Τράπεζα της Ελλάδος επικαιροποίησε την εκτίμηση των κεφαλαιακών αναγκών με βάση τα προκαταρκτικά οικονομικά αποτελέσματα του πρώτου εξαμήνου του 2012 και η επικαιροποίηση αυτή επιβεβαίωσε το μέγεθος των κεφαλαιακών αναγκών σύμφωνα με τα προαναφερθέντα.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος εμπιστοσύνης όσον αφορά τις οικονομικές προσδοκίες, το ποσό των πενήντα (50) δις. ευρώ που έχει προβλεφθεί για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών είναι αναγκαίο και επαρκές για να καλύψει το κόστος ανακεφαλαιοποίησης και αναδιάρθρωσης του ελληνικού τραπεζικού τομέα.(ΕΕΤ 2013)

---

<sup>26</sup> Το πλήρες κείμενο της Έκθεσης είναι διαθέσιμο στην αγγλική γλώσσα στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: [http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report\\_on\\_the\\_recapitalisation\\_and\\_restructuring.pdf](http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_on_the_recapitalisation_and_restructuring.pdf).

**ΠΙΝΑΚΑΣ 3**

**Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας  
(Ιούλιος 2012)**

(σε € εκατ.)	Πυλώνας I Προνομιούχες Μετοχές	Πυλώνας II Παροχή Εγγυήσεων	Πυλώνας III Ειδικά Ομόλογα	Πυλώνας ΤΧΣ Πόροι για Ανακεφαλαιοποίηση/ Εξυγίανση Τραπεζών
Διαθέσιμο Χρήση/Κατανομή	5.000 4.493	85.000 60.176	8.000 1.851	50.000 20.396
Alpha Bank	940	9.827	491	1.900 <sup>1</sup>
Eurobank Ergasias	950	17.776	-	4.200 <sup>2</sup>
Εθνική	1.350	13.891	827	6.900 <sup>2</sup>
Εθνικηf	-	-	-	324 <sup>2</sup>
Πειραιώς	770	13.486	424	5.000 <sup>2</sup>
ΑΤΕ	-	4.697	-	-
Attica	100	500	-	-
T-Bank	225	-	-	-
ΤΤ-ΑΤΕ <sup>3</sup>	-	-	-	700 <sup>3</sup>
Geniki	-	-	-	-
Proton	80	-	-	-
Νέα Proton <sup>4</sup>	-	-	-	1.372 <sup>4</sup>
FBB	50	-	-	-
Millennium	-	-	98	-
Πανελλήνια	28	-	-	-
Παγκρήτια	-	-	-	-
Αχαϊκή	-	-	11	-

<sup>1</sup> Έχει κατανεμηθεί από το ΤΧΣ ως προκαταβολή για ανακεφαλαιοποίηση.

<sup>2</sup> Κάλυψη της διαφοράς αξίας παθητικού-ενεργητικού των 3 συνεταιριστικών τραπεζών (Αχαϊκή, Λέσβου-Λήμνου και Λαμίας) από το ΤΧΣ.

<sup>3</sup> Κάλυψη της διαφοράς αξίας παθητικού-ενεργητικού της T-Bank από το ΤΧΣ.

<sup>4</sup> Συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Νέα Proton (€ 250 εκατ.) και κάλυψη της διαφοράς αξίας παθητικού-ενεργητικού της Proton (€ 1.122 εκατ.) από το ΤΧΣ.

### 2.3. Συνέπειες και Μέτρα αντιμετώπισης μελλοντικών κρίσεων

Τα συμπεράσματα στα οποία μπορεί να φτάσει κανείς από την διερεύνηση των κρίσεων που εξελίχθηκαν τα τελευταία χρόνια είναι πολλά και εξαιρετικά χρήσιμα. Πρωτίστως, θα λέγαμε ότι κατά την δεκαετία του 1990 υπήρξε μια πληθώρα διαθέσιμων κεφαλαίων στις διεθνείς οικονομικές αγορές που οι αναπτυσσόμενες χώρες προσπάθησαν να προσελκύσουν με το



οποιαδήποτε κόστος. Δεύτερον, οι αναπτυσσόμενες χώρες προσπάθησαν να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών τους, έχοντας ως πρότυπο το οικονομικό μοντέλο των ανεπτυγμένων οικονομιών, θεσπίζοντας μια σειρά από μεταρρυθμίσεις για την απελευθέρωση των αγορών τους. Τρίτον, το μοτίβο της «φούσκας» που έχει να κάνει με την ξαφνική και υπερμεγέθη ανάπτυξη και του «σκάω» που έχει να κάνει με το ξαφνικό κραχ στις αγορές και στη κυκλοφορία των κεφαλαίων, ιδιαίτερα στα τέλη της δεκαετίας του 1990, έκανε τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των κρατών και των οργανισμών εποπτείας προκειμένου να διαχειρίζονται τους κινδύνους της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας.

Τα κύρια δίδαγματα των κρίσεων που εκτυλίχθηκαν την δεκαετία του 1990 και μετά είναι ότι:

1. τα χρηματοπιστωτικά συστήματα των αναδυόμενων οικονομιών αποδείχθηκαν ανίσχυρα να αντέξουν τους κλυδωνισμούς από την αυξημένη ροή κεφαλαίων
2. οι οικονομίες που ήταν εκτεθειμένες σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό και είχαν μετακυλήσει το χρέος τους σε βραχυπρόθεσμες λήξεις ομολογιών, αποδείχθηκαν ευάλωτες στις απότομες ανατροπές των ροών κεφαλαίων και στην ρευστότητα .
3. οι κανονιστικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν μέχρι τώρα ήταν ένα συνονθύλευμα σπασμωδικών αντιδράσεων πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δυνάμεων
4. αναδείχθηκε η ανάγκη άμεσης ανάπτυξης νέων πολιτικών εποπτείας των αγορών ειδικά μετά την κρίση χρέους που χτύπησε την Ισλανδία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα και που τώρα δοκιμάζει την συνοχή της ίδιας της Ε.Ε.
5. Προκειμένου να επανέλθει η σταθεροποίηση της οικονομίας μετά από τους ισχυρούς κλυδωνισμούς που δέχθηκε, κρίθηκε απαραίτητη η επιμήκυνση της διάρκειας του δημόσιου χρέους των χωρών.<sup>27</sup>

Οι μεταρρυθμίσεις που ακολούθησαν έλαβαν χώρα σε δύο στάδια:

Η πρώτη δέσμη ενεργειών είχε να κάνει με μεταρρυθμίσεις που επικεντρώθηκαν στη σταθεροποίηση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος με την δημιουργία των βασικών νομικών και ρυθμιστικών πλαισίων, την απελευθέρωση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών αγορών και το άνοιγμα των λογαριασμών κεφαλαίων

Η δεύτερη σειρά μεταρρυθμίσεων επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη ενός καλύτερου θεσμικού πλαισίου και υποδομής της αγοράς, ώστε να επιτευχθεί η αύξηση της οικονομικής

---

<sup>27</sup> Augusto and Schmukler, Sergio L., *Emerging Capital Markets and Globalization: The Latin American Experience* 26 (Stanford University Press, 2007).



δραστηριότητας και ρευστότητας, η διεύρυνση της συμμετοχής των επενδυτών και η επέκταση χρησιμοποίησης των χρηματοοικονομικών εργαλείων.

Επιπλέον, οι κυβερνήσεις ενέκριναν νόμους με τους οποίους έθεταν ως στόχο την δημιουργία του κατάλληλου νομικού πλαισίου για την βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος, ώστε να ανθίσουν και πάλι οι χρηματαγορές κεφαλαίων υπό ένα ισχυρό ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο. Προσφάτως δε, υιοθετηθήκαν νέοι κανόνες για την προστασία καταθετών και επενδυτών, ενισχύοντας τον πυρήνα της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και αλλαγές στο νομικό πλαίσιο των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, των δικαιωμάτων των μειοψηφούντων μετόχων, της πτωχευτικής νομοθεσίας και την εκμετάλλευση των εμπιστευτικών πληροφοριών.

Τέλος η δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις κεφαλαιαγορές θα επιτυγχάνονταν με την ενίσχυση της μακροοικονομικής σταθερότητας, την επιβολή των δικαιωμάτων της ιδιοκτησίας, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της πειθαρχίας της αγοράς σε ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσω του μεγαλύτερου ανταγωνισμού και της απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων, την έμμεση ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίων μέσω της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος και των προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης και την επιβολή στις αγορές ενός κανονιστικού και εποπτικού πλαισίου που να βελτιώνει τις υποδομές και τα συστήματα πληρωμών, εκκαθάρισης και διακανονισμού αξιόγραφων.

Ίσως, η πιο σημαντική προϋπόθεση από τις παραπάνω για να λειτουργήσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα ήταν και είναι η ανάπτυξη του ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου, που θα ενίσχυε την εμπιστοσύνη των επενδυτών, θα τους παρείχε την απαιτούμενη προστασία για την πραγματοποίηση επενδύσεων στις εγχώριες αγορές, θα διορθώνε τα προβλήματα που υπήρχαν σε σχέση με τις πληροφορίες που διοχετεύονταν στις αγορές (ο τρόπος με τον οποίο ενημερώνονταν και οι συμβουλές που λάμβαναν οι επενδυτές) και θα βελτίωνε τη διαφάνεια στις αγορές.

Επιπλέον, ένα από τα πιο άμεσα και απτά αποτελέσματα των κατάλληλων ρυθμιστικών μεταρρυθμίσεων ήταν η μείωση του κόστους συναλλαγών που συνοδεύει τον εκσυγχρονισμό της χρηματοπιστωτικής αγοράς και αυτό γιατί ο εκσυγχρονισμός μπορεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της αγοράς, να οδηγήσει σε διαφοροποίηση των χαρτοφυλακίων των επενδυτών και να προσελκύσει επενδύσεις κεφαλαίων.<sup>28</sup>

---

<sup>28</sup> Krueger, Anne O., IMF Stabilization Programs, 333 (Martin Feldstein ed., University of Chicago Press 2003)

Τέλος, πολιτικές όπως, τα προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων και μεταρρυθμίσεις του συνταξιοδοτικού συστήματος που ακολούθησαν τις κρίσεις, αύξησαν την διαθεσιμότητα εκείνων των στοιχείων του ενεργητικού που μπορούσαν να επενδυθούν, ενθάρρυναν γενικά την περαιτέρω συμμετοχή σε δραστηριότητες της αγοράς κεφαλαίων, επέκτειναν τον κλάδο των αμοιβαίων κεφαλαίων και πρόσφεραν στους επενδυτές ελκυστικές λύσεις προς την παραδοσιακή τραπεζική.<sup>29</sup>

Η προώθηση της μεταρρύθμισης της αγοράς κεφαλαίων μέσω της οικονομικής απελευθέρωσης έληξε μια μακρά περίοδο οικονομικής καταπίεσης που ασκούσαν οι κυβερνήσεις περιορίζοντας την οικονομική ανάπτυξη, ολοκλήρωση και επέκταση. Αυτό συνέβαινε με τα όρια που επέβαλλαν στις δραστηριότητες των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τον έλεγχο των τόκων, της διαθεσιμότητας και τη κατανομή των πιστώσεων και γενικά τον έλεγχο των δραστηριοτήτων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.<sup>30</sup>

### **3. Προκλήσεις του νέου, μετά κρίσης, παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος**

Οι κρίσεις, τόσο του παρελθόντος όσο και οι πρόσφατες που έλαβαν χώρα σε Ελλάδα και Κύπρο, έχουν αναδείξει τις μεγάλες προκλήσεις του νέου παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος που οι εγχώριες και παγκόσμιες αγορές καλούνται να αντιμετωπίσουν. Προκλήσεις που εκδηλώνονται τόσο σε νομικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, με τις κυβερνήσεις και τους συμμετέχοντες στις αγορές να διερωτώνται για το τι, το πότε και το γιατί πήγε στραβά.

Δυστυχώς οι κρίσεις αυτές αντίθετα με την οικονομική προοπτική των κρατών έχουν ως επίπτωση την δημιουργία εσωτερικού χρέους των κρατών ή την κρίση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τους.

Μια ιδιαίτερως σημαντική πρόκληση που καλούνται παγκοσμίως οι οικονομίες να αντιμετωπίσουν προκειμένου να προστατέψουν την ευρωστία και την ασφάλεια των χρηματοπιστωτικών τους ιδρυμάτων είναι η υιοθέτηση διεθνών, ευέλικτων, αποτελεσματικών και ανταγωνιστικών ρυθμίσεων. Ενώ, μια άλλη πιο σημαντική πρόκληση είναι η ανάπτυξη

---

<sup>29</sup> Krueger, Anne O., IMF Stabilization Programs, 333 (Martin Feldstein ed., University of Chicago Press 2003)

<sup>30</sup> Krueger, Anne O., IMF Stabilization Programs, 333 (Martin Feldstein ed., University of Chicago Press 2003)

κανονισμών που θα διέπονται από ισχυρή νομική βάση και θα μπορούν να συμβαδίσουν με την οικονομική καινοτομία.

### **3.1.Εθνική Κυριαρχία και πολιτική επιρροή**

Ο αντίλογος των εγχώριων κυβερνήσεων και των ρυθμιστικών αρχών στην αυξανόμενη ροή διασυνοριακών αγαθών, υπηρεσιών, ιδεών και εργατικού δυναμικού, ήταν η προσπάθεια να εποπτεύσουν τις διασυνοριακές δραστηριότητες, συντονίζοντας τις δημοσιονομικές τους πολιτικές διαμέσω των Διεθνών Οργανισμών και άλλων πολυμερών δομών<sup>31</sup>. Ωστόσο, η μεγαλύτερη δυσκολία στο να σχεδιάσει κανείς την εθνική νομοθεσία ή να εφαρμόσει νέους κανονισμούς, που να διέπονται από γενικές προδιαγραφές όπως είναι αυτοί που προτείνουν οι Διεθνείς Οργανισμοί, έγκειται στην απώλεια της εθνικής κυριαρχίας των κρατών. Το γεγονός είναι ότι η ρύθμιση των χρηματαγορών μέχρι πρόσφατα αποτελούσε πολύτιμο εθνικό προνόμιο.<sup>32</sup>

Οι πολιτικές παρεμβάσεις στην διαδικασία λήψης αποφάσεων των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ρυθμιστικών αρχών εξακολουθεί να είναι μέχρι και σήμερα μια σταθερά ανησυχητική εμπειρία. Οι πρόσφατες κρίσεις, συμπεριλαμβανομένης αυτής της Ασίας, της Ρωσίας, την Τουρκίας και της Λατινικής Αμερικής, έχουν αποδείξει περίτρανα το πρόβλημα της επιδείνωσης μιας κατάστασης, μεταβάλλοντας την από κακή σε χειρότερη.<sup>33</sup> Σε κάθε μία από αυτές τις πρόσφατες οικονομικές κρίσεις, οι φορείς χάραξης πολιτικής έχουν προσπαθήσει να παρέμβουν στο έργο των ρυθμιστικών αρχών – με καταστροφικά αποτελέσματα.

Στην Ανατολική Ασία το 1997-98, η πολιτική παρέμβαση στη ρυθμιστική και εποπτική διαδικασία εμποδίζει την αναγνώριση της σοβαρότητας της κρίσης, γεγονός το οποίο είχε σαν αποτέλεσμα την καθυστερημένη δράση και τελικά την εμφάνιση της κρίσης. Στην Κορέα, για παράδειγμα η έλλειψη ανεξαρτησίας παρεμποδίζει την εποπτεία. Ενώ δηλαδή, οι εμπορικές τράπεζες της χώρας ήταν υπό την εποπτεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κορέας και την Υπηρεσία της Τραπεζικής Εποπτείας της Κορέας, οι εξειδικευμένες τράπεζες και τα μη

---

<sup>31</sup> Alexander, Kern, Global Financial Standard Setting, The G10 Committees, and International Economic Law, 34 Brooklyn J. Int'l L. 866 (2009)

<sup>32</sup> Schooner, Heidi Mandanis and Taylor, Michael, W., Global Bank Regulation: Principles and Policies, xviii (Elsevier 2010)p.292

<sup>33</sup> Mwenda, Kenneth Kaoma, Legal Aspects of Financial Services Regulation and the Concept of a Unified Regulator 29-30 (The World Bank 2006)

τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα<sup>34</sup> ελέγχονταν από το Υπουργείο Οικονομικών. Η ελλιπής εποπτεία του Υπουργείου ενθάρρυνε την ανάληψη υπερβολικών κινδύνων τα μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, γεγονός το οποίο οδήγησε στην κρίση του 1997. Η Κορέα αμέσως μετά, μεταρρύθμισε το εποπτικό της σύστημα, δίνοντας του περισσότερη αυτονομία και εξαλείφοντας τα ρυθμιστικά και εποπτικά κενά.

Ομοίως, ο αδύναμος τραπεζικός τομέας της Ινδονησίας ήταν το αποτέλεσμα της απροθυμίας των εποπτικών αρχών να συμμορφωθούν με τους κανονισμούς και να αναλάβουν δράση έναντι των πολιτικά συνδεόμενων, τραπεζών.

Ακόμα και μετά την κατάρρευση της κυβέρνησης Σουχάρτο<sup>35</sup>, η κυβέρνηση συνέχισε να ασκεί παρεμβολές και να υπονομεύει τις προσπάθειες για τραπεζική αναδιάρθρωση. Η έλλειψη ανεξαρτησίας των χρηματοπιστωτικών εποπτικών αρχών του Υπουργείου Οικονομικών της Ινδονησίας είχε ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του Ινδονησιακού χρηματοοικονομικού συστήματος και συνέβαλλε στην παρατεταμένη κρίση του τραπεζικού τομέα.

Σε κάθε μία από αυτές τις περιπτώσεις, οι πολιτικές πιέσεις αποδυνάμωσαν την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα και οδήγησαν την οικονομία σε κρίση. Η πολιτική παρέμβαση καθυστέρησε επίσης την αναγνώριση της σοβαρότητας της κρίσης, επιβράδυνε την άμεση άσκηση παρέμβασης και αύξησε το συνολικό και ενδεχόμενο της κρίσης για τους φορολογούμενους.

Παρά την αναμενόμενη ανάμιξη των εθνικών κυβερνήσεων οι Διεθνείς Οργανισμοί δημιούργησαν πρότυπα προκειμένου να εφαρμοστούν σε εθνικό επίπεδο, η εφαρμογή των οποίων είναι ευθύνη των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, καθώς οι τελευταίες αποτελούν την πρώτη γραμμή άμυνας κατά της αστάθειας της αγοράς.

Συνολικά, οι διεθνείς οργανισμοί πρέπει να επικεντρώσουν τη δράση τους:

1. στην υποστήριξη της πειθαρχίας της αγοράς,
2. στην αποφυγή μετάδοσης των δυνητικά αρνητικών επιπτώσεων σε άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και αυτής του ρυθμιστικού αρμπιτράζ,
3. στην υποστήριξη του ανταγωνισμού, του δυναμισμού και της καινοτομίας της αγοράς.

---

<sup>34</sup> Τα υφιστάμενα μη τραπεζικά θεσμικά μοντέλα περιλαμβάνουν μη κυβερνητικές οργανώσεις, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, φιλανθρωπικές οργανώσεις, καταπιστεύματα και ιδρύματα έως πιστωτικές ενώσεις και θρησκευτικά ιδρύματα

<sup>35</sup> Ο Σουχάρτο (Suharto, Χατζί Μοχάμεντ Σουχάρτο) ήταν Ινδονήσιος στρατιωτικός και πολιτικός, που διετέλεσε 2ος Πρόεδρος της ασιατικής χώρας από το 1967 ως την παραίτησή του, το 1998, έπειτα από λαϊκή εξέγερση, διασπάθισε 15-35 δισ. δολάρια ΗΠΑ.

### **3.2. Ο παγκόσμιος χαρακτήρας των χρηματοπιστωτικών αγορών απαιτεί διεθνείς κανόνες**

Η ουσιαστικότερη διεθνής συνεργασία μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών, η ενδυνάμωση των διεθνών προτύπων και η συνεπής εφαρμογή αυτών αποτελούν παράγοντες αναγκαίους για την προστασία από τις δυσμενείς διεθνείς, τοπικές και παγκόσμιες εξελίξεις που επηρεάζουν την οικονομική σταθερότητα. Ένα από τα πιο ουσιαστικά ζητήματα της όποιας μεταρρύθμισης, είναι η ανάπτυξη διεθνών προτύπων προκειμένου να ενισχυθεί και βελτιωθεί η διεθνής συνεργασία. Ο συντονισμός αυτός θα επιτρέψει στις αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς, που έχουν επαρκή πολιτική και διπλωματική υποστήριξη, να αναδειχθούν ως παγκόσμιοι παίκτες, αυξάνοντας έτσι τον ανταγωνισμό, την αποτελεσματικότητα και την παγκόσμια οικονομική πρόσβαση σε αυτές.

Ενώ, οι Διεθνείς Οργανισμοί αναγνωρίζουν τον παγκόσμιο χαρακτήρα των χρηματοπιστωτικών αγορών και αναπτύσσουν διεθνή πρότυπα, δύο ανησυχητικές επιπτώσεις έχουν εντοπιστεί.

"Πρώτον, πολλές κυβερνήσεις δεν συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία θέσπισης προτύπων, καθώς δεν είχαν εμπλακεί εξ αρχής στην διαπραγμάτευση και το σχεδιασμό των διεθνών προτύπων, γεγονός το οποίο ενέχει την ακούσια απώλεια της εθνικής κυριαρχίας τους. Η απώλεια αυτή έρχεται σε αντίθεση με το γενικό τεκμήριο στο διεθνές δίκαιο, σύμφωνα με το οποίο οι κυβερνήσεις είναι κυρίαρχες εκτός και αν αποφασίσουν να εκχωρήσουν την εθνική τους κυριαρχία. Επιπλέον, η αυξανόμενη υποχρέωση των κρατών να υιοθετήσουν τα πρότυπα της Βασιλείας, χωρίς καθόλου εκπροσώπηση στη διαδικασία καθορισμού προτύπων θέτει υπό αμφισβήτηση την νομιμότητα της Επιτροπής της Βασιλείας. Ίσως, το αποκλειστικό προνόμιο των G10 για τη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να τερματιστεί, επιτρέποντας και σε άλλες χώρες που εκπροσωπούν επίσης το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, να έχουν μια θέση στο τραπέζι των αποφάσεων.<sup>36</sup>

Δεύτερον, αν αυτοί που σχεδιάζουν τα πρότυπα διατηρήσουν την ψευδαίσθηση ότι αυτά είναι εθελοντικά, ενώ στην πραγματικότητα δεν είναι, τότε είναι πολύ πιθανό το περιεχόμενο των προτύπων να είναι υποβέλτιστο της οικονομικής ανάπτυξης, όπως αποδεικνύεται με την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση. Η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να αποσαφηνίσει το ποιος θα είναι ο ρόλος του διεθνούς οικονομικού δικαίου, ποιο ρόλο θα διαδραματίσει στην ενίσχυση

---

<sup>36</sup> Alexander, Kern, Global Financial Standard Setting, The G10 Committees, and International Economic Law, 34 Brooklyn J. Int'l L. (2009)

της θεσμικής δομής της διαδικασίας της λήψης αποφάσεων, προκειμένου να επιτευχθεί η οικονομική σταθερότητα και οι αναπτυξιακοί στόχοι. Επιπλέον, η καταστροφική οικονομική κρίση που μαστίζει τις δυτικές χρηματοπιστωτικές αγορές από το 2007 έως σήμερα, θέτει σημαντικά ζητήματα σχετικά με τη δομή της διακυβέρνησης των επιτροπών των G10 και τη θέσπιση των προτύπων επάρκειας της Επιτροπής της Βασιλείας, της οποίας τα κανονιστικά πρότυπα απέτυχαν παταγωδώς να προστατέψουν το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα και δεν κατάφεραν να παράσχουν ένα αποτελεσματικό, προληπτικό και ρυθμιστικό μοντέλο για την μελλοντική οικονομική ανάπτυξη.

Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, η ανάπτυξη των διεθνών προτύπων ως εθιμικό δίκαιο και όχι με την μορφή των επιτακτικών κανόνων έχει και κάποια πλεονεκτήματα τα οποία συνοψίζονται ως εξής: Οι ηθικό-πολιτικοί αυτοί κανόνες είναι ευέλικτοι και επιτρέπουν την επανεξέταση των ιδιαίτερων εθνικών συνθηκών που επικρατούν στα υπό συμμόρφωση κράτη ή συνεισφέρουν ακριβώς λόγω της ευελιξίας τους στην καθολική εφαρμογή τους από τα κράτη.

### **3.3. Οι προκλήσεις των χρηματοπιστωτικών κρίσεων**

Η οικονομική απελευθέρωση, η ιδιωτικοποίηση, και η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων σε πολλές αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς έχουν αναγνωριστεί ως αιτίες της εκτεταμένης αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας στον τομέα των αναδυόμενων οικονομιών τη δεκαετία του 1990. Ωστόσο, από το 1990 και μετά οι κρίσεις της Ασίας (1997) και της Ρωσίας (1998), οι κρίσεις της Βραζιλίας και της Αργεντινής (από το 1999) μέχρι και τις κρίσεις της Ευρώπης το 2007 γινόμαστε μάρτυρες της ταχύτατης διεθνοποίησης των οικονομιών.

Δεδομένου λοιπόν του παγκόσμιου χαρακτήρα της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, θα πρέπει και η απάντηση στην κρίση να είναι παγκόσμια. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του πρώην αντιπροέδρου του Federal Reserve, Donald Kohn, ο οποίος σημείωσε τον Οκτώβριο του 2009:

*“Τα σημαντικότερα από τα διδάγματα που αντλήθηκαν τα τελευταία δύο χρόνια είναι ότι σε ένα ενσωματωμένο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν μπορούν να ληφθούν μεμονωμένες αποφάσεις που θα αφορούν μόνο την χώρα που εκδηλώνεται μια κρίση, πρέπει να υπάρχει συνεργασία σε διεθνές επίπεδο, αν θέλουμε να οικοδομήσουμε ένα πιο ανθεκτικό χρηματοπιστωτικό σύστημα για το μέλλον.”<sup>37</sup>*

---

<sup>37</sup> Vice Chairman Donald L. Kohn, Remarks at the Federal Reserve Bank of Boston 54th Economic Conference: International Perspective on the Crisis and Response (October 23, 2009).

Και σήμερα, οι παγκόσμιες διατραπεζικές αγορές χρηματοδότησης έχουν γίνει η πηγή της μόλυνσης. Οι βραχυπρόθεσμες αγορές χρηματοδότησης, τόσο στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και στην Ευρώπη διαταράχθηκαν όταν οι έως τότε αγωγοί τραπεζικών πιστωτικών διευκολύνσεων σταμάτησαν να τροφοδοτούν τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες και οι τράπεζες στράφηκαν προς τις χρηματαγορές δολαρίων για να αυξήσουν τα αναγκαία κεφάλαια.<sup>38</sup> Καθώς, η οικονομική κρίση βάθυνε, οι τράπεζες συσσώρευαν ρευστότητα και άρχισαν να ανησυχούν σχετικά με την έκθεσή και τις απώλειες των αντισυμβαλλομένων τους στην διατραπεζική αγορά.

Το ξέσπασμα μιας νέας μορφής οικονομικής κρίσης αποτελεί ένα υπαρκτό σενάριο. Ως εκ τούτου, ο βασικός στόχος είναι να περιοριστούν οι καταστροφικές συνέπειες χωρίς να υπονομευθεί η εμπορική και οικονομική δραστηριότητα. Ενώ μια άλλη πρόκληση είναι ο ρόλος που θα παίξουν οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές και η σημασία που θα δώσουν στις διεθνώς συμφωνημένες αρχές.

#### **4. Το νέο Νομοθετικό πλαίσιο της τραπεζικής εποπτείας**

Η πρόσφατη κρίση που έπληξε το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα και οδήγησε σε σημαντική μείωση το παγκόσμιο ΑΕΠ, έφερε στην επιφάνεια τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην οικονομική ευρωστία των κρατών, μεταξύ άλλων ανέδειξε ότι πλέον τα τραπεζικά συστήματα είναι πιο επιρρεπή στις συστημικές κρίσεις οι οποίες εκδηλώνονται με την μορφή της αλυσιδωτής μετάδοσης προβλημάτων ρευστότητας ή και φερεγγυότητας από μια τράπεζα σε άλλες, με αποτέλεσμα την αποσταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος στο σύνολο του.

Οι διεθνείς εποπτικές αρχές, οι κεντρικές τράπεζες και διεθνείς οργανισμοί, αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες αυτές, έχουν ήδη ξεκινήσει μια διαδικασία για τη λήψη διορθωτικών μέτρων με στόχο τη βελτίωση της δομής της αρχιτεκτονικής της διεθνούς χρηματοπιστωτικής εποπτείας.

##### **4.1. Διεθνές επίπεδο**

Ως διεθνές χρηματοπιστωτικό δίκαιο ορίζεται το σύνολο των κανόνων του διεθνούς οικονομικού δικαίου το οποίο οριοθετείται σε σχέση με το διεθνές νομισματικό δίκαιο, το δίκαιο των διεθνών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, οι δε κανόνες του υιοθετούνται μεταξύ κυβερνήσεων, κεντρικών τραπεζών ή εποπτικών/ρυθμιστικών κρατών σε

---

<sup>38</sup> Vice Chairman Donald L. Kohn, Remarks at the Federal Reserve Bank of Boston 54th Economic Conference: International Perspective on the Crisis and Response (October 23, 2009).

διεθνές επίπεδο και στο πλαίσιο της λειτουργίας περιφερειακών ενώσεων (Ευρωπαϊκό Χρηματοπιστωτικό δίκαιο). Τέλος ένα σημαντικό χαρακτηριστικό που διέπει την διαμόρφωση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου είναι η διαρκής αναπροσαρμογή του σε νέα δεδομένα, κυρίως δε ως ανταπόκριση στις κρίσεις.

Την εξουσία έμμεσης επιβολής της εφαρμογής των κανόνων του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου (ως κανόνες διεθνούς ήπιου δικαίου, χωρίς νομική δεσμευτικότητα) έχει το Διεθνές Νομισματικό ταμείο (Δ.Ν.Τ.).

Έτσι τον Απρίλιο του 2001 το Financial Stability Forum (FSF) εξέδωσε μια συλλογή (compendium) με τίτλο: *International Standards and Codes to Strengthen Financial Systems* (Διεθνή πρότυπα και κώδικες για την ενίσχυση των Χρηματοπιστωτικών Συστημάτων), η οποία περιλαμβάνει (12) δώδεκα κώδικες που συνθέτουν την θεσμική διακυβέρνηση του διεθνούς νομισματικού αλλά και του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι οποίοι απεικονίζονται συνοπτικά στον Πίνακα 4 που ακολουθεί:<sup>39</sup>

---

<sup>39</sup> George Walker, A New International Architecture and the Financial Stability Forum, in THE REFORM OF THE INTERNATIONAL FINANCIAL ARCHITECTURE (2001) σελ. 317-326

Joseph J. Norton, Pondering the Parameters of the 'New International Financial Architecture': A Legal Perspective, in THE REFORM OF THE INTERNATIONAL FINANCIAL ARCHITECTURE (2001) σελ.16-19



ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ			
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΡΟΤΥΠΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΦΟΡΕΑΣ
Μακροοικονομική πολιτική & διαφάνεια πληροφοριών	Κώδικας καλών πρακτικών αναφορικά με τη διαφάνεια στη νομισματική και τη χρηματοπιστωτική πολιτική (Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies)	Επισημαίνονται οι επιθυμητές πολιτικές διαφάνειας που οφείλουν να ακολουθούν οι κεντρικές τράπεζες στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής & οι εποπτικές αρχές στην άσκηση εποπτικών και κανονιστικών αρμοδιοτήτων τους	Δ.Ν.Τ.
	Κώδικας καλών πρακτικών αναφορικά με τη δημοσιονομική διαφάνεια (Code of Good Practices in Fiscal Transparency)	Επισημαίνονται οι επιθυμητές απαιτήσεις διαφάνειας σε σχέση με την οργάνωση και την λειτουργία των κυβερνήσεων, τις βάσεις της δημοσιονομικής πολιτικής και τις λογιστικές καταστάσεις του δημόσιου τομέα	Δ.Ν.Τ.
	Πρότυπο διάχυσης ειδικών στοιχείων και πρότυπο διάχυσης γενικών στοιχείων (Special Data Dissemination Standard (S.D.D.S.) and General Data Dissemination Standard (G.D.D.S.))	Απευθύνεται στα κράτη που έχουν πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές αναφορικά με τα παρεχόμενα στατιστικά στοιχεία αλλά και σε όσα κράτη δεν επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση	Δ.Ν.Τ.
Θεσμικές υποδομές και τις υποδομές των αγορών	Αρχές για αποτελεσματικά συστήματα αφερεγγυότητας και συστήματα που αφορούν τα διακρίσματα των πιστωτών (Principles for Effective Insolvency and Creditor Rights Systems)	Διαμορφώνει συγκεκριμένες αρχές αναφορικά με τα θεσμικές διευθετήσεις που διέπουν την αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων και τα συναφή δικαιώματα των πιστωτών στα οικονομικά αναπτυσσόμενα κράτη	World Bank
	Αρχές εταιρικής διακυβέρνησης (Principles of Corporate Governance)	Επιδιώκεται η αναβάθμιση του νομικού, θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου των κρατών μελών του (αλλά και τρίτων κρατών) που διέπει την εταιρική διακυβέρνηση. τα δικαιώματα των μετόχων, (π.χ. δικαιώματα μετόχων, υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριακών στοιχείων, ευθύνη των μελών των Δ.Σ. των επιχειρήσεων)	OECD
	Διεθνή λογιστικά πρότυπα (International Accounting Standards (IAS))	Διαμορφώνονται με στόχο την εφαρμογή τους από τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες σε οργανωμένες αγορές κατά την σύνταξη των οικονομικών τους καταστάσεων	IASB
	Διεθνή ελεγκτικά πρότυπα (International Standards on Auditing (ISA))	Αναφέρονται στη σύγκλιση των εθνικών κανόνων και προτύπων που αφορούν τον εξωτερικό έλεγχο τόσο των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων όσο και άλλων πληροφοριών που αυτές παρέχουν στους μετόχους τους και (εφόσον είναι εισηγμένες) στο κοινό	IFAC
	Βασικές αρχές για συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών (Core Principles for Systemically Important Payment Systems)	Παρατίθενται οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν το σχεδιασμό και τη λειτουργία των συστημάτων πληρωμών που θεωρούνται ως «συστημικά σημαντικά», καθώς & ο ρόλος των κεντρικών τραπεζών στη διασφάλιση της εφαρμογής τους	CPSS
	Συστάσεις για συστήματα διακανονισμού κινητών αξιών (Recommendations for Securities Settlement Systems)	Αναφέρονται στο νομικό πλαίσιο που διέπει το διακανονισμό, στο ρόλο των κεντρικών αντισυμβαλλομένων και των αποθετηρίων τίτλων, στο δανεισμό τίτλων, στην αρχή της πληρωμής έναντι παράδοσης των τίτλων (payment versus delivery), και το αμετάκλητο του διακανονισμού.	SPSS IOSCO
	Σαράντα συστάσεις της FATF/9 ειδικές συστάσεις για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (The Forty Recommendations of the Financial Action Task Force/9 Special Recommendations Against Terrorist Financing)	Παρατίθενται σαράντα (40) συστάσεις που θέτουν το βασικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος που συνίσταται στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	FATF
Άσκηση ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα	Βασικές αρχές για αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία (Core Principles for Effective Banking Supervision)	Παρατίθεται ένας κατάλογος εικοσιπέντε (25) βασικών αρχών που πρέπει να αποτελούν σημείο αναφοράς για τις τραπεζικές εποπτικές αρχές και να διέπουν σε κάθε κράτος το καθεστώς εποπτείας των τραπεζών, ώστε αυτή να ασκείται αποτελεσματικά «Core Principles Methodology».	BCBS
	Στόχοι και αρχές ρυθμιστικής παρέμβασης στις κεφαλαιαγορές (Objectives and Principles of Securities Regulation)	Περιέχει 30 αρχές – πρότυπα, αναφορικά με τη ρυθμιστική παρέμβαση στις κεφαλαιαγορές των κρατών για την ικανοποίηση πολιτικών της προστασίας των επενδυτών, της διασφάλισης της αποτελεσματικότητας και της σταθερότητας των κεφαλαιαγορών	IOSCO
	Βασικές ασφαλιστικές αρχές (Insurance Core Principles)	Αναφέρονται στις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν, ώστε να διασφαλίζεται σε κάθε χώρα η αποτελεσματικότητα του ρυθμιστικού πλαισίου για την εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων	IAIS

Αναφορικά με τη θεσμική διακυβέρνηση σε διεθνές επίπεδο, επιβεβαιώθηκε, έπειτα και από την συνάντηση των G20 στο Λονδίνο τον Απρίλιο του 2009<sup>40</sup>, η άποψη ότι το σημείο αναφοράς θα συνεχίσει να είναι το ίδιο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, όπως αυτό διαμορφώθηκε κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριακονταετίας. Αναφορικά όμως με την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις αγορές, ύστερα και από την εκδήλωση της πρόσφατης διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης η οποία και ανέδειξε πολλές αδυναμίες, συμφωνήθηκε να ληφθούν μέτρα, για την οικοδόμηση ενός ισχυρότερου και πιο εναρμονισμένου, παγκοσμίως, εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι φορείς διαμόρφωσης αυτών των κανόνων παραμένουν οι ίδιοι, διότι, όπως διαπιστώθηκε, το πρόβλημα δεν ήταν η έλλειψη φορέων, αλλά η καταλληλότητα των κανόνων που παρήγαγαν και η συνέπεια της εφαρμογής τους από ορισμένα τουλάχιστον κράτη.

#### **4.1.1. Βασιλεία III**

Το ξέσπασμα της κρίσης του 2007 έγινε το εφαλτήριο της αλλαγής του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου καθώς αναδείχθηκαν σοβαρές αδυναμίες οι οποίες μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχαν ληφθεί υπόψη και ήταν αδύνατον να προβλεφθούν. Έτσι η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία τον Δεκέμβριο του 2010 (“Basel Committee on Banking Supervision”) με αφορμή την κρίση εξέδωσε δυο εκθέσεις που θα αποτελούσαν στο εξής το νέο κανονιστικό πλαίσιο, τη «Βασιλεία III», με τίτλο:

1. *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*<sup>41</sup> και
2. *Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring.*<sup>42</sup>

Οι ανωτέρω δυο εκθέσεις καθιερώνουν το νέο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για τις διεθνείς τράπεζες με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος διεθνώς μέσω της ενίσχυσης της μικρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης στη λειτουργία των τραπεζών και της αντιμετώπισης του συστημικού κινδύνου στο τραπεζικό – χρηματοπιστωτικό σύστημα, μέσω της μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης. Οι είκοσι επτά (27) χώρες μέλη της Επιτροπής Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζικών Οργανισμών συμφώνησαν να αυξήσουν το

<sup>40</sup> **G-20 (2009)**: “*The Global Plan for Recovery and Reform*”, παρ. 15, β’ εδάφιο, πρώτο σημείο.

<sup>41</sup> <http://www.bis.org/publ/bcbs189.htm>.

<sup>42</sup> <http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>.

ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας του βασικού κεφαλαίου τύπου 1 (core tier 1 capital) από 2% σε 7% μέχρι το έτος 2019. Ο υπερτριπλασιασμός του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών ενισχύει την κεφαλαιακή τους δομή και αναμένεται, από τις εποπτικές αρχές και εμπειρογνώμονες του τραπεζικού κλάδου, να αποτρέψει μελλοντική επανάληψη της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την αναθέρμανση της διεθνούς οικονομίας.<sup>43</sup>

Η καινοτομία της Βασιλείας III συνίσταται στην καθιέρωση του νέου πυλώνα που έλειπε από το ήδη υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο, δηλαδή της μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης, αναβαθμίζοντας την εποπτεία σε micro και macro επίπεδο, με απώτερο στόχο την αντικυκλική διαχείριση των κινδύνων.

Οι δε αστοχίες της «Βασιλείας I και II» που ήρθαν στην επιφάνεια με το ξέσπασμα της πρόσφατης κρίσης, ανάγονται σε:

1. ελλείψεις της ρυθμιστικής παρέμβασης του χρηματοπιστωτικού συστήματος
2. ελλείψεις κανόνων μικρο-προληπτικής και μακρο-προληπτικής εποπτείας
3. δημοσιονομική και νομισματική αδιαλλαξία ως προς την ακολουθούμενη πολιτική εκ μέρους των κρατών
4. υπερβολική μόχλευση του τραπεζικού συστήματος
5. μη επαρκής διάθεση αποθεμάτων ρευστότητας εκ μέρους των τραπεζών ή μη συνετή διαχείριση της ρευστότητας τους
6. έλλειψη επαρκών κανόνων ως προς την αντιμετώπιση του συστημικού κινδύνου

Τις ελλείψεις του υπάρχοντος κανονιστικού πλαισίου έρχεται να αντιμετωπίσει η Βασιλεία III, με τις διατάξεις της να έχουν αρχή εφαρμογής την 01/01/2013 και καταληκτική ημερομηνία πλήρους εφαρμογής τους την 01/01/2019. (Βλέπε Πίνακα 6).

**1)** Οι εφαρμοσθείσες διατάξεις αναφορικά με την μικρο-προληπτική εποπτεία επιδιώκουν στον περιορισμό της έκθεσης των τραπεζικών ιδρυμάτων στον κίνδυνο που αναλαμβάνουν λόγω της έκτασης των δραστηριοτήτων τους, όπως είναι ο κίνδυνος της αγοράς, ο λειτουργικός κίνδυνος και ο κίνδυνος της διαμεσολάβησης.

---

<sup>43</sup> Καμπόλης Χ. και Τραυλός, Ν. Γ. (2010), «Τα αίτια της πρόσφατης Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης», [www.alba.edu.gr/faculty/documents/cabolis](http://www.alba.edu.gr/faculty/documents/cabolis)

Για την αντιμετώπιση των κινδύνων, για την αντιμετώπιση της υπερβολικής μόχλευσης των τραπεζών και την αποτροπή επανεμφάνισης παρόμοιας κρίσης η Βασιλεία III θέτει τους κάτωθι κανόνες σε επίπεδο μικροπροληπτικής εποπτείας:

- Καθορίζει ως ελάχιστο συντελεστή μόχλευσης το 3% για να διασφαλίσει τον μη υπέρμετρο δανεισμό των τραπεζών

$$\text{Συντελεστής μόχλευσης} = \frac{\text{ΒΑΣΙΚΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ}}{\text{ΧΡΕΩΣΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΧΩΡΙΣ ΣΤΑΘΜΙΣΗ ΣΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ}} \leq 3\%$$

- Καθιερώνει έναν βραχυχρόνιο συντελεστή κάλυψης ρευστότητας (“liquidity coverage ratio”, “LCR”), και ένα μακροχρόνιο συντελεστή καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (net stable funding ratio “NSFR”), για να διασφαλίσει με τον μεν πρώτο την ύπαρξη ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού ώστε να καλύπτονται ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και με τον δεύτερο, την αντιμετώπιση του ετεροχρονισμού που διέπει την ρευστοποιησιμότητα στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού του ισολογισμού, των τραπεζών ενώ δίνει παράλληλα κίνητρα στις τελευταίες να χρησιμοποιούν σταθερές πηγές για την χρηματοδότηση των περιουσιακών τους στοιχείων, η διάρκεια των οποίων υπερβαίνει το ένα έτος.<sup>44</sup> Οι συντελεστές ρευστότητας πρέπει να υπερβαίνουν ή να ισούνται το 100% και ορίζονται ως οι κάτωθι λόγοι:

$$\text{L. C. R.} = \frac{\text{ΑΜΕΣΑ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ}}{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΕΚΡΟΩΝ 30 ΗΜΕΡΩΝ}} \geq 100\%$$

$$\text{NSFR} = \frac{\text{ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ}}{\text{ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ}} \geq 100\%$$

<sup>44</sup>Χρήστος Γκόρτσος, Συλλογικός τόμος της Ε.Ε.Τ. ‘Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.. Ζ.) Βασιλεία ΙΙΙ, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, σελ-519-540

Τέλος θα λέγαμε ότι ο μεν πρώτος αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των κρίσεων στην αγορά χρήματος και ο δεύτερος στον σχηματισμό προβλέψεων για τις αναμενόμενες ζημιές, δηλαδή αποτελούν τα διαρκή εργαλεία πληροφόρησης των εποπτικών αρχών για τις συνθήκες ρευστότητας των τραπεζών και του τραπεζικού συστήματος εν γένει.

**2)** Οι εφαρμοσθείσες διατάξεις αναφορικά με την μακρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση επιδιώκουν την μείωση του συστημικού κινδύνου ο οποίος έχει δυο διαστάσεις, μια χρονική και μία διακλαδική

- Η χρονική καλεί τις τράπεζες να περιορίσουν την προκυκλικότητα :
  - i. Δημιουργώντας κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης σε ομαλές περιόδους, ύψους 2,5% του συνόλου των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού
  - ii. Δημιουργώντας αντικυκλικό απόθεμα ύψους από 0% έως 2,5%, του συνόλου των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών, κατά την κρίση των αρμόδιων κρατικών αρχών, σε περιόδους υπερβολικής πιστωτικής επέκτασης
  - iii. Σχηματίζοντας δυναμικές προβλέψεις βάσει των αναμενόμενων ζημιών από στοιχεία του χαρτοφυλακίου τους
  - iv. Εστιάζοντας στην κάλυψη τους έναντι της υπερβολικής κυκλικότητας των ελάχιστων κεφαλαιακών τους απαιτήσεων.
- Η διακλαδική διάσταση του συστημικού κινδύνου δεν επιβάλλει στις τράπεζες και νέους περιορισμούς, καθώς σύμφωνα με την έκθεση της Βασιλείας III, οι κανόνες αντιμετώπισης του πιστωτικού κινδύνου έχουν θετική συμβολή και στην αντιμετώπιση αυτής της διάστασης του συστημικού κινδύνου.<sup>45</sup>

**3)** Η πιο σημαντική από τις τροποποιήσεις που επέβαλλε η Βασιλεία III αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών είναι ο ορισμός των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων τους, προκειμένου να ενισχυθεί η ποιότητα τους και να αξιολογηθεί η δυνατότητα απορρόφησης των ζημιών και των κινδύνων στους οποίους εκτέθηκαν. Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών αποτελείται από:

---

<sup>45</sup> Χρήστος Γκόρτσος, Συλλογικός τόμος της Ε.Ε.Τ. 'Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.. Ζ.) Βασιλεία III, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, σελ-519-540

- i. Τα βασικά ίδια κεφάλαια τους ("Tier 1 Capital"),
- ii. Τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier 2 capital)
- iii. Τα βραχυχρόνια δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (Tier 3 capital), καταργούνται.

Τα κύρια στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων('Tier 1 Capital') είναι τα ακόλουθα<sup>46</sup>:

- i. Η αξία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου σε επίπεδο κοινών μετοχών
- ii. Τα αποτελέσματα εις νέον
- iii. Τα εμφανή αποθεματικά
- iv. Υπό προϋποθέσεις οι κοινές μετοχές θυγατρικών επιχειρήσεων των τραπεζών
- v. Τη διαφορά από την έκδοση των ανωτέρω κατηγοριών κοινών μετοχών υπέρ το άρτιο.

Στα πρόσθετα στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων ανήκουν:

- i. Οι προνομιούχες μετοχές και οι ομολογιακοί τίτλοι μη προκαθορισμένης διάρκειας, που έχουν εκδοθεί και το ποσό έκδοσης τους έχει καταβληθεί πλήρως, να είναι μειωμένης εξασφάλισης έναντι των καταθετών και όλων των πιστωτών της τράπεζας, να μην περιέχουν ρήτρες προσαύξησης της απόδοσης τους, να μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά την παρέλευση πενταετίας.
- ii. Υπό προϋποθέσεις οι τίτλοι που έχουν εκδοθεί από θυγατρικές επιχειρήσεις των τραπεζών.
- iii. οι καινοτόμοι τίτλοι δεν περιλαμβάνονται πλέον στα βασικά ίδια κεφάλαια ( Βασιλεία II)

Στα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια εντάσσονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- i. Οι προνομιούχες μετοχές και οι ομολογιακοί τίτλοι που πληρούν, τους όρους που αναφέρθηκαν προηγουμένως, διάρκειας όμως τουλάχιστον 5 ετών.
- ii. Υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τίτλοι με τα ως άνω χαρακτηριστικά οι οποίοι έχουν εκδοθεί από θυγατρικές επιχειρήσεις των τραπεζών που υπάγονται στην ενοποιημένη εποπτεία τους, κατέχονται από τρίτους και δεν περιλαμβάνονται στα βασικά ίδια κεφάλαια

---

<sup>46</sup> Χρήστος Γκόρτσος, Συλλογικός τόμος της Ε.Ε.Τ. 'Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.. Ζ.) Βασιλεία III, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, σελ-519-540

- iii. Η διαφορά από την έκδοση προνομιούχων μετοχών που εντάσσονται στα συμπληρωματικά κεφάλαια υπέρ το άρτιο.
- iv. Ορισμένα κεφάλαια για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους υπό προϋποθέσεις
- v. Τα αφανή αποθεματικά καθώς και τα αποθεματικά από την αναπροσαρμογή των πάγιων στοιχείων του ενεργητικού και οι διορθώσεις αξίας χρηματοπιστωτικών μέσων παύουν να συμπεριλαμβάνονται σε αυτά

Τέλος, η Επιτροπή της Βασιλείας έθεσε τα ακόλουθα νέα ποσοτικά όρια<sup>47</sup> αναφορικά με τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών, τα οποία πρέπει να τηρούνται σε συνεχή βάση:

(α) Τα κύρια στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων πρέπει να ανέρχονται σε ποσοστό τουλάχιστον 4,5% (από 2% με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο).

(β) Το σύνολο των βασικών ιδίων κεφαλαίων πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 6,0% (από 4,0% με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο).

(γ) Το σύνολο των ελαχίστων ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών (βασικών και συμπληρωματικών) θα συνεχίσει να ανέρχεται σε ποσοστό 8,0%..

(δ) Τα κεφάλαια για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους (τα οποία εντάσσονται, στα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια) δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 1,25%.

Η συνολική θεώρηση των προτάσεων της Βασιλείας III συνοψίζεται στον παρακάτω Πίνακα 5.<sup>48</sup>

---

<sup>47</sup> Χρήστος Γκόρτσος, Συλλογικός τόμος της Ε.Ε.Τ. 'Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.. Ζ.) Βασιλεία ΙΙΙ, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, σελ-519-540

<sup>48</sup> <http://www.bis.org/bcbs/basel3/b3summarytable.pdf>



Κεφάλαια		Πολύωνας 1			Πολύωνας 2	Πολύωνας 3	Καθιέρωση ενός Παγκοσμίου Standard για τη Ρευστότητα και Εποπτική παρακολούθηση
Κεφάλαια		Ενίσχυση της Κάλυψης του Κινδύνου	Εισαγωγή του Δείκτη Μόγλευσης	Διαχείριση Κινδύνου και Εποπτεία	Παθαργία της Αγοράς		Καθιέρωση ενός Παγκοσμίου Standard για τη Ρευστότητα και Εποπτική παρακολούθηση
Γ ι α ό λ ε ς τ ι ς Τ ρ ά π ε ς	<p>Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια "Leverage Ratio"</p> <p>Δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στις κοινές μετοχές. Το ελάχιστο ποσοστό θα αυξηθεί στο 4,5% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού, μετά των προβλεπόμενων απομειώσεων.</p> <p>Απορρόφηση των απολειών των κεφαλαίων σε περίπτωση μη βιωσιμότητας.</p> <p>Οι συμβατικοί όροι των κεφαλαιακών μέσων θα περιλαμβάνει μια διάταξη που επιτρέπει - κατά τη διακριτική ευχέρεια της αρμόδιας εποπτικής αρχής - διαγραφή ή μετατροπή σε κοινές μετοχές της απόλειας κεφαλαίων, εφόσον η τράπεζα κρίνεται μη βιώσιμη. Η αρχή αυτή αυξάνει τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην επίλυση των μελλοντικών τραπεζικών κρίσεων και κατά συνέπεια μειώνει τον ηθικό κίνδυνο.</p> <p>Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης</p> <p>Αποτελούμενο από κοινές μετοχές της τάξεως του 2,5% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού, ανεξάρτητα; και Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια πλέον Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης στο 7%. Θα επιβάλλεται περιορισμός στα χρηματικά διαθέσιμα της τράπεζας όταν αυτά πέφτουν στο ελάχιστο κεφάλαιο απόθεμα συντήρησης.</p> <p>Αντικυκλικό Απόθεμα</p> <p>Επιβάλλεται σε ένα έuro από 0-2,5% και αποτελείται από κοινές μετοχές, όταν οι αρχές κρίνουν ότι η πορεία της πιστωτικής επέκτασης; (υπερβολική μόγλευση) οδηγεί σε ενδεχόμενο απροσδόκητο συστημικό κίνδυνο.</p>	<p>Τιτλοποιήσεις</p> <p>Αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα ανοίγματα του χαρτοφυλακίου σε σύνθετα προϊόντα τιτλοποίησης. Απαιτείται από τις τράπεζες να διεξάγουν πιο αυστηρές αναλύσεις σε σχέση με τα εξωτερικά ανοίγματα τιτλοποιήσεων.</p> <p>Χαρτοφυλάκιο συναλλαγών</p> <p>Διατήρηση σημαντικά υψηλότερων κεφαλαίων για τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται σε παράγωγα, καθώς και σε σύνθετα προϊόντα τιτλοποιήσεων που πραγματοποιούνται στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών όσο και στο χαρτοφυλάκιο τραπεζικών εργασιών. Εισαγεί ένα ενδυναμωμένο πλαίσιο επέκτασης της αξίας σε κίνδυνο ώστε να μετριάσει την υπερκυκλικότητα. Εισαγείται ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση έναντι των κινδύνων αθέτησης και μεταβολής των μη τιτλοποιημένων πιστωτικών προϊόντων, λαμβάνοντας υπόψη τη ρευστότητα.</p> <p>Πιστωτικός κίνδυνος; αντισυμβαλλόμενου</p> <p>Ουσιαστικά μέτρα για την ενίσχυση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου από παράγωγα προϊόντα, συμφωνίες επαναγοράς και προϊόντων τιτλοποίησης. Περιλαμβάνει: αυστηρότερες μεθόδους για τη μέτρηση της έκθεσης; σε κίνδυνο, κίνητρα για την ανάθεση χρηματοπιστωτικών συναλλαγών παραγώγων σε κεντρικό αντισυμβαλλόμενο για να μειωθεί ο συστημικός κίνδυνος. Και τήρηση υψηλότερων κεφαλαίων για δια-οικονομικά ανοίγματα.</p> <p>Ανοίγματα της Τράπεζας; σε κεντρικούς; αντισυμβαλλόμενους (CCPs)</p> <p>Η Επιτροπή έχει προτείνει ότι τα ανοίγματα του εμπορίου σε κεντρικούς; αντισυμβαλλόμενους; θα λαμβάνουν ένα 2% κατά βάρος; του κινδύνου</p>	<p>Καθορισμός του συντελεστή μόγλευσης; στο min. 3%</p> <p>Η εισαγωγή και χρήση του δείκτη μόγλευσης; αποβλέπει σε δυο στόχους; α) Η διασφάλιση του min. 3% εξασφαλίζει την μη υπέρμετρη αύξηση του δανεισμού των τραπεζών και αποτρέπει την χρήση κανονιστικών ρυθμίσεων, β) Εισάγει επιπλέον χαρακτηριστικά ασφαλείας; στα χρησιμοποιούμενα μοντέλα μέτρησης; του κινδύνου και των λαθών. Ο δείκτης; μόγλευσης; θα χρησιμοποιείται κατά τρόπο που να είναι συγκρίσιμος; στις διάφορες; εθνικές; νομοθεσίες; με προσαρμογές; των λογιστικών; προτύπων; για εξομάλυνση των υπαρχόντων διαφορών.</p>	<p>Συμπληρωματικές; απαιτήσεις; του Πολύωνας 2; (οδηγίες)</p> <p>Απευθύνεται σε ένα ευρύτερο επίπεδο εταιρικής; διακυβέρνησης; και διαχείρισης; κινδύνου.</p> <p>Συμβάλλει στον εντοπισμό του κινδύνου έναντι ανοιγμάτων εκτός; ισολογισμού; και των δραστηριοτήτων; τιτλοποίησης.</p> <p>Οργάνωση; και στάθμιση των περιπτώσεων; διαχείρισης; κινδύνου.</p> <p>Παροχή; κινήτρων; στις τράπεζες; για την καλύτερη; διαχείριση; των κινδύνων; ώστε να είναι; διαχειρίσιμοι; σε μακροπρόθεσμη; βάση.</p> <p>Προάγει; υγιείς; πρακτικές; μορφών.</p> <p>Αντικειμενικότερες; πρακτικές; αποτίμησης.</p> <p>Προσομοίωση; ακραίων; καταστάσεων.</p> <p>Υιοθέτηση; διεθνών; λογιστικών; προτύπων; για τα χρηματοπιστωτικά; μέσα.</p> <p>Συμπλκ; απαιτήσεις; στην Εταιρική; διακυβέρνηση; και στα; εποπτικά; όργανα.</p>	<p>Αναθεωρημένος; Πολύωνας 3</p> <p>Γνωστοποίηση; των υπό; υποθέτηση; απαιτήσεων; (οδηγίες)</p> <p>Οι; απαιτήσεις; που; θεσπίστηκαν; αφορούν; ανοίγματα; σε; τιτλοποιήσεις; και την; αποφυγή; προώθησης; τακτικών; αποτίμησης; μεγεθών; εκτός; ισολογισμού. Επίσης; απαιτεί; ενισχυμένη; διαφανή; αποτίμηση; και δημοσιοποίηση; των; αναγκαίων; στοιχείων; των; οικονομικών; καταστάσεων; όσον; αφορά; τα; εποπτικά; ίδια; κεφάλαια; τους; και; ολοκληρωμένη; εξήγηση; για; το; πώς; η; τράπεζα; υπολογίζει; τους; δείκτες; κεφαλαιακής; επάρκειας; της.</p>	<p>Βραχυπρόσγιο; συντελεστή; κάλυψης; ρευστότητας;</p> <p>Ο; Βραχυπρόσγιο; συντελεστή; κάλυψης; ρευστότητας; (LCR); απαιτεί; από; τις; τράπεζες; να; διαθέτουν; επαρκή; υψηλής; ποιότητας; ρευστοποιήσιμα; περιουσιακά; στοιχεία; ώστε; να; αντέξουν; σ' ένα; ακραίο; σενάριο; έλλειψης; ρευστότητας; 30; ημερών; στην; αγορά; γρήμματος.</p> <p>Μακροπρόσγιο; συντελεστή; κάλυψης; ρευστότητας;</p> <p>Ο; Μακροπρόσγιο; συντελεστή; κάλυψης; ρευστότητας; (NSFR); είναι; ένας; μακροπρόθεσμος; διαρθρωτικός; δείκτης; που; σχεδιάστηκε; για; να; αντιμετωπιστούν; οι; αναντιστοιχίες; ρευστότητας. Καλύπτει; το; σύνολο; του; ισολογισμού; και; παρέχει; κίνητρα; στις; τράπεζες; να; χρησιμοποιούν; σταθερές; πηγές; χρηματοδότησης. Η; Βασιλεία; ΙΙΙ; επιδιώκει; με; τον; τρόπο; αυτό; την; αντιμετώπιση; αναντιστοιχιών; λήξεων; στοιχείων; του; ενεργητικού; και; παθητικού; αντίστοιχα; γεγονός; που; στο; παρελθόν; οδήγησε; μεγάλες; τράπεζες; σε; κατάρρευση.</p> <p>Αρχές; για; την; ορθή; διαχείριση; των; κινδύνων; ρευστότητας; και; Εποπτείας</p> <p>Ο; οδηγός; της; Επιτροπής; του; 2008; καθιερώνει; βασικές; αρχές; καθοδήγησης; για; τη; διαχείριση; των; κινδύνων; ρευστότητας; και; Εποπτείας; λαμβάνει; υπόψη; τα; διδάγματα; που; αντλήθηκαν; κατά; τη; διάρκεια; της; κρίσης; και; βασίζεται; σε; μια; θεμελιώδη; αναθεώρηση; των; ορθών; πρακτικών; για; τη; διαχείριση; του; κινδύνου; ρευστότητας; σε; τραπεζικούς; οργανισμούς.</p>	
S I F I S	<p>Με σκοπό την ικανοποίηση των απαιτήσεων της Βασιλείας ΙΙΙ, τα παγκόσμια συστημικά σημαντικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (SIFIs) πρέπει να έχουν μεγαλύτερη ικανότητα απορρόφησης; ζημιών; ώστε να αντικατοπτρίζεται; ο κίνδυνος; μη; αντιμετώπισης; των; σοβαρότερων; κινδύνων; που; ενέχουν; για; το; χρηματοπιστωτικό; σύστημα; στο; σύνολό; του. Η; Επιτροπή; έχει; αναπτύξει; μια; μεθοδολογία; που; περιλαμβάνει; ποσοτικούς; δείκτες; αλλά; και; επιμέρους; ποιοτικά; στοιχεία; για; τον; προσδιορισμό; των; παγκόσμιων; συστημικών; σημαντικών; τραπεζών; (Sibs). Οι; πρόσθετες; απαιτήσεις; απορροφητικότητας; ζημιών; πρόκειται; να; αναληφθούν; μέσω; της; Κατηγορίας; βασικών; κεφαλαίων; Ι; (CET1) που; θα; κυμαίνονται; από; 1%; έως; 2,5%; ανάλογα; με; συστημική; σημασία; της; τράπεζας. Για; τις; τράπεζες; που; αντιμετωπίζουν; την; υψηλότερη; επιβάρυνση; (SIB); προβλέπεται; επιπλέον; απαίτηση; απορροφητικότητας; έναντι; απόλειας; του; 1% που; θα; μπορούσε; να; εκλεισθεί; ως; αντικίνητρο; για; την; περαιτέρω; ανάπτυξη; της; παγκόσμιας; συστημικής; σημασίας; τους; στο; μέλλον. Ένα; συμβολετικό; έγγραφο; δημοσιεύθηκε; σε; συνεργασία; με; το; Συμβούλιο; Χρηματοπιστωτικής; Σταθερότητας; (FSB); το; οποίο; συντονίζει; τη; συνολική; δέσμη; μέτρων; για; τη; μείωση; του; ηθικού; κινδύνου; που; θέτει; η; ανωτέρω; παγκόσμια; αρχή; SIFIs.</p>	<p>Εποπτική; παρακολούθηση</p> <p>Το; πλαίσιο; διαχείρισης; της; ρευστότητας; περιλαμβάνει; ένα; κοινό; μοντέλο; μετρήσεων; παρακολούθησης; για; να; βοηθήσει; το; έργο; των; εποπτικών; αρχών; στον; εντοπισμό; και; την; ανάλυση; των; τάσεων; των; κινδύνων; ρευστότητας; τόσο; σε; επίπεδο; τράπεζας; όσο; και; σε; συστημικό; επίπεδο.</p>					



Τέλος, η Επιτροπή της Βασιλείας στις 18 Δεκεμβρίου 2012 έθεσε σε διαβούλευση κείμενο αναφορικά με την αναθεώρηση του ρυθμιστικού πλαισίου των κεφαλαιακών απαιτήσεων επί των τιτλοποιήσεων.<sup>49</sup> Η αναθεώρηση αυτή θεωρήθηκε σημαντική λόγω του κεντρικού ρόλου που έπαιξαν οι τιτλοποιήσεις κατά το ξέσπασμα της πρόσφατης διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Στόχος της τελευταίας αναθεώρησης είναι:

1. η καθιέρωση πιο ευαίσθητων στον αναλαμβανόμενο με τις τιτλοποιήσεις κίνδυνο κεφαλαιακών απαιτήσεων, και
2. η μείωση της μηχανιστικής στήριξης στις εξωτερικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας.

Οι ανωτέρω τροποποιήσεις αποτελούν συνέχεια εκείνων που έγιναν τον Ιούλιο του 2009, κανονιστικό πλαίσιο γνωστό ως «Βασιλεία 2.5», για την αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών που ήρθαν στην επιφάνεια με την κρίση και οι οποίες αφορούσαν τις επανατιτλοποιήσεις.

Στην ίδια συνεδρίαση συζητήθηκε μεταξύ άλλων, η πρόοδος εφαρμογής από τα μέλη της του νέου κανονιστικού πλαισίου, γνωστού ως «Βασιλεία III».<sup>50</sup> Η επιτροπή της Βασιλείας παρακολουθεί σε συνεχή βάση την πρόοδο εφαρμογής από τα μέλη της τόσο του κανονιστικού πλαισίου «Βασιλεία III» όσο και πλαισίου «Βασιλεία II» και «Βασιλεία 2.5» και μέχρι στιγμής έχει δημοσιεύσει προς το σκοπό αυτό τρεις (3) εκθέσεις προόδου, ενώ έχει υποβάλει αντίστοιχα δύο (2) εκθέσεις προς το G-20.

Μέχρι στιγμής, τα μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας που έχουν προβεί στη δημοσίευση τελικού κανονιστικού πλαισίου εφαρμογής των διατάξεων του πλαισίου «Βασιλεία III» με έναρξη εφαρμογής από την 1η Ιανουαρίου 2013 είναι έντεκα (11) και, συγκεκριμένα, η Αυστραλία, η Ελβετία, η Ιαπωνία, η Ινδία, ο Καναδάς, η Κίνα, το Μεξικό, η Νότιος Αφρική, η Σαουδική Αραβία, η Σιγκαπούρη και το Χονγκ Κονγκ. Επτά (7) άλλα μέλη και, ειδικότερα, η Αργεντινή, η Βραζιλία, η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι ΗΠΑ, η Ινδονησία, η Κορέα και η Ρωσία, έχουν δημοσιεύσει σχέδια κανονιστικού πλαισίου εφαρμογής και έχουν ενημερώσει ότι εργάζονται προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης τελικών κειμένων το γρηγορότερο δυνατό. Η Τουρκία ήδη δημοσιοποίησε σχέδιο κανονιστικού πλαισίου, σύμφωνα με ανακοίνωσή της, από τον Ιανουάριο του 2013.


---

<sup>49</sup> Basel Committee on Banking Supervision (2012): Revisions to the Basel Securitization Framework - consultative document, December, <http://www.bis.org/publ/bcbs236.pdf>.

<sup>50</sup> Basel Committee on Banking Supervision (2012): Implementation of the Basel III Framework, December, <http://www.bis.org/press/p121214a.htm>.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής της Βασιλείας, Stefan Ingves, επισήμανε ότι μέχρι τα τέλη του 2013 σχεδόν όλα τα μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας θα θέσουν σε εφαρμογή το κανονιστικό πλαίσιο «Βασιλεία III», γεγονός που έχει καθοριστική σημασία για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος. Ο πίνακας 6 του χρονοδιαγράμματος εφαρμογής των νέων διατάξεων με έτος βάσης το 2013 παρατίθεται στη συνέχεια.<sup>51</sup>

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6**

		 Basel Committee on Banking Supervision BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS						
<i>Basel III phase-in arrangements</i>		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Φάσεις		Περίοδος παράλληλης λειτουργίας α.01.01.2013 ε.01.01.2017 (Δημοσιοποίηση στοιχείων α. 01.01.2015)						
Κ ε φ ά λ α ι α	Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια "Leverage Ratio"	3,50%	4,00%	4.5%			4.5%	
	Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης "Capital Conservation Buffer"				0,625%	1,25%	1,875%	2.5%
	Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια πλέον Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης "Minimum common equity plus capital conservation buffer"	3,50%	4,00%	4,50%	5,125%	5,75%	6,375%	7%
	Σταδιακή μείωση των στοιχείων που δεν θα συμπεριλαμβάνονται πλέον στα βασικά κύρια κεφάλαια "Phase-in of deductions from CET1"*		20%	40%	60%	80%	100%	100%
	Ελάχιστα Βασικά Ίδια κεφάλαια Tier I "Minimum Tier 1 Capital"	4,50%	5,50%	6,00%			6%	
	Ελάχιστα Συνολικά Ίδια Κεφάλαια "Minimum Total Capital"			8%			8%	
	Ελάχιστα Συνολικά Ίδια Κεφάλαια πλέον Κεφαλαιακό Απόθεμα Συντήρησης "Minimum Total Capital plus conservation buffer"			8%	8,625%	9,25%	9,875%	10%
	Κεφαλαιακά μέσα που δεν συμπ/νται πλέον στα Βασικά Ίδια Κεφάλαια (non-core Tier I capital) ή στα Συμπ/κά Ίδια Κεφάλαια (Tier II capital) "Capital instruments that no longer qualify as non-core Tier 1 capital or Tier 2 capital"		Σταδιακή κατάργηση σε χρονικό ορίζοντα 10 ετών ξεκινώντας από τις αρχές του 2013					
Ρ ε υ σ τ ό τ η τ α	Συντελεστής ρευστότητας (LCR) "Liquidity coverage ratio – minimum requirement"			60%	70%	80%	90%	100%
	Συντελεστής Ρευστότητας (NSFR) "Net stable funding ratio"						Εισαγωγή Ελάχιστου Επιπέδου	

\*Συμπεριλαμβανομένων των ποσών που υπερβαίνουν το όριο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (DTAs),δικαιώματα εξυπηρέτησης στεγαστικών δανείων (MSRs)  
\_\_\_\_ Μεταβατικές Περίοδοι

<sup>51</sup> [http://www.bis.org/bcbs/basel3/basel3\\_phase\\_in\\_arrangements.pdf](http://www.bis.org/bcbs/basel3/basel3_phase_in_arrangements.pdf)

## 4.2. Ευρωπαϊκό επίπεδο

Η ρυθμιστική μεταρρύθμιση που πραγματοποιείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαφοροποιείται σε σχέση με τις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες είχαν ως στόχο τη δημιουργία ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, στόχος ο οποίος θα πραγματοποιούνταν με τη σταδιακή απελευθέρωση των εθνικών χρηματοπιστωτικών συστημάτων και την ενίσχυση του ανταγωνισμού. Το επιχείρημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την δημιουργία μιας ενιαίας και ανταγωνιστικής χρηματοπιστωτικής αγοράς, ήταν ότι θα ενισχύονταν η αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα, ενώ θα μειώνονταν το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών. Τα οφέλη του επιχειρήματος αυτού θα ήταν πολλαπλά και σημαντικά για την ευρωπαϊκή οικονομία ενώ θα δημιουργούσε τις συνθήκες και τις προοπτικές, η ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική αγορά να είναι ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο.

Η ενίσχυση του ανταγωνισμού και η απελευθέρωση της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής αγοράς, συνέβη ταυτόχρονα με την δημιουργία ενός ευρύτερου πλαισίου διεθνών κανονιστικών παρεμβάσεων που επίσης στόχευαν στην ενίσχυση του διεθνούς ανταγωνισμού των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω της δημιουργίας ενός ισότιμου πεδίου ανταγωνισμού (level playing field), το οποίο θα ήταν απαλλαγμένο από οποιουδήποτε είδους εθνικές παρεμβάσεις και ανισότητες

Η κρίση που ξέσπασε έφερε στην επιφάνεια τις επιπτώσεις που τελικά είχε η ριζοσπαστική μεταρρύθμιση της απελευθέρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, πλήττοντας την σταθερότητα τους και απορυθμίζοντας την παγκόσμια οικονομία.

Έτσι τον Οκτώβριο του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε προτάσεις για την αναθεώρηση των οδηγιών για τα προγράμματα εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων, και τις κεφαλαιακές υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και ένα νέο κανονισμό για την ρύθμιση των οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης, ενώ τον Νοέμβριο του ίδιου έτους ανέθεσε σε επιτροπή ειδικών υπό την προεδρία του Jacques de Larosière, να εξετάσει και να προτείνει τρόπους για την βελτίωση του ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού τομέα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2009, υιοθέτησε τις προτάσεις της επιτροπής de Larosière, στην βάση των οποίων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στην ανάπτυξη ενός

ευρέως προγράμματος αναθεώρησης της ρύθμισης και εποπτείας του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού τομέα.<sup>52</sup>

Στο πλαίσιο αυτό, μια από τις σημαντικότερες αλλαγές είναι η δημιουργία ενός νέου ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου. Το νέο αυτό θεσμικό πλαίσιο αποτελείται από ένα Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου<sup>53</sup>, το οποίο θα ασκεί μακρο-προληπτική εποπτεία για την έγκαιρη διάγνωση συστημικών κινδύνων, καθώς και από ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας<sup>54</sup>, για την άσκηση μικρο-προληπτικής εποπτείας, στο οποίο θα συμμετέχουν τρεις νέες εποπτικές αρχές: η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων και η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών. Εκτός των αλλαγών σε θεσμικό επίπεδο, υιοθετείται από την ευρωπαϊκή Ένωση μια σειρά μέτρων αναδιαμόρφωσης του ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου προκειμένου να αλλάξει σημαντικά ο τρόπος λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρώπη. Τα μέτρα αφορούν κυρίως στην διόρθωση των αστοχιών του ρυθμιστικού πλαισίου και στην περιχαράκωση του τραπεζικού συστήματος από τις πρακτικές που υιοθετήθηκαν και οδήγησαν στην κρίση και συνοψίζονται ως εξής:

1. Μέτρα για την ρύθμιση και εποπτεία της λειτουργίας των οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης, όπως και των αντισταθμιστικών κεφαλαίων.
2. Ρυθμίσεις για τον έλεγχο των ανεξέλεγκτων συναλλαγών σε παράγωγα προϊόντα, τα οποία οδήγησαν σε επέκταση και εμβάθυνση της κρίσης.
3. Διαδοχικές αναθεωρήσεις της οδηγίας για τις κεφαλαιακές υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων, τις οποίες αξίζει να αναφέρουμε συνοπτικά
  - i. Η πρώτη αναθεώρηση προτάθηκε τον Οκτώβριο του 2008 και οι μεταρρυθμίσεις που υιοθετήθηκαν τον Μάιο του 2009 περιόριζαν την έκθεση που επιτρέπονταν να έχει μια τράπεζα απέναντι σε οποιονδήποτε αντισυμβαλλόμενο, βελτίωναν τον ορισμό των τραπεζικών κεφαλαίων, καθώς και την διαχείριση των προϊόντων που προέρχονταν από τιτλοποιήσεις, και εισήγαγε τα «κολλέγια εποπτικών αρχών»<sup>55</sup> για τον έλεγχο διεθνών τραπεζικών οργανισμών.

---

<sup>52</sup> Commission of the European Communities

<sup>53</sup> European Systemic Risk Board -ESRB

<sup>54</sup> European System of Financial Supervisors (ESFS)

<sup>55</sup> «Ανταγωνισμός, σταθερότητα & ρύθμιση στον ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό τομέα» Δημήτρης Χ. Κατσίκας, Policy Paper, ΕΛΙΑΜΕΠ

- ii. Μια νέα αναθεώρηση έγινε τον Ιούλιο του 2009 και αφορούσε τις επενδυτικές δραστηριότητες των τραπεζών.
- iii. Τέλος, μια ακόμη αναθεώρηση προτάθηκε τον Φεβρουάριο του 2010, η οποία στόχευε στην επανεξέταση του ορισμού των τραπεζικών κεφαλαίων και του ελάχιστου απαιτούμενου επιπέδου που πρέπει να διακρατείται, όπως και την εισαγωγή ορίων και ελέγχων για την ρευστότητα (liquidity) και το επίπεδο δανεισμού (leverage) των τραπεζικών ιδρυμάτων. Η τελευταία αυτή αναθεώρηση, αποφασίστηκε παράλληλα με τις αντίστοιχες διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας, οι οποίες κατέληξαν σε συμφωνία τον Σεπτέμβριο του 2010. Η νέα αυτή αυστηρότερη συμφωνία αυξάνει τα προηγούμενα ελάχιστα όρια του κεφαλαίου των τραπεζών ενώ εισαγάγει ένα «μαξιλάρι», του οποίου η χρήση εκ μέρους των τραπεζών θα συνεπάγεται περιορισμούς στην πληρωμή μερισμάτων και μόνους. Προέβλεπε επίσης τη δημιουργία δεικτών ρευστότητας, δανεισμού, και συγκριτικής αξιολόγησης της χρονικής διάρθρωσης των υποχρεώσεων και απαιτήσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων.
- iv. Στις 20 Ιουλίου του 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοινώνει το προτεινόμενο πακέτο μέτρων, γνωστό και ως CRD IV<sup>56</sup>, στο πλαίσιο της τελευταίας αναθεώρησης της ευρωπαϊκής οδηγίας για τις κεφαλαιακές υποχρεώσεις των τραπεζών με την οποία θα ενσωματωθεί η συμφωνία της Επιτροπής της Βασιλείας στο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο.<sup>57</sup>

Η επιβολή μέτρων τα οποία βελτιώνουν την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος επιφέρει αναπόφευκτα σημαντικά κόστη στη λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων με συνακόλουθες συνέπειες στην κερδοφορία τους. Σαν αποτέλεσμα, στο παρασκήνιο της τρέχουσας μεταρρύθμισης βλέπουμε να εκτυλίσσεται μια σύγκρουση μεταξύ των χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι πιέζουν για τον περιορισμό και την αποφυγή νέων ρυθμιστικών υποχρεώσεων, και των ρυθμιστικών αρχών οι οποίες προσπαθούν να προωθήσουν νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της σταθερότητας του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος.

---

<sup>56</sup> [http://ec.europa.eu/internal\\_market/bank/regcapital/new\\_proposals\\_en.htm](http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/new_proposals_en.htm)

<sup>57</sup> «Ανταγωνισμός, σταθερότητα & ρύθμιση στον ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό τομέα» Δημήτρης Χ. Κατσίκας, Policy Paper, ΕΛΙΑΜΕΠ

Τέλος, χρήσιμο θα ήταν να αναφέρουμε ότι στις 2 Οκτωβρίου 2012 δημοσιεύτηκε Έκθεση αναφορικά με την αναδιάρθρωση της δομής του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, γνωστή ως «Έκθεση Liikanen»,<sup>58</sup> η οποία ανέλαβε να μελετήσει την υφιστάμενη δομή του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, κατά τη διάρκεια της κρίσης. Τα μείζονα ζητήματα που ανέδειξε ήταν μεταξύ άλλων η ανάληψη υπερβολικών κινδύνων σε σχέση με σύνθετα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και στον τομέα της ενυπόθηκης πίστης, όπως και η υπέρμετρη στήριξη σε βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση. Η δε ανάληψη των κινδύνων δεν υποστηρίζονταν από την ανάλογη κεφαλαιακή επάρκεια ενώ ο συστημικός κίνδυνος που αναπτύχθηκε ήταν πολύ μεγάλος, γεγονός που οφείλεται στη διασυνδεσιμότητα μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Η ομάδα εργασίας Liikanen, πρότεινε πέραν της υιοθέτησης του κανονιστικού πλαισίου της «Βασιλεία III» σε επίπεδο του ενωσιακού δικαίου, τη λήψη πρόσθετων μέτρων ως ακολούθως:

- i. Διαχωρισμός της επενδυτικής δραστηριότητας της διαπραγμάτευσης για ίδιο λογαριασμό (proprietary trading) και η άσκησή της μέσω ξεχωριστής νομικής οντότητας αν η δραστηριότητα αυτή αφορά μεγάλα ποσά σε σχέση με τις λοιπές δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος.
- ii. Ο επιπρόσθετος διαχωρισμός δραστηριοτήτων με βάση τα σχέδια ανάκαμψης και διευθέτησης.
- iii. Η τροποποίηση της χρήσης του εργαλείου “bail-in” ως εργαλείου διευθέτησης.
- iv. Η αναθεώρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σε ότι αφορά τα δάνεια ακινήτων και το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών (trading book).
- v. Η λήψη μέτρων για την ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης και των ελέγχων στα πιστωτικά ιδρύματα.

Στις 14 Δεκεμβρίου 2012, η EBA παίρνει θέση σχετικά με τις ανωτέρω προτεινόμενες συστάσεις της έκθεσης Liikanen,<sup>59</sup> βάσει του άρθρου της 34, παρ. 1 του Κανονισμού 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοέμβριου 2010.

---

<sup>58</sup> High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector, chaired by Erkki Liikanen, Final Report, 2 October 2012

[http://ec.europa.eu/internal\\_market/bank/docs/high-level\\_expert\\_group/report\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/high-level_expert_group/report_en.pdf).

<sup>59</sup> EBA (2012): Opinion on the recommendations of the High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector, December

<http://www.eba.europa.eu/cebs/media/Publications/Other%20Publications/Opinions/EBA-BS-2012-219--opinion-on-HLG-Liikanen-report---2-.pdf> .

Η ΕΒΑ επισημαίνει την ανάγκη διασφάλισης συνεκτικότητας των μέτρων που ενδέχεται να ληφθούν σε ό,τι αφορά τη δομή του τραπεζικού συστήματος στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, για να επιτευχθούν ίσοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών και να αποφευχθεί το ρυθμιστικό αρμπιτράζ. Υπογραμμίζει την ανάγκη μελέτης των επιπτώσεων των ανωτέρω συστάσεων, επισημαίνοντας την ενδεχόμενη αύξηση του κόστους χρηματοδότησης και την αποφυγή τυχόν δυσμενών συνεπειών, ενώ αναφορικά με τη χρήση του εργαλείου “bail-in”, η ΕΒΑ εκτιμά ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί πλήρης συνέπεια μεταξύ της υπό εκπόνηση νομοθεσίας για την ανάκαμψη και διευθέτηση των πιστωτικών ιδρυμάτων και ενδεχόμενων αλλαγών στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης του τραπεζικού συστήματος, χωρίς οι προτεινόμενες διαρθρωτικές αλλαγές να θεωρηθούν υποκατάστατο της άσκησης κατάλληλης εποπτείας. Συνεπώς, όποια μέτρα και αν ληφθούν θα πρέπει να συνοδεύονται από ρήτρες αναθεώρησης και μακρο-προληπτικό έλεγχο. Ειδικότερα, θα πρέπει να αποφευχθεί τα τυχόν λαμβανόμενα διαρθρωτικά μέτρα να τροφοδοτήσουν –χωρίς πρόθεση- την περαιτέρω ανάπτυξη του σκιώδους τραπεζικού συστήματος.

### **4.3.Εθνικό επίπεδο**

Αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση της εποπτείας, σε Εθνικό επίπεδο, αυτό έχει διαμορφωθεί από την ενσωμάτωση των αρχών που διέπουν την «Βασιλεία ΙΙ». Πιο συγκεκριμένα ο Νόμος 3601/2007 (όπως τροποποιήθηκε από τους ν.3693/2008, ν.3746/2009, ν.3862/2010, 4002/2011 και 4021/2011) και οι Πράξεις Διοικητή 2630/2010, 2588/2007, 2589/2007, 2590/2007, 2646/2011, 2592/2007, 2645/2011, 2594/2007, 2595/2007, 2635/2010 συνιστούν το πλαίσιο εποπτείας (Βασιλεία ΙΙ). Επιπλέον, στο θεσμικό εποπτικό πλαίσιο διαρθρώνεται γύρω από τις Πράξεις του Διοικητή και ειδικότερα, 2577/2006, 2595/2007 και 2597/2007 που αφορούν τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και οι αποφάσεις της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ) 281/17.03.2009, 285/6/9.7.2009 και 290/12/11.11.2009 που αφορούν την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και λοιπά θέματα.

Πιο συγκεκριμένα, ο ν. 3601/2007, όπως ισχύει, και οι ανωτέρω ΠΔ/ΤΕ σχετικά με το πλαίσιο εποπτείας «Βασιλεία ΙΙ» αποτελούν ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη των αντίστοιχων διατάξεων των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ, 2006/49/ΕΚ, και 2007/64/ΕΚ, 2009/111/ΕΚ (CRD ΙΙ) και

2010/76/ΕΕ (CRD III) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των Οδηγιών 2009/27/ΕΚ και 2009/83/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με το ν. 4021/2011 ενσωματώθηκαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/111/ΕΚ (CRD II) οι οποίες αφορούν τροποποιήσεις του ν. 3601/2007 και συνοψίζονται ως εξής:

- i. ορίζεται η έννοια των σημαντικών υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων,
- ii. καθιερώνεται ο θεσμός του «σώματος εποπτών» (ομάδα συγκροτούμενη από τις εποπτικές αρχές πιστωτικών ιδρυμάτων με παρουσία σε άλλα κράτη-μέλη ή τρίτες χώρες, μέσω θυγατρικού πιστωτικού ιδρύματος ή σημαντικού υποκαταστήματος),
- iii. καθιερώνεται η υποχρέωση υιοθέτησης των κατευθυντήριων γραμμών, προτύπων, συστάσεων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής με γνώμονα τη σύγκλιση των εποπτικών μέσων και μεθόδων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και θεσπίζεται η υποχρέωση της Τράπεζας της Ελλάδος να συμμετέχει στις δραστηριότητές της,
- iv. καθορίζεται το πλαίσιο συνεργασίας των αρμόδιων εποπτικών αρχών και λήψης απόφασης σε περιπτώσεις πιστωτικών ιδρυμάτων με παρουσία σε διαφορετικά κράτη-μέλη σε καιρούς ομαλής λειτουργίας ή κρίσεων.

Οι λοιπές διατάξεις της Οδηγίας 2009/111/ΕΚ (CRD II) οδήγησαν στην έκδοση των ΠΔ/ΤΕ 2630-2631-2632-2633-2634-2635/29.10.2010, που αφορούν αντίστοιχα: α) τον ορισμό των Ιδίων Κεφαλαίων, β) την εφαρμογή της Τυποποιημένης Προσέγγισης, της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων και τον λειτουργικό κίνδυνο, γ) τη δημοσιοποίηση στοιχείων (Πυλώνας III), δ) την τιτλοποίηση, ε) τους κινδύνους αγοράς και αντισυμβαλλομένου, και στ) τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα.



Επιπλέον, με το ν. 4021/2011:

- v. Ενσωματώνονται ορισμένες διατάξεις της Οδηγίας 2010/76/ΕΕ (CRD III), σχετικά με τα μέτρα του Πυλώνα ΙΙ (ν. 3601/2007, άρθρο 62, παρ. 2, εδ. στ) και η) και με τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του κατάλληλου επιπέδου των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων (ν. 3601/2007, άρθρο 62, παρ. 4).
- vi. Υιοθετούνται οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/110/ΕΚ για τη ρύθμιση έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος και την εποπτεία της έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος. Οι διατάξεις του κεφ. Ι του ν. 3601/2007 που αναφέρονται στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (άρθρα 51-59) καταργούνται δεδομένου ότι με τις νέες διατάξεις τα Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος παύουν να είναι πιστωτικά ιδρύματα και εντάσσονται πλέον στην κατηγορία των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων.
- vii. Ενισχύεται το πλαίσιο εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων και θεσπίζονται μέτρα εξυγίανσης εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος επί αυτών, με στόχο την αποτελεσματική διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Ειδικότερα, ενισχύονται σημαντικά οι εποπτικές αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος προκειμένου να αντιμετωπισθεί έγκαιρα η μη συμμόρφωση ή ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης πιστωτικών ιδρυμάτων με τις απαιτήσεις του νόμου και των σχετικών αποφάσεών της, και εξειδικεύεται περαιτέρω το ισχύον καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης.
- viii. Να υπάρχει η προηγούμενη έγκριση συναλλαγών, εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος, ώστε να αποφεύγονται οι συναλλαγές που κατά την κρίση της είναι δυνατόν να αποβούν σε βάρος της φερεγγυότητας του πιστωτικού ιδρύματος.
- ix. Τον περιορισμό των μεταβλητών αποδοχών ως ποσοστό του συνόλου των καθαρών εσόδων σε περιπτώσεις όπου το ύψος των ως άνω αποδοχών δεν συμβάλλει στη διατήρηση υγιούς κεφαλαιακής βάσης.
- x. Θεσπίζεται η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων να καταρτίζουν και να υποβάλουν, ύστερα από σχετική απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος σχέδιο ανάκαμψης και εξυγίανσης
- xi. Την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με το άρθρο 62Α

Επίσης, με την ΠΔ/ΤΕ 2651/20.1.2012, επανακαθορίζονται και συμπληρώνονται οι υποχρεώσεις περιοδικής υποβολής εποπτικής φύσεως στοιχείων και πληροφοριών από τα πιστωτικά ιδρύματα, ορισμένα χρηματοδοτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών προς την

Τράπεζα της Ελλάδος και καθορίζονται τα πρόσωπα που έχουν ειδική σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα

Τέλος, μετά την εκδήλωση, το 2010 της τρέχουσας δημοσιονομικής χρήσης στην Ευρωζώνη η οποία είχε ως σημείο εκκίνησης την χώρα μας, υιοθετήθηκε ο Ν.3864/2010 «περί ιδρύσεως Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας», οι διατάξεις του οποίου έχουν τροποποιηθεί με τους Ν.3870/2010, 3899/2010, 4021/2011, 4031/2011, 4051/2012, 4056/2012, 4063/2012, 4079/2012, 4093/2012, 4099/2012, 4111/2012.<sup>60</sup>

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας συστάθηκε ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και σκοπός του είναι:

- i. η διατήρηση της σταθερότητας του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος, μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένου και των θυγατρικών αλλοδαπών, εφόσον λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα βάσει άδειας της ΤτΕ,
- ii. η κεφαλαιακή ενίσχυση μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων που συστήνονται σύμφωνα με το σχετικό άρθρο του Ν.3601/2007 και του 4021/2011 (άρθρο 50 παρ.1).
- iii. να εξετάζει το κατά πόσον τα πιστωτικά ιδρύματα προς τα οποία έχει χορηγήσει κεφαλαιακή ενίσχυση, υλοποιούν τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους διασφαλίζοντας και έτσι την επιχειρησιακή τους αυτονομία.

Ενώ αντίθετα δεν εντάσσεται στον σκοπό του η ενίσχυση της ρευστότητας προς τα πιστωτικά ιδρύματα.

Το Ταμείο ενεργοποιείται στις περιπτώσεις που πιστωτικό ίδρυμα του οποίου η βιωσιμότητα έχει αξιολογηθεί από την ΤτΕ και κατόπιν υπόδειξής της, υποβάλλει αίτημα για κεφαλαιακή ενίσχυση, το οποίο συνοδεύεται από επιχειρησιακό σχέδιο και λεπτομερές χρονοδιάγραμμα, το αίτημα θα πρέπει να έχει εγκριθεί από την ΤτΕ και έχει γνωστοποιηθεί στην αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΤτΕ έχει κρίνει ότι η προκαταβολή της εισφοράς είναι αναγκαία προκειμένου να προστατευτεί η σταθερότητα του πιστωτικού ιδρύματος και να διασφαλιστεί η συνεισφορά του τελευταίου στην ανάπτυξη και την πραγματική οικονομία (Ν.4099/2012, άρθρο 164 παρ. 11)<sup>61</sup>

---

<sup>60</sup> <http://www.hfsf.gr/el/legislation.htm>

<sup>61</sup> <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/bank/LegalF/laws.aspx>

#### **4.4.Η κριτική της νέας παγκοσμιοποιημένης αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος.**

*“Δεν υπάρχει η πανάκεια για το μετά την κρίση περιβάλλον, ούτε ασημένια σφαίρα που θα εγκεντρίσει την αναπόφευκτη επόμενη κρίση”.*<sup>62</sup>

Το μόνο που μπορεί να αποφευχθεί στο μέλλον, είναι η επανάληψη μιας ίδιας κρίσης, καθώς οι αρχές έχουν ήδη προσανατολιστεί και κινητοποιηθεί διεθνώς για την περιχαράκωση του χρηματοπιστωτικού περιβάλλοντος από τέτοια φαινόμενα. Η προσέγγιση του προβλήματος δεν θα πρέπει να εστιαστεί μόνο στα αίτια της κρίσης, γιατί αυτή θα είναι:

*“μια μωπική αντιμετώπιση που θα σπείρει τους σπόρους της επόμενης κρίσης”*<sup>63</sup>, αλλά μια ευρεία προσέγγιση προς την μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου και της νομισματικής πολιτικής.

Η τραπεζική στο σύνολο της είναι μια από τις πιο οργανωμένες βιομηχανίες στην οικονομία της κάθε χώρας, και καθώς το διεθνές εμπόριο έχει αυξηθεί σε μέγεθος και σημασία, τα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα έχουν αναγκαστεί να γίνουν περισσότερο διεθνή. Ως εκ τούτου, σε ένα ολοένα και πιο πολύ διασυνδεδεμένο περιβάλλον, οι εποπτικές αρχές, οι διεθνείς οργανισμοί και οι μεταρρυθμίσεις εν γένει, θα πρέπει να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση ρυθμιστικής πολιτικής.

*“Οι συστημικοί κίνδυνοι δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε εθνικό επίπεδο.*

*Αντιμετωπίζονται καλύτερα με ρυθμίσεις και πολιτικές μια ισχυρής παγκοσμιοποιημένης αρχιτεκτονικής”.*<sup>64</sup>

Σε διαφορετική περίπτωση μια κατακερματισμένη προσέγγιση στην διαχείριση του παγκόσμιου ενεχόμενου κινδύνου, θα δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος για το "ρυθμιστικό αρμπιτράζ", γεγονός που θα προκαλέσει παγκόσμια αστάθεια.

Οι συναντήσεις κορυφής των G20 και οι συντασσόμενες εκθέσεις αποδεικνύουν ότι οι ηγέτες των κρατών παγκοσμίως έχουν λάβει σοβαρά την πραγμάτωση μιας νέας παγκοσμιοποιημένης αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος, εργάζονται πάνω στο νέο διεθνές πλαίσιο,

---

<sup>62</sup> Roach, Stephen, The Post-Crisis Fix: Regulatory or Monetary Policy Remedies?, Morgan Stanley (2010) ([www.morganstanley.com](http://www.morganstanley.com))

<sup>63</sup> Roach, Stephen, The Post-Crisis Fix: Regulatory or Monetary Policy Remedies?, Morgan Stanley (2010) ([www.morganstanley.com](http://www.morganstanley.com))

<sup>64</sup> Roach, Stephen, The Post-Crisis Fix: Regulatory or Monetary Policy Remedies?, Morgan Stanley (2010) ([www.morganstanley.com](http://www.morganstanley.com))

αξιοποιώντας την περαιτέρω ανάπτυξη των κανονισμών αλλά και τον σημαντικό ρόλο και τις αναφορές των διεθνών οργανισμών.

## **5. Οι επιπτώσεις των νέων συμφώνων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα**

Η κλιμάκωση της ελληνικής δημοσιονομικής κρίσης από το 2009 οδήγησε σε ραγδαία επιδείνωση των συνθηκών στο τραπεζικό σύστημα. Έχοντας διανύσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, χιλιόμετρα αλλαγών, ειδικά μέσα στα τελευταία τέσσερα χρόνια της κρίσης που διέρχεται η Ελλάδα, καλείται τώρα να συμμορφωθεί με το νέο πιο αυστηρό εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο ενώ παράλληλα έχει να αντιμετωπίσει και τους κινδύνους που ενέχονται στην ελληνική οικονομία.

Το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στην πραγματική οικονομία και την ικανότητα της Ελλάδας να ανακτήσει τη χαμένη διεθνή αξιοπιστία της, να ανταποκριθεί στο σχέδιο ανάκαμψης που το Πρόγραμμα Σταθερότητας περιγράφει, να απεγκλωβιστεί από την ύφεση, ενώ ταυτόχρονα δοκιμάζεται και η αντοχή του τραπεζικού συστήματος ιδίως μετά τις αποφάσεις του Eurogroup για την Ελλάδα στις 27 Νοεμβρίου του 2012, με τις οποίες οι ελληνικές τράπεζες καλούνταν να συμμετάσχουν στην επαναγορά των ομολόγων τον Δεκέμβρη του 2012. Το μέγεθος της συμμετοχής τους υπολογίζεται στα 14 δις €, δηλαδή το 45% της συνολικής περιμέτρου του προγράμματος αναδιάρθρωσης (επαναγοράς) των ελληνικών ομολόγων.

Παρά τις αντιξοότητες του ελληνικού οικονομικού περιβάλλοντος, οι ελληνικές τράπεζες συνεχίζουν να είναι ανθεκτικές, έχοντας να αντιμετωπίσουν ακόμη τέσσερις σημαντικές προκλήσεις:

- (α) να ολοκληρωθεί, έως το τέλος Απριλίου 2013, η διαδικασία ανακεφαλαιοποίησής τους, επαναφέροντας την εμπιστοσύνη καταθετών και επενδυτών,
- (β) να συνεχιστεί η συγκράτηση των λειτουργικών τους εξόδων,
- (γ) να θωρακιστούν από την επίδραση των αυξημένων μη εξυπηρετούμενων δανείων λόγω της βαθιάς ύφεσης, και
- (δ) να συνδράμουν στη στήριξη της πραγματικής οικονομίας της χώρας και των διεθνών δραστηριοτήτων τους

## **5.1.Η πρόκληση της εφαρμογής του νέου κανονιστικού πλαισίου και οι επιπτώσεις στην λειτουργία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος**

Τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα καλούνται να πληρώσουν, στην τρέχουσα δυσμενή συγκυρία, το τίμημα της ανάγκης θωράκισης της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, διεθνώς, απέναντι στο ενδεχόμενο εκδήλωσης μιας νέας σημαντικής χρηματοπιστωτικής κρίσης, όπως η πρόσφατη. Από την άλλη πλευρά, οι νέοι κανόνες έχουν μια μεταβατική περίοδο εφαρμογής μέχρι το 2019, ως απόρροια των σημαντικών επιπτώσεων που θα έχουν στην λειτουργία των τραπεζών, διεθνώς, λόγω του κόστους εφαρμογής τους. Το ερώτημα είναι αν οι ελληνικές τράπεζες, εν αντιθέσει με αυτές των αναπτυσσόμενων χωρών, θα καταφέρουν να εναρμονιστούν επί ίσοις όροις με το νέο κανονιστικό πλαίσιο.

Σύμφωνα με τους κανόνες που η Βασιλεία III επιτάσσει, οι τράπεζες θα πρέπει να αυξήσουν τα ελάχιστα κεφαλαιακά τους αποθέματα, λόγω του νέου πιο στενού ορισμού των βασικών ιδίων κεφαλαίων, το οποίο θα επιτευχθεί με την υποχρεωτική αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Το δυσμενές περιβάλλον στην ελληνική οικονομία, έχει οδηγήσει σε ανικανότητα των ελληνικών να αντλήσουν τα απαιτούμενα κεφάλαια σε κοινές μετοχές. Η λύση που υιοθετήθηκε είναι αυτή της περαιτέρω απομόχλευσης, της συρρίκνωσης του ενεργητικού τους και των συγχωνεύσεων ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις στον αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου.

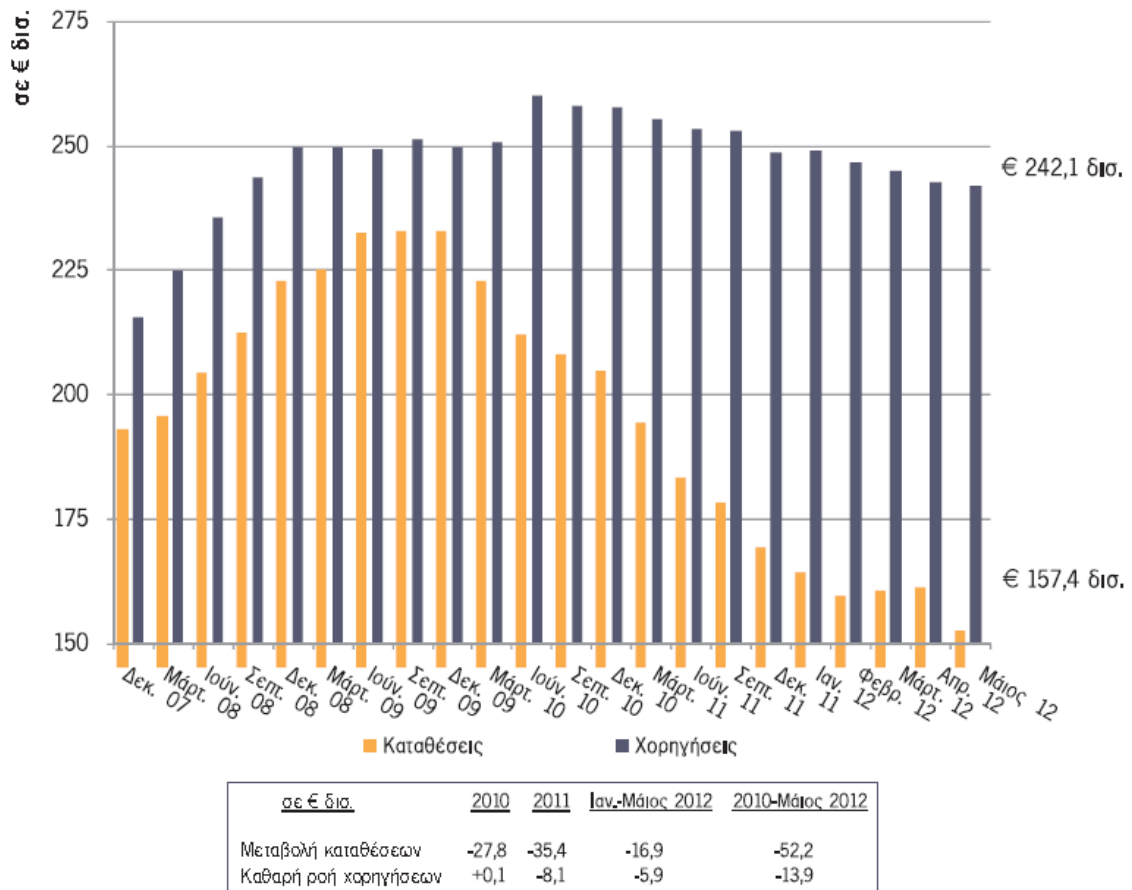
### 5.1.1. Η τακτική απομόχλευσης των ελληνικών τραπεζών κατά την διάρκεια της κρίσης

Η τρέχουσα κρίση στην Ελλάδα, το κούρεμα των κατεχόμενων ελληνικών ομολόγων και η παρατεταμένη οικονομική ύφεση, είχε σαν αποτέλεσμα μέσα στα δυο προηγούμενα έτη, την πρόκληση αφενός σοβαρών ζημιών και αφετέρου μιας σειράς αλυσιδωτών δυσμενών επιπτώσεων στους ισολογισμούς των ελληνικών τραπεζών ενδεικτικά παρατίθεται ο παρακάτω πίνακας 7 όπου και αναλύονται οι βασικοί οικονομικοί δείκτες των ελληνικών εμπορικών τραπεζών και ομίλων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7				
Βασικοί οικονομικοί δείκτες των ελληνικών εμπορικών τραπεζών και ομίλων				
%	Τράπεζες		Τραπεζικοί όμιλοι	
	Δεκ. 2010	Σεπτ. 2011	Δεκ. 2010	Σεπτ. 2011
▶ Λόγος δανείων προς καταθέσεις	116,8	130,1	120,9	132,7
▶ Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Δ.Κ.Ε.)	13,9	11,7	12,3	10,1
▶ Δείκτης Βασικών Κεφαλαίων (Tier 1)	12,5	10,7	11,2	9,2
▶ Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Core Tier 1)	10,6	8,9	9,9	8,2
	Ιαν.-Σεπτ. 2010	Ιαν.-Σεπτ. 2011	Ιαν.-Σεπτ. 2010	Ιαν.-Σεπτ. 2011
▶ Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (μετά από φόρους)	-0,5	-2,1	-0,3	-1,9
▶ Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (μετά από φόρους)	-8,6	-34,2	-3,8	-28,2
▶ Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο	1,9	2,0	2,7	2,6
▶ Δείκτης αποτελεσματικότητας	63,9	58,6	58,2	56,5

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2011-2012, Μάρτιος 2012

## Υπόλοιπα χορηγήσεων και καταθέσεων



Οι διοικήσεις των τραπεζών έχοντας τις παρεχόμενες εγγυήσεις του Ελληνικού δημοσίου, σε συνδυασμό με την ελαστικότερη στάση της ΕΚΤ και την ενεργοποίηση του ΕΛΑ από τα μέσα του 2011, κατόρθωσαν να καλύψουν την έλλειψη της απαιτούμενης ρευστότητας και να αποτρέψουν μια βίαιη «απομόχλευση» στην ελληνική οικονομία που θα όξυνε τις ήδη έντονες υφιστάμενες πιέσεις.

Δεδομένου του εξαιρετικά δυσμενούς οικονομικού περιβάλλοντος, οι ελληνικές τράπεζες προέβησαν σε μικρή μόνο μείωση του υφιστάμενου υπολοίπου των δανείων τους με την καθαρή ροή χρηματοδότησης προς την οικονομία να είναι αρνητική από το 2010 (σωρευτική μείωση περίπου €-12 δισ. την περίοδο 2010-5μ:2012), ήτοι περίπου 4,6% του συνολικού χαρτοφυλακίου χορηγήσεων.

Πρέπει να επισημανθεί ότι, η έντονη αβεβαιότητα και η συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος του ιδιωτικού τομέα σε συνδυασμό με την προσδοκία για περαιτέρω συρρίκνωση των εισοδημάτων μεσοπρόθεσμα, περιορίσαν σημαντικά τη ζήτηση για δάνεια, ακόμη και από ποιοτικούς πελάτες, αποτελώντας βασικό ερμηνευτικό παράγοντα της μείωσης των χορηγήσεων.

Κατά συνέπεια, η συνολική πορεία των χορηγήσεων, ειδικά όσον αφορά τα νοικοκυριά, αντανακλά τόσο τις πιο περιοριστικές πιστωτικές συνθήκες όσο και τη σημαντική συρρίκνωση της ζήτησης. (ΕΕΤ 2013)

Τέλος, αναφορικά με το ελάχιστο ποσοστό του δείκτη μόχλευσης, κατά την περίοδο προσαρμογής φαίνεται ότι θα ικανοποιηθεί χωρίς προβλήματα από το σύνολο των ελληνικών τραπεζών.

### **5.1.2. Συγχωνεύσεις των Ελληνικών Τραπεζών**

Οι στρατηγικές κινήσεις των εγχώριων τραπεζών ως απόρροια της πρόσφατης κρίσης αλλά και της ανάγκης συμμόρφωσης στις επιταγές της Βασιλείας III μέσω των Ευρωπαϊκών και Εθνικών Αρχών, είναι στο επίκεντρο των οικονομικών εξελίξεων.

Η τάση που διαμορφώνει το τραπεζικό τοπίο είναι αυτή της συρρίκνωσης του δικτύου των τραπεζικών καταστημάτων στην Ελλάδα. Η απορρόφηση των «υγιών» στοιχείων της Αγροτικής Τράπεζας, των Κυπριακών Τραπεζών και άλλων μικρότερων τραπεζικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα Πειραιώς, αλλά και η εξαγορά της Εμπορικής Τράπεζας από την Alpha Bank και τέλος η πρόταση εξαγοράς της Eurobank από την Εθνική Τράπεζα η οποία τελικά δεν ολοκληρώθηκε, είναι τα αποτελέσματα της διαδικασίας συγκέντρωσης του Ελληνικού Τραπεζικού συστήματος, η οποία αναμένεται να συνεχιστεί την επόμενη διετία (2013-2014). Βρισκόμαστε εν μέσω πλήρους η μερικής ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων που θα γίνει όπως προαναφέραμε μέσω του Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), το ΤΧΣ θα μετατραπεί σε «μεταβατικό» βασικό μέτοχο όλων των «συστημικών» τραπεζών.

Δεδομένου ότι οι τραπεζικοί οργανισμοί σε εθνικό επίπεδο πρέπει πλέον να διατηρούν πιο αυστηρούς δείκτες μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής εποπτείας, διαμορφώνουν συνθήκες εξοικονόμησης σημαντικών πόρων και ειδικότερα των λειτουργικών τους δαπανών, (σημειώνεται ότι κατά μέσο όρο το 70% του κόστους λειτουργίας των τραπεζών είναι αμοιβές προσωπικού), ως άμεση συνέπεια θα είναι η μεγάλη μείωση θέσεων εργασίας, το μέγεθος της οποίας θα εξαρτηθεί από τη στρατηγική που θα υιοθετηθεί από τις διοικήσεις των τραπεζών.

### **5.1.3. Αναπροσδιορισμός του Επιχειρηματικού τους Μοντέλου**

Από τα μόλις προαναφερθέντα προκύπτει αβίαστα ότι τα περιθώρια κερδοφορίας των τραπεζών στο νέο περιβάλλον θα περιοριστούν αισθητά, όπως και οι αποδόσεις των ιδίων



κεφαλαίων τους (όποια και αν είναι η δυνατότητα μετακύλισης του κόστους στους αποδέκτες των υπηρεσιών και όποια και αν είναι τα περιθώρια για περικοπή λειτουργικού κόστους).<sup>65</sup> Οι ελληνικοί τραπεζικοί οργανισμοί θα πρέπει πλέον να έχουν κεφάλαια τα οποία αποδίδουν τα μέγιστα, οι δραστηριότητες που ασκούσαν και κατανάλωναν πόρους κεφαλαίου, μη έχοντας τις ανάλογες αποδόσεις, είναι βέβαιο ότι θα περικοπούν ενώ θα επανεξεταστούν οι κοστοβόρες επενδύσεις.<sup>66</sup>

Κατά συνέπεια, οι τέσσερις συστημικές τράπεζες που μετά τις συγχωνεύσεις, θα δημιουργηθούν, σαφώς και θα πρέπει να οδηγηθούν σε αλλαγή του επιχειρηματικού τους μοντέλου δίνοντας έμφαση στα προτεινόμενα μοντέλα εξυγίανσης των στοιχείων του ενεργητικού τους, που εξετάζει και προτείνει ο συμβουλευτικός οίκος Bain and Company σε έκθεσή του για λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος.<sup>67</sup>

## **5.2. Εμπειρική ανάλυση των επιπτώσεων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα (ερωτηματολόγιο)**

Στόχος της παρούσας ποιοτικής – εμπειρικής έρευνας είναι να αποτελέσει άμεσα ή έμμεσα, ένα ερευνητικό παράδειγμα που να βασίζεται στην κινητοποίηση και την εφαρμογή της αποκομισθείσας γνώσης για την μελέτη των επιπτώσεων της υιοθέτησης των νέων συμφώνων στην Τραπεζική Εποπτεία σε εθνικό επίπεδο. Η αύξηση της γνώσης και του επιπέδου κατανόησης της ελληνικής τραπεζικής πραγματικότητας, θα συνοδεύσει την ερευνητική προσπάθεια για την αξιολόγηση της διαδικασίας εναρμόνισης με το υπάρχον και μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο. Επίσης η παρούσα πρωτογενής έρευνα έχει ως σκοπό να συμβάλλει στην μετάθεση της φωνής των στελεχών των αρμόδιων Δ/σεων Διαχ/σης Κινδύνου, Εποπτείας και Καν/κής Συμμόρφωσης των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων από το παρασκήνιο, στο κέντρο της επιστημονικής συζήτησης και από εκεί στο κέντρο λήψης αποφάσεων.

Η έρευνα διεξήχθη στην Αθήνα στις κεντρικές αρμόδιες Δ/σεις δύο συστημικών, δύο μη συστημικών τραπεζών, στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών καθώς επίσης και στην Δ/ση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τ.τ.Ε. με την μορφή της ποιοτικής δομημένης

---

<sup>65</sup> Χρήστος Γκόρτσος, Συλλογικός τόμος της Ε.Ε.Τ. 'Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα. Ζ.) Βασιλεία ΙΙΙ, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, σελ.519-540

<sup>66</sup> Πράξεις συναλλάγματος, αγοραπωλησίες εμπορευμάτων

<sup>67</sup> [http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report\\_to\\_the\\_Bank\\_of\\_Greece.pdf](http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_to_the_Bank_of_Greece.pdf)

συνέντευξης σε βάθος, κατευθύνοντας τους ερωτώμενους σε βασικά θέματα τραπεζικής εποπτείας, διαχ/σης κινδύνου και στρατηγικής, δίνοντας την δυνατότητα στον ερωτώμενο να αναπτύξει τις σκέψεις του και τις απόψεις του ελεύθερα και σε βάθος. Ο σκοπός της συνέντευξης ήταν η παραγωγή-συλλογή δεδομένων για τις απόψεις τις στάσεις και τις αναπαραστάσεις των συμμετεχόντων στην ερευνητική διαδικασία.

### **Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα επικεντρώθηκαν ως εξής:**

*Ανοιχτό ερωτηματολόγιο εμπειρικής διερεύνησης των επιπτώσεων των νέων συμφώνων εποπτείας στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικής εργασίας για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών «Τραπεζική-Χρηματοοικονομική» του Ανοιχτού Πανεπιστημίου της Κύπρου.*

1. Κρίνετε τις υπό υιοθέτηση νέες ρυθμίσεις στην τραπεζική εποπτεία, άμεσα, επιβεβλημένες για την «θωράκιση» των Ελληνικών Τραπεζών και για ποιους λόγους; (αναλύστε συνοπτικά)
2. Τι επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα έχει η εφαρμογή της Basel III, στο νέο κανονιστικό πλαίσιο για την πολιτική αποδοχών και τη σχέση της κάθε τράπεζας, με το ΤΧΣ στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα;
3. Εκτιμάτε ότι η συγκέντρωση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε 4 συστημικές τράπεζες αυξάνει ή μειώνει τον κίνδυνο που εμπεριέχεται στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα;
4. Είναι επαρκή τα μέτρα που έχουν παρθεί για την διάσωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος ή όχι? Αναφέρετε συνοπτικά ποια επιπλέον μέτρα θα λαμβάνατε με στόχο τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.
5. Μπορούν αυτές οι ρυθμίσεις να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα των Ελληνικών Τραπεζών και την πραγματική οικονομία της χώρας; (αναλύστε συνοπτικά)
6. Πιστεύετε ότι τα Ελληνικά Τραπεζικά Ιδρύματα (στην σημερινή τους μορφή) θα κατορθώσουν μέσω της τρέχουσας διαδικασίας ανακεφαλοποίησης να διατηρήσουν παράλληλα τον ελληνικό τους και ιδιωτικό τους χαρακτήρα\*;

\*Για τις Τράπεζες που δεν έχουν επιτύχει ή δεν θα επιτύχουν την ελάχιστη προβλεπόμενη συμμετοχή, κρίνετε ότι μετά την προβλεπόμενη φάση αποκρατικοποίησης μέσω του ΤΧΣ θα παραμείνουν Ελληνικές; (προαιρετικά, δώστε έμφαση και για το δικό σας Τραπεζικό Ίδρυμα)

\*Ποια η γνώμη σας για την σημασία ύπαρξης ιδιωτικών τραπεζών στην Ελληνική Οικονομία? (προαιρετικά)

7. Πιστεύετε έπειτα από τις τελευταίες εξελίξεις στην Κύπρο (bail in), και τα πρόσφατα σχέδια για τις υπό έκδοση οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Εσωτερικής Αγοράς, ότι είναι ασφαλείς οι καταθέσεις στα Ελληνικά Τραπεζικά Ιδρύματα; (αναλύστε)
8. Την δεδομένη χρονική στιγμή, διαπιστώνετε εισορή ή εκροή καταθέσεων στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα; Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η τάση στο μέλλον; (προαιρετικά, δώστε έμφαση και για το δικό σας Τραπεζικό Ίδρυμα)
9. Κατά την γνώμη σας, πως προβλέπετε το βραχυπρόθεσμο μέλλον των Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων;

## **Μεθοδολογία:**

Ποιοτική δομημένη συνέντευξη σε βάθος με χρήση μαγνητοφώνου – ερωτηματολόγιου ανοιχτού τύπου. Οι συνεντεύξεις ήταν κοινές και πραγματοποιήθηκαν στους χώρους εργασίας των συμμετεχόντων. Τέλος, μεθοδολογικά η έρευνα βασίστηκε σε 10 συνεντεύξεις.

## **Ομάδα-στόχος:**

Στελέχη ελληνικών τραπεζών αρμόδια σε θέματα εποπτείας, διαχ/σης κινδύνου, κανονιστικής συμμόρφωσης και στρατηγικής και ειδικότερα:

*-Ειδικό Σύμβουλο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών*

*-Στελέχη της Δ/σης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τ.τ.Ε*

*- Στέλεχος της Δ/σης Capital Management & Τραπεζικής Εποπτείας, συστημικής Τραπεζής*

*-Στέλεχος της Δ/σης Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου συστημικής Τραπεζής*

*- Στέλεχος της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων - Οικονομικών & Λειτουργικής Στήριξης, καθώς και έναν ειδικό συνεργάτη, μη συστημικής Τράπεζας.*

*-Στέλεχος της Δ/σης Κανονιστικής Συμμόρφωσης, μη συστημικής Τραπεζής*

Στην συνέχεια παρατίθεται ο πίνακας των επιμέρους απαντήσεων των ανωτέρω στελεχών από τα ΧΠΠ, την ΕΕΤ καθώς και τις επίσημες θέσεις της ΤτΕ, με την σημείωση ότι η απόψεις που διατυπώνονται είναι προσωπικές κρίσεις και εκτιμήσεις. Επίσης σημειώνεται ότι για την περίπτωση των στελεχών της ΤτΕ οι απόψεις που διατυπώνονται είναι οι επίσημες θέσεις της ΤτΕ όπως αυτές διαμορφώνονται είτε μέσω των επίσημων εκθέσεων ή άλλων δημοσιεύσεων του Διοικητή, είτε από επίσημες δημοσιευμένες δηλώσεις εξουσιοδοτημένων στελεχών της.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΠΣ**

A/A	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΜΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΕΕΤ	T+ε
1ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p><u>Άμεσα επβεβλημένες</u> διότι:</p> <p>1.Θα αποκαταστήσουν τη σταθερότητα του ΧΠΣ</p> <p>2.Θα αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταθετών και κατά συνέπεια θα σημειωθεί επιστροφή καταθέσεων στο ΧΠΣ</p> <p>3.Θα πραγματοποιηθεί το άνοιγμα της διαπραγματευτικής αγοράς</p> <p>4.Θα συμβεί αποκλιμάκωση των επιτοκίων</p> <p>5.Θα επαναλειτουργήσει το οικονομικό κύκλωμα του ΧΠΣ</p> <p>6.Θα αποτραπεί η ανάληψη υπερβολικών κινδύνων εκ μέρους του ΧΠΣ.</p>	<p><u>Επβεβλημένες</u> σταδιακά:</p> <p>1. Αναμένεται να βοηθήσουν το τραπεζικό σύστημα, διότι αποσκοπούν στην καλύτερη διαχείριση του κινδύνου, στην απομόγχευση καθώς και στην καλύτερη ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού</p> <p>2. Το νέο πλαίσιο μπορεί να οδηγήσει σε υποτίμηση της "αξίας" των ΧΠΠ λόγω &amp; του δυσχερούς επιχειρησιακού ελληνικού περιβάλλοντος.</p> <p>3.Αναμένεται αρχικά να κάνουν τις τράπεζες πιο «συντηρητικές» στη στρατηγική τους, με αντίστοιχα αποτελέσματα στην ανάπτυξη τους και στην κερδοφορία τους.</p>	<p><u>Είναι προκαθορισμένες και εφαρμόζονται ήδη</u> στο ΧΠΣ μέσω της οδηγίας CRD III &amp; IV που ενσωματώνει την Βασιλεία III.</p>	<p>Βάσει των τελευταίων οδηγιών της ΕΕ που ενσωματώνουν της οδηγίες της Basel III (CRD IV), κρίνεται απαραίτητο να υιοθετηθούν πλήρως προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος:</p> <p>1.της εξυγίανσης του Ελληνικού και Ευρωπαϊκού ΧΠΣ</p> <p>2.της τραπεζικής ένωσης των Ευρωπαϊκών Τραπεζών</p> <p>3.της δημιουργίας ενός ενιαίου ευρωπαϊκού εποπτικού φορέα υπό της αιγίδα της ΕΚΤ που θα συμβάλλει προς την αποτελεσματικότερη επίτευξη &amp; λειτουργία του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος.</p>
2ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>Οι επιπτώσεις αναλύονται ως εξής:</p> <p>1.Έλεγχος του τρόπου κατανομής και του χρόνου καταβολής των σταθερών και μεταβλητών αποδοχών</p> <p>2.Υποχρέωση δημοσιοποίησης των σχετικών στοιχείων</p> <p>3.Κίνδυνος διαρροής ικανών στελεχών προς περιοχές που δεν ισχύουν οι ίδιοι κανόνες (υπό την προϋπόθεση μη ενιαίας εφαρμογής των σχετικών ρυθμίσεων)</p> <p>4. Περιορισμός κινήτρων για ανάληψη υπερβολικών κινδύνων (bonus πωλήσεων)</p> <p>5. Όσον αφορά το ΤΧΣ θα έχει την ευθύνη ορθής κατανομής της πολιτικής αποδοχών στα ιδρύματα που θα μετέχει.</p>	<p>Οι επιπτώσεις αναλύονται ως εξής:</p> <p>1.Μείωση των μεταβλητών αποδοχών (των στελεχών της επενδυτικής τραπεζικής) ως % επί των κερδών της αυξημένης έκθεσης σε κίνδυνο</p> <p>2.Όσον αφορά το ΤΧΣ αναμένεται να περιορίσει το μισθολογικό κόστος των ιδρυμάτων στα οποία θα εμπλέκεται πέραν του πλαισίου που η εφαρμογή της Βασιλείας III θέτει.</p>	<p>Οι επιπτώσεις αναλύονται ως εξής:</p> <p>1. Στην Ελλάδα δεν τίθεται ζήτημα επιπτώσεων στις πολιτικές των αποδοχών όπως η Βασιλεία III επιτάσσει, μιας και το ύψος των αποδοχών των στελεχών δεν είναι σε δυσθεώρητα ύψη, σε βαθμό που να δημιουργεί λειτουργικό κίνδυνο σε κάποια τράπεζα.</p> <p>2. Όσον αφορά το ΤΧΣ σαφώς και θα έχει "λόγο" στην πολιτική των αποδοχών μιας και θα είναι βασικός μέτοχος στις περισσότερες τράπεζες</p> <p>3. Κίνδυνος φυγής αξιόλογων "μυαλών" στο εξωτερικό λόγω των χαμηλών αποδοχών</p>	<p>Βάσει των τελευταίων οδηγιών της ΕΕ που ενσωματώνουν &amp; τις οδηγίες της Basel III (CRD III-IV)</p> <p>1.Θα υπάρξουν σαφείς παρεμβάσεις περιοριστικής πολιτικής των αποδοχών ειδικότερα στις επενδυτικές τράπεζες.</p> <p>2.Το ΤΧΣ (ν. 3864/2010) θα έχει πρωταρχικό ρόλο στις στρατηγικές αποφάσεις των Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων, που προσφεύγουν σε αυτό, και εν προκειμένω στην πολιτική των αποδοχών τους.</p>
3ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>Η συγκέντρωση του τραπεζικού τομέα σε τέσσερις μεγάλες τράπεζες, <u>μειώνει τον κίνδυνο</u> διότι:</p> <p>1.Θα βοηθήσει τα ΠΙ να ανταποκριθούν στη δύσκολη συγκυρία.</p> <p>2.Μειώνει τον κίνδυνο του συστήματος επειδή διευκολύνει την πρόσβαση των νέων μεγαλύτερων τραπεζών στις αγορές,</p> <p>3.Διευκολύνει την εποπτεία τους</p> <p>4.Μειώνει το λειτουργικό κόστος</p> <p>5.Δημιουργεί συνέργειες &amp; ισχυρούς πυλώνες</p> <p>6.Θα συμβάλλει στην επέκταση εργασιών σε τομείς στους οποίους τα συγχωνευόμενα με τις τέσσερις μεγάλες τράπεζες πιστωτικά ιδρύματα είχαν συγκριτικό πλεονέκτημα και θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή πολιτικών εξόδου της οικονομίας από την κρίση.</p> <p><u>Πρόκλησεις συγκέντρωσης του κλάδου:</u></p> <p>1.Η αντιμετώπιση αδυναμιών ή λειτουργικά ζητήματα (ενοποίησης συστημάτων, πολιτικών ή διαδικασιών, επικαλύψεις δικτύου, χωροταξικά θέματα κ.ο.κ)</p> <p>2. Η ψυχολογία που έχει δημιουργήσει η παρατεταμένη ύφεση στο στελεχιακό δυναμικό των τραπεζών</p> <p>3.Η έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραπάνω δεν θα αποτελέσει πηγή αύξησης του κινδύνου του συστήματος.</p>	<p>Γενικότερα η συγκέντρωση των ΠΙ σε συστημικές τράπεζες, ελαττώνει τον κίνδυνο. Στην περίπτωση της Ελλάδας όμως όπου η συγκέντρωση περιορίζεται σε 4 τράπεζες, <u>ο κίνδυνος αυξάνεται</u> δεδομένου ότι:</p> <p>1.Η συγκέντρωση των πιστωτικών ιδρυμάτων δεν αλλάζει ριζικά τα χαρτοφυλάκιά τους ή το χώρο που αυτά δραστηριοποιούνται</p> <p>2.Οδηγούμαστε σε ένα περιβάλλον όπου ένα συστημικό σοκ είναι δυνατόν να μεταδοθεί ευκολότερα μεταξύ λίγων πιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία μοιράζονται παρόμοια χαρακτηριστικά (δομή χαρτοφυλακίου, κίνδυνο χώρας, πηγές ρευστότητας, μετοχική σύνθεση).</p>	<p>Η συγκέντρωση του τραπεζικού τομέα σε τέσσερις μεγάλες τράπεζες, <u>μειώνει τον κίνδυνο</u> διότι:</p> <p>1. Δημιουργούνται νέα βιώσιμα σχήματα κλίμακος</p> <p>2. Θα εποπτεύονται &amp; θα λειτουργούν αποτελεσματικότερα</p>	<p>Βάσει της Έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ για το 2012, η συγκέντρωση του τραπεζικού τομέα σε τέσσερις μεγάλες τράπεζες, <u>μειώνει τον κίνδυνο</u> διότι:</p> <p>1.Η αναμόρφωση του τραπεζικού συστήματος και η παράλληλη κεφαλαιακή του ενίσχυση αποτελούν κομβικής σημασίας διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν αποφασιστικά στη σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας και συνιστούν προϋποθέσεις για ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας.</p> <p>2.Ο περαιτέρω εξορθολογισμός του κόστους λειτουργίας των τραπεζών αποτελεί επιτακτική ανάγκη.</p> <p>3.Έχει γίνει πλέον ευρύτερα αντιληπτό ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν θα μπορούσε να πορευθεί στη νέα εποχή με την πρότερη διάρθρωσή του</p>



ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

A/A	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΜΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΕΕΤ	ΤτΕ
4ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>Το πρόβλημα των τραπεζικού συστήματος δεν μπορεί να λυθεί μόνο με μέτρα που αφορούν το ίδιο αλλά τη λειτουργία της οικονομίας γενικότερα, σημειώνεται ότι: 1. <u>Ηδη έχουν γίνει πολλά βήματα</u> προς την σωστή κατεύθυνση, όπως η διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, η άσκηση προσδιορισμού των κεφαλαιακών αναγκών των τραπεζών και η δημοσιοποίηση των σχετικών στοιχείων, η πρόσφατη θέσπιση νέων ελάχιστων ορίων για τους δείκτες εποπτικών ιδίων κεφαλαίων.</p> <p>2. Οποιοδήποτε επιπλέον μέτρο βοηθά στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταθετών και των δανειστών των τραπεζών γενικότερα, θα ήταν στη σωστή κατεύθυνση.</p> <p>3. Τυχόν επιπλέον μέτρα θα μπορούσαν να σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, ενδεικτικά, ένα άμεσο μέτρο θα μπορούσε να είναι η περαιτέρω ενίσχυση στη διαφάνεια και τη συγκρίσιμότητα των δημοσιοποιήσεων των τραπεζών, καθώς και η καθιέρωση τακτικών ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων.</p> <p>4. Μέτρα που αφορούν έμμεσα το τραπεζικό σύστημα είναι όσα σχετίζονται ευρύτερα με την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τη μείωση της ανεργίας. Αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την υιοθέτηση δράσεων και πρωτοβουλιών για την προώθηση της υγιούς επιχειρηματικότητας με εξαγωγικό προσανατολισμό, ανταγωνιστικά και καινοτόμα προϊόντα, αλλά και ποιοτικές και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες. Αυτού του είδους η ανάπτυξη θα είχε πολλαπλά οφέλη για τις τράπεζες, ξεκινώντας από την δημιουργία νέων προϊόντων σχεδιασμένων για να καλύψουν τις ανάγκες αυτών των επιχειρήσεων, τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μακροπρόθεσμες σχέσεις με τους νέους δυναμικούς πελάτες τους, την παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών (λ.χ. ασφαλείων για κινδύνων της επιχείρησης), ακόμη και την επιλογή της άμεσης συμμετοχής τους σε τέτοιες επιχειρήσεις.</p>	<p>Η παρούσα δυσμενής κατάσταση στο Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα <u>οφείλεται στο γεγονός της ελλειπούς ύπαρξης μέτρων</u> κανονιστικού πλαισίου στο παρελθόν. Τα πρόσφατα μέτρα που έχουν παρθεί σε κανονιστικό επίπεδο και αφορούν τη διαχείριση κινδύνων είναι επαρκή. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα οι αρχές θα πρέπει να προσανατολιστούν:</p> <p>1. Στο γεγονός ότι δεν υπάρχει σαφής στρατηγική για το μοντέλο ανάπτυξης του τραπεζικού συστήματος</p> <p>2. Στην αναπροσαρμογή του επιχειρηματικού μοντέλου των Τραπεζών σε σχέση με την παραγωγική τροφογή η οποία ήδη έχει ξεκινήσει να επιτελείται σε συγκεκριμένους κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας και των Βαλκανίων. (πχ από Τριτογενή σε Πρωτογενή τομέα ή Τουρισμό).</p> <p>3. Στην δημιουργία ενός πλαισίου διαχείρισης των προβληματικών δανείων που επιβαρύνουν τους ισολογισμούς των Τραπεζών σύμφωνα με την εμπειρία τρίτων χωρών (πχ δημιουργία Collective Bad Bank).</p>	<p>Κρίνονται επαρκή, ενδεχομένως θα είχε σημασία να αναζητηθούν:</p> <p>1. Περαιτέρω μέτρα προς την κατεύθυνση της όσο δυνατόν γρηγορότερης εκκαθάρισης των στοιχείων των υπό εκκαθάριση ελληνικών τραπεζών.</p> <p>2. Να προωθηθούν πιο ευέλικτες ρυθμίσεις ώστε το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο σε θέματα εκκαθάρισης να επικαιροποιηθεί.</p> <p>3. Να ανακτηθούν από το ΤΧΣ τα κεφάλαια που δόθηκαν σε χρηματοδοτικά κενά των υπό εκκαθάριση τραπεζών προς όφελος των φορολογουμένων και των ιδίων των τραπεζών.</p>	<p>Βάσει της Έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ για το 2012, τα ληφθέντα μέτρα κρίνονται επαρκή, σημειώνεται:</p> <p>1. Το 2012 το τραπεζικό σύστημα δέχθηκε αυξημένες πιέσεις στην κεφαλαιακή επάρκεια και τη ρευστότητά του. Παράλληλα, καταγράφηκε και περαιτέρω χειρότερηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου δανείων των τραπεζών.</p> <p>2. Όπως προκύπτει από την έκθεση Bain &amp; Company που διενεργήθηκε για λογαριασμό της ΤτΕ (2013), το μεγαλύτερο μερίδιο των κόκκινων δανείων προέρχεται από την Αγροτική Τράπεζα (κοντά στα 3,7 δις. ευρώ), ενώ του Ταχυδρομικού Ταμειοτηρίου διαμορφώνονται κοντά στα 1 δις. ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι περίπου το 78% των κόκκινων δανείων των τραπεζών υπό εκκαθάριση αφορά επιχειρηματικά δάνεια, επιπλέον προτείνονται συγκεκριμένες μέθοδοι προκειμένου να ρευστοποιηθούν ή να αναζητηματοδοτηθούν όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.</p> <p>3. Πέραν των ήδη ληφθέντων μέτρων που περιγράφονται στην Έκθεση του Διοικητή της ΤτΕ που θεωρούνται επί της παρούσας επαρκή, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα συνεχίσει να ενεργεί με γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, την προστασία των καταθετών και τη δημιουργία ενός μακροχρόνιου βιώσιμου και ισχυρά κεφαλαιοποιημένου τραπεζικού συστήματος, το οποίο είναι εκ των ων ουκ άνευ για τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας</p>
5ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις θα επηρεάσουν <u>βραχυπρόθεσμα αρνητικά και μακροπρόθεσμα θετικά</u> την αποτελεσματικότητα των ΧΠΠ αλλά και την πραγματική οικονομία, ενδεικτικά:</p> <p>1. Η περιοριστική πολιτική που ακολουθείται, βραχυχρόνια φαίνεται να επηρεάζει αρνητικά την ελληνική οικονομία.</p> <p>2. Ένα υγιές τραπεζικό σύστημα λειτουργεί θετικά για ολόκληρη την οικονομία μίας χώρας, καθώς αποτελεί τον κυριότερο τρόπο διοχέτευσης της πλεονάζουσας ρευστότητας στην οικονομία και τη χρηματοδότηση των παραγωγικών μονάδων της.</p> <p>3. Αν το τραπεζικό σύστημα λειτουργεί αποτελεσματικά επηρεάζει άμεσα την ανάπτυξη μίας υγιούς οικονομίας, αφού έχει τον τρόπο να ελπίζει ορθά τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες που θα χρηματοδοτηθούν, μειώνοντας έτσι τον ηθικό κίνδυνο (moral hazard) και τις λανθασμένες επιλογές (adverse selection) στο οικονομικό σύστημα.</p>	<p>Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις θα <u>επηρεάσουν θετικά</u> την αποτελεσματικότητα των τραπεζικού συστήματος δεδομένου ότι:</p> <p>1. Θα αποσυμπεστούν οι πιέσεις λόγω μη-εξυπηρετούμενων δανείων με θετική επίπτωση στην κερδοφορία και στο κόστος χρήματος.</p> <p>2. Τα ανωτέρω σε συνδυασμό με την αναμενόμενη επιτάχυνση της Ελληνικής Οικονομίας μπορούν να οδηγήσουν σε ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις τράπεζες με αυτό-ανατροφοδοτούμενες θετικές επιπτώσεις για την οικονομία γενικότερα.</p> <p>Σημειώνεται ότι:</p> <p>1. Πολύ δύσκολα όμως η οποία ανάπτυξη στην πραγματική οικονομία της χώρας θα προέλθει από τη χρηματοδότηση του τραπεζικού τομέα. Με το μοντέλο που ακολουθείται μέχρι σήμερα, οι κρατικές επιχορηγήσεις και χρηματοδοτήσεις χρησιμοποιούνται ως κινητήριο μοχλός για ανάπτυξη. Στο παρελθόν όμως αυτό το μέτρο δεν είχε τα ποσοθέματα αποτελέσματα καθώς δεν συνδυάστηκε με την κατάλληλη επιχειρηματικότητα και την ανάληψη κινδύνου.</p>	<p>Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις και ειδικότερα οι ρυθμίσεις που αφορούν στην διατήρηση ελάχιστων κεφαλαιακών αποθεμάτων μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής βαθμίδας, κρίνεται ότι θα επηρεάσουν θετικά την αποτελεσματικότητα των ελληνικών ΧΠΠ και κατ' επέκταση της πραγματικής οικονομίας της χώρας.</p>	<p>Βάσει δημοσιευμένης δήλωσης αρμόδιου στελέχους της ΤτΕ, <u>τα ληφθέντα μέτρα κρίνονται επεμβαλλόμενα και ότι θα έχουν θετική επίδραση</u>, σημειώνεται:</p> <p>1. Ένα νέο εποπτικό πλαίσιο επηρεάζει, βεβαίως, τη λειτουργία τραπεζών και τελικά την πραγματική οικονομία. Η κριτική ενάντια σε ένα πιο αυστηρό εποπτικό πλαίσιο συνοψίζεται στην άποψη ότι αν αυξηθούν οι απαιτήσεις θα αυξηθεί το κόστος χρηματοδότησης και η χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας από τις τράπεζες θα μειωθεί, με αποτέλεσμα να επιβραδυνθεί η ανάπτυξη και να μειωθεί το προϊόν της οικονομίας.</p> <p>2. Θα πρέπει να συνεκτιμάται το όφελος από τη μείωση της πιθανότητας επέλευσης νέας κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά και της έντασης μιας τέτοιας κρίσης εάν αυτή επέλθει.</p> <p>3. Σε εκθέσεις της BIS αναφέρεται ότι η μακροχρόνια επίπτωση αύξησης του Δείκτη Περιουσιακών Στοιχείων Μετόχων, από 7% σε 8% του Σ.Κ.Ε., συνοδευόμενη από κάλυψη των προβλεπόμενων από τη Βασιλεία III δεικτών ρευστότητας εκτιμάται ότι οδηγεί σε καθαρό όφελος αύξησης του προϊόντος ανερχόμενο σε 1,23% σε σχέση με την μακροχρόνια τάση αυτού.</p> <p>4. Η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας δεν εκδίδει διατάξεις που έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα.</p>

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

Α/Α	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΜΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΕΕΤ	ΤτΕ
6ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>1.Κρίνεται ότι η διατήρηση του ελληνικού και του ιδιωτικού χαρακτήρα των τραπεζικών ιδρυμάτων της χώρας είναι μία πρόκληση για τους μετόχους, τις διοικήσεις και τους εργαζόμενους των ελληνικών τραπεζών, εκτιμάται ότι στις περισσότερες περιπτώσεις θα επιτευχθεί ο στόχος.</p> <p>2.Για τις τράπεζες που θα χάσουν τον ιδιωτικό χαρακτήρα τους, εκτιμάται ότι είναι πολύ πιθανό να μην παραμείνουν ελληνικές.</p> <p>3.Παραμένει όμως μία δύσκολη πορεία που εξαρτάται και από άλλες ευρύτερες εξελίξεις και συγκυρίες, ενός μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος.</p> <p>4.Το αν θα παραμείνουν ελληνικές αυτές οι τράπεζες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Αν η οικονομία συνεχίσει να βρίσκεται σε κρίση ή όσο οι προοπτικές διεξόδου από αυτήν δεν είναι σαφείς, είναι αρκετά πιθανό να μην εκδηλωθεί ενδιαφέρον γι' αυτές τις τράπεζες, αφού μία επένδυση θα περιλαμβάνει υψηλό κίνδυνο με αβέβαια αποτελέσματα ως προς την απόδοση της.</p> <p>5.Από την ως τώρα εμπειρία φαίνεται ότι οι <u>ιδιωτικές τράπεζες έχουν λειτουργήσει αποτελεσματικά</u>, είναι ευέλικτες και σχεδιάζουν προϊόντα που καλύπτουν τις ανάγκες των πελατών τους, διαθέτουν αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης κινδύνων, ενώ το ανθρώπινο δυναμικό τους διαθέτει υψηλά προσόντα.</p> <p>6.Εφόσον όμως διασφαλίζονται οι κατάλληλες προϋποθέσεις όπως λ.χ. υπάρχουν αποτελεσματικές διοικήσεις, οι τράπεζες αφήνονται να λειτουργήσουν χωρίς παρεμβάσεις, οι αποφάσεις λαμβάνονται με ορθά κριτήρια, αν η εποπτεία είναι αποτελεσματική και ο ανταγωνισμός λειτουργεί, ο χαρακτήρας των τραπεζών (ιδιωτικός ή δημόσιος) δεν έχει ιδιαίτερη σημασία.</p>	<p>1.<u>Βραχυπρόθεσμα τα Ελληνικά Τραπεζικά Ιδρύματα έχουν την δυνατότητα να διατηρήσουν τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα</u> μέσω της τρέχουσας διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης.</p> <p>2.Αν υπάρξει ανάπτυξη στην Ελλάδα και υπάρξει ικανοποιητική κερδοφορία στις τράπεζες, τότε το ελληνικό και διεθνές επιχειρηματικό κεφάλαιο θα συμμετάσχει και πάλι σε αυτές.</p> <p>3.Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα όμως η μεγάλη συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό τους κεφάλαιο και η προοπτική πώλησης του συγκεκριμένου ποσοστού <u>δεν εγγυάται ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα διατηρήσουν τον ελληνικό τους χαρακτήρα</u>.</p> <p>4.Η Ελληνική Οικονομία έχει ανάγκη την ύπαρξη ιδιωτικών τραπεζών για τους ίδιους λόγους για τους οποίους κάθε οικονομία <u>έχει ανάγκη την ύπαρξη ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας</u>. Το κίνητρο του ιδιώτη για επίτευξη υπεραξίας στην τραπεζική του επένδυση θα οδηγήσει σε ορθολογική διαχείριση των χρήσεων κεφαλαίου, σε αποτελεσματική επιλογή και κατανομή του εργατικού δυναμικού και στον περιορισμό εξωτερικών επιδράσεων.</p> <p>5.Είναι καθαρά θέμα άσκησης της διοίκησης και η διαφορά του πως αυτή ασκείται σε ιδιωτική τράπεζα από ότι σε δημόσια. Η ανάπτυξη των δημόσιων και των ιδιωτικών τραπεζών κατά τις τελευταίες δεκαετίες μας έχει διδάξει πολλά, αρκετά εκτιμούμε για την αποφυγή περαιτέρω λαθών στο μέλλον.</p>	<p>1.Κρίνεται ότι δεν θα πρέπει να τίθεται θέμα ελληνικότητας η μη, εξάλλου ακόμη και στην παρούσα δυσμενή συγκυρία γνωρίζουμε ότι στην μετοχική σύνθεση των ελληνικών τραπεζών συμμετέχουν με σημαντικά κεφάλαια ξένοι θεσμικοί επενδυτές, το μείζον είναι να έχουμε υγιή ΧΠ, καθότι αυτά δραστηριοποιούνται στην ελληνική οικονομία, τα αντλούμενα κεφάλαια απ' όπου και αν προέρχονται θα λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά στην ανάπτυξη της.</p>	<p>Δεδομένου του ερώτημα που τίθεται ανωτέρω, περιέχει ιδιαίτερα ευαίσθητα και ακανθώδη θέματα τα οποία εκφεύγουν της στενής υπηρεσιακής αρμοδιότητας των ερωτώντων, και δεδομένου ότι δεν έχουν την εξουσιοδότηση να απαντήσουν εκ μέρους την ΤτΕ, κρίνεται σκόπιμο να μην αναλυθούν.</p>
7ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>Οι περιπτώσεις της Ελλάδας και της Κύπρου είναι διαφορετικές. Στην Ελλάδα έχουν ήδη γίνει πολλές ενέργειες για την αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα με στόχο την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και της ομαλής του λειτουργίας. Μεταξύ αυτών αναφέρονται:</p> <p>1. Οι συγχωνεύσεις για τις οποίες έγινε λόγος πιο πάνω,</p> <p>2. Έχουν ολοκληρωθεί οι ασκήσεις προσδιορισμού των κεφαλαιακών αναγκών</p> <p>3. Τα προγράμματα επαναγοράς υβριδικών τίτλων και ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης, πράξεις που έχουν ενισχύσει τα κύρια βασικά ίδια κεφάλαια των τραπεζών,</p> <p>4. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν συμφωνήσει στο πακέτο ανακεφαλαιοποίησης και για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες και η διαδικασία θα ολοκληρωθεί σύντομα. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω εκτιμάται ότι οι καταθέσεις στην Ελλάδα <u>είναι ασφαλείς</u>.</p>	<p>1. Αναφορικά με τις υφιστάμενες απώλειες των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα οι καταθέσεις <u>είναι ασφαλείς</u> λόγω του πλαισίου κεφαλαιακής ενίσχυσης που έχει συσταθεί για τις Ελληνικές Τράπεζες.</p> <p>2. Αναφορικά με μελλοντικές απώλειες, δεδομένου του Ευρωπαϊκού νεοσυσταθέντος πλαισίου συμμετοχής των μεγάλων καταθετών στις διασώσεις τραπεζών, οι καταθέσεις στις Ελληνικές Τράπεζες είναι ασφαλείς όσο ασφαλείς είναι οι καταθέσεις στις λοιπές Ευρωπαϊκές Τράπεζες.</p> <p>3. Σε περίπτωση όπου η κρίση γίνει πάλι πιο έντονη, τότε ίσως οι καταθέσεις θεθούν πάλι στο επίκεντρο για την εξεύρεση λύσης για την έξοδο από την κρίση</p> <p>4. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι καταθέσεις είναι τα μόνα κεφάλαια που έχουν διαθέσιμα οι εποπτικοί φορείς και οι τράπεζες προς «αξιοποίηση».</p>	<p>Οι περιπτώσεις της Ελλάδας και της Κύπρου είναι διαφορετικές, μιας και στην Ελληνική περίπτωση <u>έχουν ήδη παρθεί επαρκή μέτρα αντιμετώπισης</u> οποιουδήποτε προβλήματος προκειμένου να διασφαλιστούν οι καταθέσεις τυχόν προβληματικών ΧΠ. Κατά συνέπεια οι καταθέσεις των ελληνικών ΧΠ <u>είναι ασφαλείς</u>.</p>	<p>Βάσει της Έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ για το 2012, σημειώνεται: <u>Οι πιέσεις στη ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων εντάθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2012, εξαιτίας:</u></p> <p>1. Της εκροής καταθέσεων από επιχειρήσεις και νοικοκυριά και 2. Της μείωσης της αξίας και του εύρους των αποδεκτών εξασφαλίσεων έναντι των οποίων τα πιστωτικά ιδρύματα δύνανται να αντλούν ρευστότητα από το Ευρωσύστημα ή και μέσω έκτακτης χρηματοδότησης με ευθύνη της Τράπεζας της Ελλάδος. Έπειτα απο τα ανωτ' έρω σημειώνεται ότι:</p> <p>1. Οι πιέσεις επί της ρευστότητας αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά με την παροχή αναχρηματοδότησης από την Τράπεζα της Ελλάδος έναντι προσφοράς επαρκών εξασφαλίσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα.</p> <p>2. Αξίζει ωστόσο να μνημονευθεί ότι, παρά αυτές τις εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, οι ενέργειες της Πολιτείας και της Τράπεζας της Ελλάδος <u>εξασφάλισαν ότι κανένας καταθέτης δεν έχασε ούτε ένα ευρώ από τις αποταμιεύσεις του</u>.</p> <p>3. Αποτελεί επίσης επίτευγμα το γεγονός ότι ικανοποιήθηκε πλήρως και χωρίς τεχνικά προβλήματα η ζήτηση μετρητών εκ μέρους του κοινού, μολονότι όχι μόνο ο ρυθμός αύξησης της ζήτησης τραπεζογραμματίων δεν ήταν ομαλός, αλλά και παρατηρήθηκαν αλλεπάλληλες εξάρσεις εκρών χρηματικού</p>



**ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

Α/Α	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΜΗ ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ	ΕΕΤ	ΤτΕ
8ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>1. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το τελευταίο διάστημα φαίνεται να ανακτά την αξιοπιστία του και να <u>αυξάνει τις εισροές καταθέσεων</u>.</p> <p>2. Η τάση θα συνεχίσει, ειδικά για όσα τραπεζικά ιδρύματα έχουν πείσει ότι οι διοικήσεις τους λειτουργούν αποτελεσματικά με συνέπεια να έχουν ανταποκριθεί καλά στην κρίση ως τώρα.</p>	<p>Την δεδομένη χρονική στιγμή παρατηρείται γενικότερα <u>εισροή καταθέσεων</u> στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, η οποία όμως αφενώς αντισταθμίζεται:</p> <p>1. Από την συνεχή εξάντληση της καταθετικής βάσης από τα νοικοκυριά τα οποία αδυνατούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους ενώ αφετέρου η εισροή εσπάζεται κυρίως στα συστημικά πιστωτικά ιδρύματα τα οποία στην αντίληψη του κόσμου θεωρούνται ως πιο «ασφαλή».</p> <p>2. Η τάση στο μέλλον θεωρώ ότι θα <u>συνεχίσει να είναι ανοδική</u> λόγω του πλαισίου κεφαλαιακής ενίσχυσης που έχει συσταθεί για τις Ελληνικές Τράπεζες.</p>	<p>Μέχρι και τα τέλη του 03.2013 διαπιστώνεται <u>εισροή καταθέσεων</u> στο Ελληνικό ΧΠΣ, αυτό αποδίδνύει περίτρανα ότι πλέον οι καταθέτες των Ελληνικών ΧΠΣ έχουν μια "απάθεια" και "ανοσία" στις αρνητικές ειδήσεις, χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι την ίδια στιγμή σημειώνονταν τα γεγονότα κουρέματος των καταθέσεων σε δύο Κυπριακά ΧΠΠ. Η τάση στο μέλλον εκτιμάται <u>ανοδική</u>.</p>	<p>Βάσει της Έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ για το 2012, σημειώνεται: 1. Ηδη η σταδιακή επιστροφή των καταθέσεων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων αποτελεί ένα πρώτο σημάδι θετικής αποτίμησης των εξελίξεων στο τραπεζικό σύστημα.</p> <p>2. Η <u>συνέχιση της επιστροφής των καταθέσεων</u> και η ολοκλήρωση της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης που έχει δρομολογηθεί για τους πρώτους μήνες του 2013 θα συντελέσουν, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, σε βαθμιαία αποκατάσταση της πρόσβασης των ελληνικών τραπεζών στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων.</p> <p>3. Γενικότερα, η αποκατάσταση της κεφαλαιακής επάρκειας και η ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών δημιουργούν τις προϋποθέσεις για ενίσχυση της προσφοράς τραπεζικών πιστώσεων ώστε να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση της παραγωγής, των επενδύσεων και των εξαγωγών, εξέλιξη που θα συμβάλει στην εδραίωση συνθηκών διατηρήσιμης ανάπτυξης.</p>
9ο ΕΡΩΤΗΜΑ	<p>1. Φαίνεται ότι μεγάλο τμήμα των προβλημάτων που σχετίζεται με την εμπιστοσύνη στις ελληνικές τράπεζες <u>έχει αποκατασταθεί</u> κάτι που επιβεβαιώνεται από την επιστροφή των καταθέσεων, μετά την μεγάλη εκροή που παρατηρήθηκε τα προηγούμενα έτη, αλλά και την αποκλιμάκωση των επιτοκίων τους. Επομένως το βραχυπρόθεσμο μέλλον των Ελληνικών ΧΠΠ φέρεται θετικό.</p> <p>2. Όμως, το τραπεζικό σύστημα έχει να αντιμετωπίσει αρκετές προκλήσεις στο άμεσο μέλλον. Η σημαντικότερη από αυτές είναι η διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης και η επιτυχής κάλυψη του 10% της ιδιωτικής συμμετοχής στις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου των συστημικών τραπεζών και η εξεύρεση των κεφαλαίων για τις υπόλοιπες τράπεζες.</p> <p>3. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η ολοκλήρωση των συγχωνεύσεων που βρίσκεται σε εξέλιξη, και συνακόλουθα η επανυποβολή των business plans, που θα πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να συμπεριλάβουν τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται από τις συγχωνεύσεις.</p>	<p>Βραχυπρόθεσμο το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα:</p> <p>1. Θα ακολουθησει μια <u>τάση αναδιοργάνωσης και συγκέντρωσης</u> η οποία θα <u>επιδράσει επιβραδυντικά στην αναμενόμενη επανεκκίνηση της ροής κεφαλαίων προς την πραγματική οικονομία</u>.</p> <p>2. Μετά, ανάλογα και με την ανάπτυξη ή μη της ελληνικής οικονομίας θα έχουμε αλλαγή της στρατηγικής του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είτε με επίκεντρο την ιδιωτική πρωτοβουλία είτε πλήρως με δημόσια χαρακτηριστικά</p> <p>3. Επιπλέον, όσο διαρκεί η ύφεση τα πιστωτικά ιδρύματα θα συνεχίσουν να ταλαιπωρούνται από αύξηση των καθυστερήσεων και μείωση των καταθέσεων με αρνητικές συνέπειες για την κερδοφορία τους.</p>	<p>Βραχυπρόθεσμο το μέλλον του Ελληνικού ΧΠΣ <u>κρίνεται αισιόδοξο</u>, λόγω του ότι ήδη παίρνονται αποφάσεις εξυγίανσης. Επιπλέον μετά την ανακεφαλαιοποίηση των ΧΠΠ, εκτιμάται ότι θα ακολουθηθεί μια σειρά μέτρων προς την κατεύθυνση περαιτέρω μείωσης του λειτουργικού τους κόστους.</p>	<p>Βάσει της Έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ για το 2012, σημειώνεται: 1. <u>Κομβικής σημασίας για το μέλλον του τραπεζικού συστήματος</u> αποτέλεσαν η ολοκλήρωση της μεταβατικής ανακεφαλαιοποίησης των συστημικών τραπεζών (κατ' αλφαβητική σειρά αυτές είναι: η Alpha Bank, η Eurobank, η Εθνική Τράπεζα και η Τράπεζα Πειραιώς) και η σταδιακή προσαρμογή του συστήματος, μέσω εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης και της αξιοποίησης συνεργειών, στις νέες συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί</p>

Από την ανωτέρω εμπειρική πρωτογενή έρευνα προκύπτει ότι:

α) Όλες οι πλευρές, τείνουν να συμφωνούν ότι η υιοθέτηση των νέων ρυθμίσεων είναι επιβεβλημένες και ότι θα λειτουργήσουν μέσο-μακροπρόθεσμα προς όφελος της σταθερότητας και της αποτελεσματικότητας του Ελληνικού ΧΠΣ συστήματος.

β) Όλες οι πλευρές, καθιστούν αναπόφευκτο το γεγονός ότι θα πρέπει να υπάρξει εξορθολογισμός των λειτουργικών δαπανών του Ελληνικού ΧΠΣ, ώστε να εξοικονομηθούν κεφάλαια, απαραίτητα, για την χρησιμοποίησή τους στις κεφαλαιακές τους ανάγκες, όπως αυτές επιτάσσονται από τις πρόσφατες οδηγίες. Θεωρείται βέβαιο ότι θα υπάρξει σύντομα περαιτέρω περιοριστική πολιτική στις αποδοχές του προσωπικού των Ελληνικών ΧΠΙ.

γ) Στην περίπτωση του επιπέδου του κινδύνου που εμπεριέχεται από την συγκέντρωση του Ελληνικού ΧΠΣ, από τα στελέχη των συστημικών ΧΠΙ καθώς και από την άποψη του ειδικού συμβούλου της ΕΕΤ και της επίσημη θέσης του Διοικητή της ΤτΕ, προκύπτει ότι μειώνεται ο κίνδυνος, άποψη που αντικρούεται από τα στελέχη των μη συστημικών ΧΠΙ, μιας και θεωρούν αφενός ότι, από τη μέχρι τώρα διεθνής εμπειρία, μπορεί αυτό να ισχύει για τις συστημικές τράπεζες διεθνώς, αλλά στην περίπτωση του Ελληνικού ΧΠΣ ένα νέο συστημικό σοκ, αυξάνει τον κίνδυνο μετάδοσης μεταξύ λίγων ΧΠΙ, μιας και θα υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ αυτών.

δ) Όλες οι πλευρές, θεωρούν ότι τα μέτρα που έχουν παρθεί για την διάσωση του Ελληνικού ΧΠΣ είναι επαρκή, επιπροσθέτως δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην λήψη επιπρόσθετων μέτρων προς την κατεύθυνση επιτάχυνσης της εκκαθάρισης των χαρτοφυλακίων των προβληματικών τραπεζών, αλλά και την απορρόφηση των επικείμενων προβληματικών δανείων που ενδεχομένως να προκύψουν στα Ενεργητικά των Ελληνικών ΧΠΙ στο άμεσο μέλλον, λόγω της παρατεταμένης ύφεσης, προτείνοντας συγκεκριμένες λύσεις. Επιπλέον καθίσταται σαφές ότι συντελείται ήδη αλλαγή του μοντέλου ανάπτυξης των εργασιών των Ελληνικών ΧΠΙ που συμβάλλει στην προώθηση της υγιούς επιχειρηματικότητας με εξαγωγικό προσανατολισμό, ανταγωνιστικών και καινοτόμων προϊόντων, αλλά και ποιοτικές και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες.



ε) Όσον αφορά την επίδραση των υπό υιοθέτηση κανόνων τόσο στην αποτελεσματικότητα των ΧΠΙ όσο και στην πραγματική οικονομία της χώρας, εκτιμάται από το σύνολο των ερωτώντων ότι μεσο-μακροπρόθεσμα θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα, με την διαφορά ότι βραχυπρόθεσμα μπορεί να υπάρχει μια δυσκολία από τις Ελληνικές τράπεζες λόγω της αδυναμίας εξεύρεσης απαραίτητων κεφαλαίων, στοιχείο που διαφαίνεται να θεραπεύεται μέσω της τρέχουσας διαδικασίας ανακεφαλοποίησης.

στ) Όσον αφορά στο αν μετά από την τρέχουσα διαδικασία ανακεφαλοποίησης, τα Ελληνικά ΧΠΙ θα κατορθώσουν να διατηρήσουν παράλληλα των ιδιωτικό και Ελληνικό του χαρακτήρα κρίνεται, από σχεδόν όλες τις πλευρές που πήραν θέση στο συγκεκριμένο ερώτημα, ότι αυτό βραχυπρόθεσμα είναι εφικτό σε μεγάλο βαθμό, επιπροσθέτως σημειώνεται ότι μέσο-μακροπρόθεσμα και ειδικότερα για τα ΧΠΙ, που το ΤΧΣ θα συμμετέχει σε μεγάλο ποσοστό ως βασικός μέτοχος, αναμένεται ότι θα χάσουν για ένα μεταβατικό διάστημα αφενός τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα και αφετέρου ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να περάσουν εξ ολοκλήρου σε ξένους θεσμικούς επενδυτές. Κατά γενική ομολογία η εξέλιξη αυτή θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Αν η οικονομία συνεχίσει να βρίσκεται σε κρίση ή όσο οι προοπτικές διεξόδου από αυτήν δεν είναι σαφείς, είναι αρκετά πιθανό να μην εκδηλωθεί ενδιαφέρον γι' αυτές τις τράπεζες, μιας και όλοι γνωρίζουμε από την θεωρία του χαρτοφυλακίου ότι μία επένδυση που θα περιλαμβάνει υψηλό κίνδυνο με αβέβαια αποτελέσματα ως προς την απόδοση της δεν προτιμάται.

Επιπλέον υπάρχει σαφείς τοποθέτηση υπέρ του ιδιωτικού χαρακτήρα των ΧΠΙ, συγκεκριμένα τονίζουν ότι από την ως τώρα διεθνή εμπειρία προκύπτει ότι οι ιδιωτικές τράπεζες έχουν λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά, είναι πιο ευέλικτες και σχεδιάζουν προϊόντα που καλύπτουν τις ανάγκες των πελατών τους, διαθέτουν αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης κινδύνων, ενώ το ανθρώπινο δυναμικό τους διαθέτει υψηλά προσόντα.

Παράλληλα δεν τοποθετούνται αρνητικά και στο αντίθετο σενάριο, με την προϋπόθεση όμως ότι θα διασφαλίζονται οι κατάλληλες προϋποθέσεις όπως π.χ. να υπάρχουν αποτελεσματικές διοικήσεις, να ασκείται η λειτουργία τους χωρίς παρεμβάσεις, οι αποφάσεις να λαμβάνονται με ορθά κριτήρια.

Εν κατακλείδι, σημειώνεται ότι εφόσον η εποπτεία είναι αποτελεσματική και ο ανταγωνισμός λειτουργεί, ο χαρακτήρας των τραπεζών (ιδιωτικός ή δημόσιος, Ελληνικός ή μη) δεν έχει ιδιαίτερη σημασία μιας και αυτό θα είναι ούτως ή άλλως προς όφελος της οικονομίας της χώρας.

η) Όλες οι πλευρές, θεωρούν ότι οι καταθέσεις που τηρούνται στα Ελληνικά ΧΠΙ μετά και από τα πρόσφατα «επαρκή» μέτρα που ήδη εφαρμόζονται, είναι εξασφαλισμένες.

Παράλληλα όμως σημειώνεται ότι η παρατεταμένη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην Ευρώπη και η συνεχής τροποποίηση του κανονιστικού πλαισίου δεν δίδει περιθώριο για εφησυχασμό. Χαρακτηριστικά αναφέρεται, ότι σε περίπτωση που η κρίση γίνει πάλι πιο έντονη, τότε ίσως οι καταθέσεις να τεθούν και πάλι στο επίκεντρο, για την εξεύρεση λύσης, για το λόγο αυτό τα Ελληνικά ΧΠΙ οφείλουν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις εκείνες ώστε να μην χρειαστούν εκ νέου «διάσωση» και κατ' επέκταση θα πρέπει να προφυλάσσουν τις τηρούμενες καταθέσεις τους, μιας και κατά γενική ομολογία, είναι τα μόνα κεφάλαια που έχουν διαθέσιμα προς άμεση «αξιοποίηση».

θ) Όλες οι πλευρές, το τρέχον διάστημα, διαπιστώνουν εισροή καταθέσεων, με την διαφορά ότι η εισροή εστιάζεται κυρίως στα συστημικά πιστωτικά ιδρύματα τα οποία στην αντίληψη του κόσμου θεωρούνται ως πιο «ασφαλή». Παράλληλα συγκλίνουν ότι και στο μέλλον η τάση θα είναι ανοδική μιας και μέσα από την διαδικασία ανακεφαλοποίησης και την υιοθέτηση πιο αυστηρών εποπτικών κανόνων, ανακτάται η αξιοπιστία του Ελληνικού ΧΠΣ.

Παράλληλα σημειώνεται σημαντική «διάβρωση» της καταθετικής βάσης των ΧΠΙ, ως αποτέλεσμα της επιθετικής φορολογικής, και περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που ακολουθείται από το Ελληνικό κράτος τα τελευταία έτη.

ι) Στο ερώτημα για το πως προβλέπεται το βραχυπρόθεσμο μέλλον του Ελληνικού ΧΠΣ, επικρατεί η άποψη ότι για τα επόμενα 2-3 έτη θα τηρηθεί μια τάση αναδιοργάνωσης και συγκέντρωσης με συνεχείς ανακεφαλαιοποιήσεις και με το ΤΧΣ σε κεντρικό ρόλο.

Επιπλέον όσο διαρκεί η ύφεση τα πιστωτικά ιδρύματα θα συνεχίσουν να ταλαιπωρούνται από αύξηση των καθυστερήσεων και μείωση των καταθέσεων με αρνητικές συνέπειες για την κερδοφορία τους.

Στην συνέχεια, ανάλογα και με την ανάπτυξη ή μη, της ελληνικής οικονομίας θα έχουμε αλλαγή της στρατηγικής του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, είτε με επίκεντρο την ιδιωτική πρωτοβουλία είτε με δημόσια χαρακτηριστικά.

### 5.3. Στόχοι και ωφέλειες από την υιοθέτηση των νέων κανόνων

Όπως προαναφέραμε η εφαρμογή του νέου εποπτικού πλαισίου που προτείνεται από την Επιτροπή θα γίνει σταδιακά από το 2013 και σε βάθος εξαετίας, το γεγονός αυτό αποτελεί θετική εξέλιξη, ειδικά κατά την τρέχουσα δυσμενή οικονομική συγκυρία που διανύουν οι ελληνικές τράπεζες, καθώς θα έχουν τον απαιτούμενο χρόνο για να εφαρμόσουν τους νέους κανόνες, λόγω του ότι η υιοθέτηση τους συνεπάγεται μεγάλο κόστος στην λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών. Η ύπαρξη επαρκούς χρόνου προσαρμογής ήταν, συνεπώς, αναγκαία, αν και το υπάρχον χρονικό περιθώριο της εξαετίας αμφισβητείται από πολλούς για την περίπτωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος. Χαρακτηριστική είναι η παρατήρηση ότι:

*“Η διαφορετική εμπειρία της Ελλάδας, αλλά και οι διαφορετικές ανάγκες της οικονομίας της, εισηγούνται ότι οι όποιες αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο και αν προκριθούν, θα πρέπει να υπάρχει περιθώριο προσαρμογής στις ιδιαίτερες συνθήκες της χώρας. Ένας κώδικας οδικής κυκλοφορίας - γιατί το θεσμικό πλαίσιο είναι ο κ.ο.κ. του χρηματοοικονομικού συστήματος, όσο καλός και αν είναι, δεν μπορεί να είναι εξ ίσου κατάλληλος για όλες τις χώρες”<sup>68</sup>.*

Μια άλλη ωφέλεια από την επιβολή των νέων κανόνων, που από πολλούς μπορεί να θεωρηθεί και επικίνδυνη, είναι το γεγονός ότι σε ένα περιβάλλον υπερβολικής ρύθμισης πνίγεται η διάθεση για ρίσκο και επενδύσεις σε χρηματοπιστωτικές καινοτομίες. Η περίπτωση βέβαια των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων θα λέγαμε ότι διέφερε από την παγκόσμια τάση, καθώς μέχρι και σήμερα κινούνταν κυρίως στα πλαίσια της παραδοσιακής λιανικής τραπεζικής ενώ ποτέ δεν είχαν εκτεθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό, σε κινδύνους πολύπλοκων χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Οπότε ένα καλά προστατευμένο και ρυθμισμένο τραπεζικό σύστημα, σίγουρα και πιο αποτελεσματικό, θα αποκτήσει και πάλι την εμπιστοσύνη των δυνητικών επενδυτών και των καταθετών, δημιουργώντας μια στέρεα βάση ενός υγιούς χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος για την χώρας μας.

---

<sup>68</sup> Αντζουλάτος Α. (2011) «Τραπεζική - τάσεις (πριν) και προοπτικές (μετά την κρίση), στον συλλογικό τόμο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών « Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα»

## 6. Συμπεράσματα

Η σημερινή κατάσταση του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι το αποτέλεσμα μιας πρωτοφανούς οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης που έπληξε το σύνολο του τραπεζικού τομέα. Τα κενά των πρόσφατων συμφώνων εποπτείας, η πρόκληση της μεγιστοποίησης των κερδών και της υπερβολικής ανάληψης κινδύνων εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων και η ανεξέλεγκτη δράση των χρηματοπιστωτικών αγορών, των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και εν γένει του διασυνοριακού πλέγματος συναλλαγών ανέδειξαν για ακόμη μια φορά την ανάγκη δημιουργίας ενός ακόμη πιο αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, άμεσα επιβεβλημένο σε βάθος επταετίας. Τέλος, εξηγώντας περαιτέρω την παραπάνω έννοια της πρωτοφανούς οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης και κλείνοντας την παράγραφο, θα λέγαμε ότι η παγκόσμια ιστορία των κρίσεων μας έχει διδάξει πως οι κρίσεις δεν προβλέπονται και πως όσο βαδίζουμε προς το παρόν, τα “σοκ” των κρίσεων είναι πιο ισχυρά και πιο δύσκολα αντιμετωπίσιμα. Καθώς, οι χρηματοπιστωτικές καινοτομίες κινούνται γρηγορότερα από τις ρυθμιστικές, εποπτικές και νομοθετικές αρχές, είναι υπερβολή να αναμένει κανείς ότι το τραπεζικό σύστημα θα θωρακιστεί τέλεια.

Διενεργώντας μια συνολική επισκόπηση των πρόσφατων συμφωνιών για την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στα πλαίσια της Βασιλείας αλλά και των άλλων οργανώσεων, διαφαίνεται ξεκάθαρα, από τον εντυπωσιακό αριθμό και το εύρος των μέτρων που έχουν προταθεί, ότι έχει τεθεί το στοίχημα της περιφρούρησης της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η επιβολή των μέτρων αυτών θα επιφέρει αναπόφευκτα σημαντικά κόστη στη λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων με συνακόλουθες συνέπειες στην κερδοφορία τους και ενδεχομένως κάποια από αυτά τα μέτρα να τροποποιηθούν εν τέλει. Στο δε παρασκήνιο της τρέχουσας μεταρρύθμισης, εκτυλίσσεται μια σύγκρουση μεταξύ των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των ρυθμιστικών αρχών, οι οποίοι πιέζουν αμφότεροι, οι μεν για τον περιορισμό και την αποφυγή νέων ρυθμιστικών υποχρεώσεων, και οι δε για την προώθηση νέων νομοθετικών πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το γεγονός όμως ότι οι διαφορετικές απόψεις αναμετρώνται και ζυμώνονται προς την κατεύθυνση της γενικής και ολοκληρωμένης κάλυψης τόσο των αγορών όσο και του συνόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθιστά σαφή τα μακροπρόθεσμα οφέλη. Θιασώτες της ανάγκης νέας αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι εποπτικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κυβερνήσεις και πολιτικά

κόμματα, διεθνείς οργανισμοί και διανοούμενοι, οι απόψεις των οποίων συγκλίνουν όλες στην επιβολή και υιοθέτηση ενός αποτελεσματικότερου εποπτικού κανόνα.

Αναφορικά με τις ελληνικές τράπεζες και έχοντας ως βάση την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, μπορούμε να πούμε ότι πριν το ξέσπασμα της δημοσιονομικής κρίσης της χώρας, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είχε ικανοποιητικούς δείκτες αποδοτικότητας, κερδοφορίας και κεφαλαιακών απαιτήσεων. Με το ξέσπασμα της κρίσης οι ελληνικές τράπεζες συνεχίζουν να αντέχουν στις πιέσεις, η ένταση και η διάρκεια της ύφεσης όμως, οι περιορισμοί που τα συνεχόμενα προγράμματα προσαρμογής υποδεικνύουν, η ανέφικτη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές και οι συνέπειες που συνεπάγονται αυτών (μια εξ αυτών τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια), κλυδωνίζουν τις συνθήκες ρευστότητας και κεφαλαίου.

Από τον Οκτώβριο του 2011 έως και το Φεβρουάριο του 2013, επτά μεγάλες τράπεζες οδηγήθηκαν σε εκκαθάριση προκειμένου να διασωθούν, μεταξύ των οποίων η ΑΤΕ, τον Ιούλιο του 2012, αφήνοντας πίσω της 5,6 δις καθαρού ενεργητικού για εκκαθάριση. Τα υφιστάμενα πλαίσια και οι πρακτικές που ακολουθήθηκαν, αποδείχθηκε ότι δεν ήταν ικανά από μόνα τους να δώσουν την λύση της κρίσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οπότε και χρειάστηκαν εξωτερικές συστάσεις ενίσχυσης του υπάρχοντος νομικού και εποπτικού πλαισίου προκειμένου να υπάρξει εναρμόνιση με τις διεθνείς πρακτικές.

Πρόσφατη έκθεση που ανατέθηκε σε ομάδα εξωτερικών εμπειρογνομόνων της Bain & Company<sup>69</sup> για λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος έδειξε ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα πάσχει καθώς :

1. Εκλείπει η σαφής κατάτμηση του χαρτοφυλακίου και αντίστοιχα στοχευόμενων στρατηγικών ανά τμήμα του χαρτοφυλακίου
2. Είναι ανύπαρκτες οι εξειδικευμένες ομάδες διαχείρισης κινδύνων, απουσιάζουν ειδικές ομάδες διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και υπάρχουν σοβαρά λειτουργικά ζητήματα.
3. Εκλείπουν πληροφοριακά συστήματα παρακολούθησης των επιδόσεων
4. Διαπιστώνεται μη ευελιξία - πολυπλοκότητα στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο σε θέματα εκκαθάρισης των τραπεζικών ιδρυμάτων

---

<sup>69</sup> [http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report\\_to\\_the\\_Bank\\_of\\_Greece.pdf](http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_to_the_Bank_of_Greece.pdf)

Έπειτα, από τα ανωτέρω το επόμενο στοίχημα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος πέραν της τρέχουσας διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης, καθίσταται σαφές ότι θα είναι η όσον το δυνατόν αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των υπό εκκαθάριση προβληματικών χαρτοφυλακίων των τραπεζικών ιδρυμάτων, καθώς και η αντιμετώπιση των προβληματικών χαρτοφυλακίων που ενδεχομένως να προκύψουν στο ενεργητικό των τραπεζών, λόγω της προαναφερόμενης έντασης και της διάρκειας της ύφεσης.

Η εμπειρική έρευνα καθιστά σαφές ότι το σύνολο του ελληνικού τραπεζικού “management” τάσσεται υπέρ των νέων εποπτικών ρυθμίσεων, μιας και επικρατεί η άποψη ότι θα έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία μιας υγιούς, νέας αρχιτεκτονικής του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, που θα λειτουργεί πιο αποτελεσματικά και τελικά προς όφελος της πραγματικής οικονομίας της χώρας.-

## Βιβλιογραφία

### ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- «Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου», Δημόσιο και Ιδιωτικό Τραπεζικό Δίκαιο, Δεύτερη αναθεωρημένη έκδοση, Νικόλαος Κ. Ρόκας, Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, Νομική Βιβλιοθήκη, (Φεβρουάριος 2012)
- «Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, Θεόδωρος Ιωσηφίδης, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα (Σεπτέμβριος 2008)
- «Η έρευνα με ερωτηματολόγιο, το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή, Claude Javeau, απόδοση στα Ελληνικά Κατερίνα Τζαννόνε-Τζώρτζη, Εκδόσεις Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα (2000)
- Έκθεση του Διοικητή της ΤτΕ για το έτος 2012, προς την 80<sup>η</sup> ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων, (25.02.2013)
- «Τα αίτια της πρόσφατης Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Κρίσης», [www.alba.edu.gr/faculty/documents/cabolis](http://www.alba.edu.gr/faculty/documents/cabolis), Καμπόλης Χ. & Τραυλός, Ν. Γ. (2010)
- Συλλογικός τόμος της Ε.Ε.Τ. «Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.. Ζ.) Βασιλεία ΙΙΙ, η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος» (Ιούνιος 2011)
- «Ανταγωνισμός, σταθερότητα & ρύθμιση στον ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό τομέα» Δημήτρης Χ. Κατσίκας, Policy Paper, ΕΛΙΑΜΕΠ (Φεβρουάριος 2012)
- Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, «Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012» (Ιανουάριος 2013)

### ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector Chaired by Erkki Liikanen, FINAL REPORT, Brussels, (2 October 2012)
- Policies and procedures required to ensure effective management and recovery of assets left in liquidation following the resolution of Greek credit institutions: Assessment and recommendations, REPORT TO THE BANK OF GREECE, BAIN & COMPANY, Athens, (28 February 2013)
- George Walker, A New International Architecture and the Financial Stability Forum, in THE REFORM OF THE INTERNATIONAL FINANCIAL ARCHITECTURE (2001)
- Joseph J. Norton, Pondering the Parameters of the 'New International Financial Architecture': A Legal Perspective, in the reform of the international financial architecture (2001)
- Augusto and Schmukler, Sergio L., Emerging Capital Markets and Globalization: The Latin American Experience 26 (Stanford University Press, 2007).
- Alexander, Kern, Global Financial Standard Setting, the G10 Committees, and International Economic Law, (2009)

- Weber, Rolf H. and Arner, Douglas, W., Toward a New Design for International Financial Regulation, (2007)
- Goldstein, Morris, IMF Structural Programs, 413 (Martin Feldstein ed., University of Chicago Press 2003)
- Malloy, Michael P., Emerging International Regime of Financial Services Regulation,(2005)
- Feldstein, Martin, Economic and Financial Crises in Emerging Market Economies1 (Martin Feldstein, ed., 2003)
- Toward a new design for International Financial Regulation (Rolf H. Weber & Douglas W. Arner 2007)
- Khan, Haider A., Global Markets and Financial Crisis in Asia: Towards a Theory for the 21st Century 4(Palgrave Macmillan 2004)
- Krueger, Anne O., IMF Stabilization Programs, 333 (Martin Feldstein ed., University of Chicago Press 2003).
- Schooner, Heidi Mandanis and Taylor, Michael, W., Global Bank Regulation: Principles and Policies, xviii (Elsevier 2010)
- Mwenda, Kenneth Kaoma, Legal Aspects of Financial Services Regulation and the Concept of a Unified Regulator 29-30 (The World Bank 2006)
- Vice Chairman Donald L. Kohn, Remarks at the Federal Reserve Bank of Boston 54th Economic Conference: International Perspective on the Crisis and Response (October 23, 2009)
- Basel Committee on Banking Supervision, Revisions to the Basel Securitization Framework - consultative document, (December2012)
- G-20 “The Global Plan for Recovery and Reform” (2009)
- EBA, Opinion on the recommendations of the High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector, (December2012)
- Roach, Stephen, The Post-Crisis Fix: Regulatory or Monetary Policy Remedies?, Morgan Stanley (2010) (www.morganstanley.com)

## ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- <https://www.openknowledge.worldbank.org>
- <http://www.oecd-ilibrary.org>
- <http://www.financialstabilityboard.org>
- <http://www.imf.org>
- <http://www.g20.org>
- <http://www.europa.eu>
- <http://www.ec.europa.eu>
- <http://www.eba.europa.eu>
- <http://www.bis.org>



- <http://www.bankofgreece.gr>
- <http://www.hba.gr>
- <http://www.hfsf.gr>